

OLVASS TÖBBET!
HATÁRTALANUL–MAGYARUL

Nemzetközi olvasást népszerűsítő konferencia
Kovászna, 2018. október 13.

Nr. 1/2018

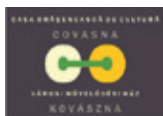
Sepsiszentgyörgy, 2018

A könyvet szerkesztette: **Molnár Juliánna**

Készült **Kovászna Város Önkormányzata**
és a **Pro Csoma Sándor Egyesület** támogatásával

További támogatóink:

Kovászna Városi Művelődési Ház
Kőrösi Csoma Sándor Líceum
Debreceni Ady Endre Gimnázium
HUNRA Magyar Olvasástársaság
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára
Hajdu Hajdúsági Ipari Zrt
Bertis üzlet
Diószegi üzlet
Kopacz Levente vállalkozó

ISSN 2602-0874, ISSN-L 2602-0874

Készült a T3 Kiadó nyomdájában Sepsiszentgyörgyön

Tartalom

Ajánló.....	4
Molnár Juliánna: Üdvözlő beszéd	5
Győrő József: Köszöntő.....	8
Becsek Éva: Köszöntő	9
Dr. Vraukóné Lukács Ilona: Együtt az olvasásért a Magyar Olvasástársasággal	10
Peternainé Juhász Zsuzsa: Olvasóvá olvasó nevel.....	18
Kónya István: Szövegértés és olvasás egy matematika–informatikatanár szemével.....	26
Bede Emese: A számok világtól a betűk birodalmáig.....	31
Molnár Juliánna: Kortárs költészet és az olvasásnépszerűsítés	37
Hatos Melinda: Legendák, olvasótáborok.....	41
Varga Emese: Olvasásnépszerűsítés az elemi osztályokban a Szitakötő folyóirat írásai által.....	45
Vass Ágnes: Mit olvasunk a pad alatt? A népszerű és a klasszikus irodalomkapcsolódási pontjai	49
Gödriné Molnár Márta: Az olvasás népszerűsítése az Ignác Rózsa Erdélyi Magyar Egyesület tevékenységében.....	53
Deák Magdolna: A Könyvolvasó útkereső nyomában (Fiktív naplórész az olvasás szolgálatában).....	57
Kiss László: PR és kommunikáció az iskolai könyvtári munkában – avagy: hogyan „adjuk el” önmagunkat és könyvtárunkat Romániában?	76
Konnát Árpád: Olvasó az olvasásról	84
Bede Ágnes: Diákok olvasási szokásai a kovásznai városi könyvtár statisztikái alapján	89
Molnár János: Felvasó színház	
Az esszéíró pályázat díjazott munkái	95
Buna Blanka-Boróka	95
Makó Adrienn	97
Orbán Klára	99
Jene Zsófia.....	102
András Zsuzsanna	103
Bende Tímea Yvette	105
Horváth Zsuzsa.....	107
Beszámolók	110
A konferencia megörökített pillanatai	114
Vendégkönyv	129

AJÁNLÓ

Jelen kiadvány azoknak az előadásoknak az írott, szerkesztett változatát tartalmazza, amelyek az *Olvass többet! határtalanul-magyarul* elnevezésű, olvasást népszerűsítő konferencián hangzottak el 2018. október 13-án Kovásznán. A szakmai találkozó célja volt, hogy az előadók megosszák egymással és az érdeklődő közönséggel az olvasással kapcsolatos tapasztalataikat, jó gyakorlataikat.

A konferencia ötlete Petermainé Juhász Zsuzsától, a Debreceni Ady Endre Gimnázium könyvtáros tanárától származik, aki 2006-ban kollégáival, Kluka Hajnalka magyartanárral és Kónya István matematika-informatika szakos tanárral útjára indította az *Olvass többet!* vetélkedőt. Azóta a házi verseny nemzetközivé nőtte ki magát, és egyik pozitív hozadéka lett a Debrecenben 2016-ban szervezett jubileumi konferencia, ahol jómagam előadóként vettem részt. Akkor kezdtük tervezgetni a folytatást, és íme, 2018-ban ez meg is valósult, hiszen itt, Erdélyben, Kovásznán is megtudunk szervezni egy színvonalas szakmai találkozót.

Az előadások ugyanazt a témakört, az olvasóvá nevelés lehetséges útjait, az olvasás megszerettetését járják körül más-más nézőpontból megvilágítva.

Szeretettel ajánljuk tehát kiadványunkat minden olvasni szerető embernek, mindazoknak, akik szívügyüknek tekintik az olvasás népszerűsítését a fiatal generáció körében.

Molnár Juliánna

Kovászna, 2018. november

ÜDVÖZLŐ BESZÉD

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a jelenlévőket az *Olvasd többet!* határtalanul-magyarul nemzetközi olvasást népszerűsítő konferencián Kovásznán! Nagy megtiszteltetés számunkra az, hogy ilyen sokan érdeklődnek rendezvényünk iránt.

2016-ban, amikor Debrecenben, a Déri Múzeumban részt vettem az *Olvasd többet!* vetélkedő 10. születésnapjára szervezett jubileumi konferencián, megszületett az az ötlet, hogy Kovásznán is szervezzünk egy hasonló rendezvényt. Az ötlettől a megvalósulásig két év telt el, és ma örömmel tölt el, hogy valóra vált egy álom. Az akkori rendezvény sikere motivált abban, hogy teremtsük meg a feltételeit egy újabb találkozásnak, szakmai tapasztalatcserének. 2018-ban a Kovászna Városi Önkormányzat pályázatot hirdetett kulturális rendezvények támogatására, így kínálkozott a lehetőség a konferencia anyagi költségeinek fedezésére.

Az egyeztetések, megbeszélések, ötletelések eredményeként reméljük, hogy sikerült egy színvonalas, változatos programot összeállítani, és bízunk abban, hogy akik ma eljöttek, feltöltődve és gazdagabban térnek haza, mint ahogyan érkeztek.

Köszönetemet fejezem ki a Debreceni Ady Endre Gimnázium magyar szakos tanárának, könyvtáros tanárának, az *Olvasd többet!* vetélkedő fő szervezőjének, Peternainé Juhász Zsuzsának, aki biztatott, lelkesített, segített a szervezés minden mozzanatában. Megköszönöm az előadóknek, hogy igent mondtak a felkérésünkre, és vállalták azt, hogy megosztják gondolataikat, tapasztalataikat a hallgatósággal. Továbbá köszönetet mondok Gyerő József polgármester úrnak, a rendezvény védnökének a készséges segítségnyújtásért, valamint a szervezésben önzetlenül segítő munkatársaimnak: Becsek Éva igazgatónőnek, Varga Emese könyvtárosnőnek, valamint Dragomér Imola, Balázs Orsolya, Debreczi Éva és Czilli Aranka kolléganőknek.

Elképzeléseinket támogatták és anyagi segítséget nyújtottak Kovászna Városi Önkormányzata mellett a Városi Művelődési Ház, a Kőrösi Csoma Sándor Líceum, a Debreceni Ady Endre Gimnázium, a Magyar Olvasástársaság, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára, a Hajdu

Hajdúsági Ipari Zrt., a Bertis és a Diószegi üzlet, valamint Kopacz Levente és Fúzi Gabriella helyi vállalkozók.

Köszönet illeti mindannyiukat!

Végezetül kívánom, hogy tartalmas és élménydús legyen ez a nap, érezzék jól magukat a mofetták és az 1000 borvízforrás városában!

*Molnár Juliánna magyartanár,
a konferencia szervezője*

**Tisztelt szervezők, tisztelt előadók, meghívottak,
konferencián részt vevő kedves hölgyek, urak!**

Rendkívüli megtiszteltetés számomra – de úgy gondolom, minden kovásznai lakos számára is – hogy idén városunk biztosíthat helyszínt az *Olvass többet! határtalanul-magyarul* nemzetközi olvasásnépszerűsítő konferenciának. Jómagam és a helybeliek nevében is melegen üdvözlöm Önöket! Isten hozta Kovásznára, ide a Kárpátkanyarba, Erdély legkeletibb városába, „a mofették és az ezer borvízforrás városába”, „a szív üdülőjébe”.

Kedves jelenlevők! Az olvasás fontosságával, hasznosságával, jótéményeivel kapcsolatosan sok értékes gondolatot fogalmaztak meg az egyetemes kultúra képviselői. Tőlük, de személyes tapasztalatainkból is tudjuk, hogy az olvasás stimulálja a gondolkodást, növeli a tudást, tájékozottá tesz, bővíti a szókincset. Erősíti az önbecsülést, fejleszti a kreativitást, társalgási- és vitatémákat generál. Fejleszti a memóriát, formálja a jellemet és értelmet, csökkenti a stresszt, kikapcsol, ellazít, unalmat űz. Lehetőséget ad a valóságból való menekülésre, kalandozásra, bepillantást enged más kultúrákba, helyzetekbe, más térbe és időbe. Nemzeti identitást, önazonosság-tudatot alakít, ápol, erősít és átörökít. A számtalan értékes gondolat, meghatározás közül szerintem a Joanne Harris által megfogalmazott tömör mondat összesíti a lényegét: *„Az olvasás segít elhelyezni magadat a világban és a társadalomban.”* Íme, miért fontos minden olyan kezdeményezés, amely olvasásra, az olvasás szeretetére buzdít, ösztönöz, mely felvállalja az olvasásra nevelés szolgálatának, felelősségének egy szeletét. Örülök, hogy a kovásznai önkormányzat, a maga módján, a maga lehetőségei, hatásköre szerint partnere lehet e rendezvénynek.

Köszönetet mondok az esemény fő szervezőjének, a Pro Csoma Sándor Egyesületnek, és minden előadónak, közreműködőnek a kifejtett munkáért, a résztvevő hallgatóságnak a téma iránt tanúsított érdeklődéséért. Kívánom, legyen e konferencia a szakmai tudás és tapasztalat átadásának fóruma, a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés helyszíne, és az együvé tartozás érzését erősítő lehetőség egyaránt. Kívánom, sikerrel munkálkodjanak, hogy a konferencia eredményei *„határtalanul”* szolgálhassák a Kárpát-medencei magyar közösség érdekeit.

Vendégeinket pedig biztatom, ismerjék meg városunknak és környezetének természeti, gyógyászati adottságait, Orbaiszék szellemi, kulturális értékeit. Bátorítom, a jövőben turistaként, vagy akár gyógyulást kereső fürdővendégként, bizalommal térjenek vissza városunkba!

Mi, kovásznaiak, szeretettel várjuk Önöket. Köszönöm a figyelmet.

*Gyerő József Kovászna város polgármestere,
a konferencia védnöke*

„Ahányan elolvasnak egy regényt, az annyiféle művé válik, hiszen mindenki hozzáteszi a maga emlékeit, egyéniségét, képzeletét. Az olvasók társszerzők – szerencsére a honoráriumból nem kérnek, sőt, pénzt adnak a könyvekért.”

(Vámos Miklós)

Tisztelettel köszöntöm a *II. Olvass többet! konferencia* minden kedves résztvevőjét, előadóit, hallgatóját és szervezőit. Nagy öröm számomra, hogy a Kőrösi Csoma Sándor Líceum társszervezője lehet ennek a rangos nemzetközi rendezvénynek.

Olvasni jó! Többek között szórakozást jelent, informálódunk, kulturálódunk, bővítjük látókörünket, tér és idő korlátain kívülre helyez minket. A felsoroltak mellett más előnyei is vannak: azok, akik sok regényt olvasnak, sokkal nyitottabban gondolkodnak, kevésbé van szükségük bizonyos témákban a leegyszerűsítésekre és jobb döntéseket is hoznak.

A Torontói egyetemen három kutató száz hallgatóval végzett ennek igazolására egy kísérletet. A fiatalok egyik fele egy tanulmányt olvasott, míg a másik része egy elbeszélést. Az elolvasást követően megmérték, hogy mennyire igazak rájuk bizonyos állítások, például: „nem szeretem a bizonytalan helyzeteket”, vagy „nem szeretem az olyan kérdéseket, amikre többféle válasz is adható”. Ezek után a konzekvencia az volt, hogy akik a fiktív történeteket olvasták, sokkal kevésbé érezték szükségességét az egyértelműségnek, és jobban el tudták fogadni a bizonytalanságot, mint azok, akik a tanulmányokat olvasták. A három kutató szerint a humán tantárgyakat nem érdemes elhanyagolni, mivel ezek növelhetik az emberi éleslátást, és szélesíthetik látókörünket.

A konferencia minden résztvevőjének eredményes tanácskozást kívánok! Kérek minden résztvevőt, hogy a szakmai kérdések megvitatásán túl unokáink és dédunokáink érdekében erősítsék a most élő nemzedékben az olvasás kiemelkedő értékét és fontosságát!

Köszönöm figyelmüket.

*Becsek Éva intézményvezető,
Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna*

EGYÜTT AZ OLVASÁSÉRT A MAGYAR OLVASÁSTÁRSASÁGGAL

Egy „félretett üzenet” margójára

A kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum és a Pro Csoma Sándor Egyesület meghívása a tízéves évfordulóját ünneplő Olvass többet! – vetélkedő összegzésére szervezett konferencián való részvételre, szívem melengető és megtisztelő volt. Előbbi azért, mert mindig örömmel megyek olyan eseményekre, ahol elkötelezett emberek munkájából tanulhatok, s egyben megerősítést kaphatok, hogy hittel, elkötelezettséggel komoly eredményeket érhetünk el. S ha mindezt az anyaországtól távol élők teszik az anyanyelvünk fenn – s nemzetünk megmaradásáért, az még nagyobb vonzerő. Megtisztelő pedig azért volt, mert e munkának csupán utóbbi egy évét ismerem, mégis úgy érzem, mintha kicsit – valahol belül – az enyém is lenne. Ezért engedtessek meg nekem, hogy ezen írás azon személyes kapcsolat történetének felvillantása legyen, amelynek kapcsán ezen a tartalmas, sokoldalú, példaadó szakmai találkozón részt vehettem. A kovásznai líceumot a Magyar Olvasástársasággal, ill. velem összekötő kapocs: Peter-nainé Juhász Zsuzsa, a debreceni Ady Endre Gimnázium könyvtáros tanára. Egy „félretett üzenet”. Igen, így kezdődött az a nagy kaland, aminek a legutolsó, de remélhetőleg nem végállomása volt a kovásznai konferencia, 2018. október 13-án.

A Magyar Olvasástársaság tanácsának már tagja voltam 2015-ben, de nem ebben a minőségemben találkoztam először az Olvass többet! vetélkedővel. Még találkozásnak sem mondhatnám. Inkább egy kedves üzenet, karácsonyi jókívánsággal együtt, egy addig számomra ismeretlen kolléganőtől, egy, a határon túli iskolai könyvtárakat támogató alapítvány közösségi oldalán, amin én átléptem. Talán azért, mert az oldalt kifejezetten csak az alapítványunkkal – Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány, KAMIKA – kapcsolatos hírek közzétételére használok mai napig is, s más funkciójára, pl. üzenetek közvetítése, nem terjedt ki a figyelmem. Vagy talán azért, mert még nem volt itt az ideje a közös munkának.

Így kezdődött:

2015. december 20.

Boldog karácsonyt kívánok ismeretlenül is a kedves alapítványi tagoknak! Jó volna, ha fel tudnánk venni a szakmai kapcsolatot. 10. éve szervezek nemzetközi olvasásnépszerűsítő versenyt; erdélyi, felvidéki olvasóink is vannak. Iskolai könyvtárban dolgozok, magyartanárként is.

E-mail-címem: jzs715@gmail.com

Szívesen küldök további információt érdeklődés, kapcsolatfelvétel esetén.

Üdvözlettel: Peternainé Juhász Zsuzsa

Kilenc hónap elteltével ismét találkoztam Peternainé Juhász Zsuzsa nevével. A Magyar Olvasástársaság akkori elnökéhez címzett levelét, melyben figyelmünkbe ajánlja tízéves „jó gyakorlatukat” én is megkaptam, de az élet úgy alakította, hogy ekkor sem került sor a találkozóra.

2016. szeptember 11.

10 éves „jó gyakorlatunk”, az Olvass többet! határtalanul-magyarul nemzetközi irodalmi vetélkedő szervezői nevében fordulok Önhöz.

Több fórumon hirdetjük a Debreceni Ady Endre Gimnázium falai közül nemzetközivé nőtt olvasásnépszerűsítő programunk egyik pályázatát, amelyet szeretnénk, ha a HUNRA is felkarolna, és honlapján is megjelentetné. Természetesen csakis akkor, ha érdemesnek tartják rá kezdeményezésünket. Iskolánk honlapján elérhető a pályázati kiírás:

<http://adygimi.ddns.net/honlap/images/201617/essze.pdf> – Zs.

A plakátok megjelentek a hunra.hu oldalon, de nem lettem delegálva, s nem éreztem, hogy a kárpátaljai, szatmári iskolák irányába végzett munkáknak, ott és akkor helye lenne. Már tudom, lett volna.

S megint eltelt egy bő esztendő.

2017. október 16.

Kedves Zsuzsa!

Sajnos, nem volt energiám az általad szervezett vetélkedőt népszerűsíteni, tovább adni az én szálaimon. A kárpátaljai és szatmári iskolák felé. Emlékszel? Még 2015 Karácsonya körül írtál az alapítvány közösségi oldalán. Kerested és felajánlottad a lehetőséget.

S most, a napokban, kaptam egy nagyon kedvező ajánlatot, s Te jutottál eszembe elsőként.

Egy kiadó ajánlott fel huszonötezer kötet könyvet. A listát mellékelem. Egy gyermekirodalom-kutató szerint vannak közöttük nagyon jó könyvek, meg kevésbé igényesek. Szóval, ha tudod őket hasznosítani az általad szervezett vetélkedőhöz, vagy bármilyen más formában, akkor fogadd el a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány és a Magyar Olvasástársaság ajándékaként.

Zsuzsa örömmel elfogadta. Bár nem ment fel, de úgy éreztem, kicsit sikerült jóvátennem a mulasztásomból. Annak pedig külön örültem, hogy nem egy személyes kompenzáció volt, hanem azt az ügyet szolgálhattam ezzel, melyért mindketten hosszú évek óta dolgozunk.

A versenyfelhívás felkerült a honlapra, de a konferencián már nem vettünk részt. Akkor volt a váltás. A Magyar Olvasástársaság új elnökeként egyik legfőbb célom, hogy támogassuk, lehetőségeinkhez mérten felkaroljuk azokat az olvasásnépszerűsítő vetélkedőket, amelyeknek hatósugara több megyére, vagy éppen országhatárainkon túlra is kiterjednek. Ha megnézed a honlapunkat, ott található az Olvass.el! és a Tündérolvasók logóját is, melyen keresztül a közvetlenül a vetélkedő oldalára juthat el, aki a mi honlapunkon böngészik. Ugyanezt tudjuk felajánlani nektek is, hogy a vetélkedőtök um. hunrásítva legyen. Ezért is ajánlottuk a könyveket számotokra, mint ahogy a két említett vetélkedő szervezői számára is. S majd meglátjuk a továbbiakat. Mármint, hogy miben tudunk együttműködni, miben tudjuk segíteni egymás munkáját. VLI

2017. október 17.

Nagyon megtisztelő, hogy „hunrásítva” lehetünk!

Köszönjük, hogy felkerülhetünk a honlapotokra! Főleg most, az őszi verseny kezdetén ez nagyon jó volna! Még több helyre juthatna el a híre a versenynek.

A kárpátaljai kapcsolatok kiépítését se adtuk fel, most hát-ha ebben is eredményesek lehetünk.

Várom én is a visszajelzést!
– Zs.

S már nem csak az aktuális plakát került fel a hunra.hu-oldalra, hanem a logó is. S ezen keresztül a Magyar Olvasástársaság honlapjáról közvetlenül elérhetővé vált minden információ a vetélkedőről. S már a közvetlen találkozás lehetősége is elérhetővé vált.

2017. nov. 3.

Jövő csütörtökön Nyíregyházán leszek egy Erasmus-képzésen. Találkozhatnak? – Zs

Nagyon örülnék, ha tudnánk találkozni!

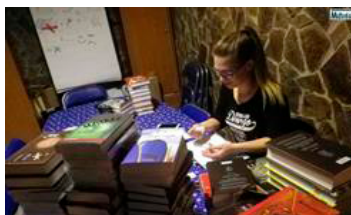
Hol lesz a képzésetek? – I.

A képzés itt lesz:

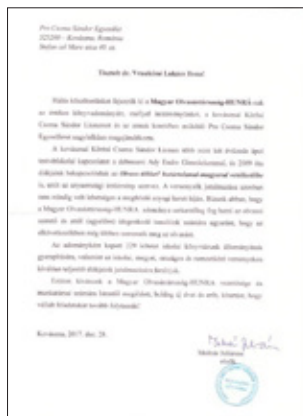
Napfényes szép őszi vasárnapot kívánok én is! – Zs.

Közben, komoly logisztikának köszönhetően megérkezett a közel öt-ezer kötetnyi könyv Debrecenbe is. Ezen öröm is toldotta azt a kellemes találkozást, amire két éve vártunk. Mint a régi jó ismerősök. Ez nem is volt meglepő, hiszen ugyanazért a célért és szinte ugyanazon közegben dolgozunk, nagyon elszántan mindketten. „Félelmetes” volt az összhang. Harmónia. Ezzel a jelzővel tudnám illetni a rövid, de igen kellemes találkozást, amit még tovább fokozott, hogy egy nagyon kedves egykori tanítványommal érkezett Zsuzsa.

A Debrecenbe fuvarozott könyveket a diákok már szétválogatták, jelölték A Magyar Olvasástársaság, HUNRA AJÁNDÉKA címkével, dobozolták, irányították... városon belül és határon túlra is, a partneriskolákba. Pl. Kovásznára.

A könyvcsomagokat Ajándékozó levél kísért minden helyszínre, Zsuzsa közvetítésével.

Pontosan, precízen, minden a helyére került, s már tovább is léptünk. Észre sem vettük, s már együtt dolgozunk. Már közös, vagy legalábbis egymást támogató, de tartalmilag kibővített pályázaton dolgoztunk. Beszélünk nyári olvasótáborról, ahol az Olvass többet! pályázat nyertesei vesznek majd részt.

2017. december 22.

Drága Ili!

Áldott, szép ünnepet kívánok neked és szeretteidnek! ... Köszönöm, hogy megismerhettelek, s mindazt, amit általad oly' sok gyerek kapott, s kaphat majd... A sok szép könyvet, a sok segítséget!!!

Szeretettel: – Zs

Két éve, hogy a Zsuzsa alapítványunknak címzett levele megválaszolatlan maradt, de két hónap alatt olyan intenzíven dolgoztunk, mintha be akartuk volna azt az időt pótolni. Ez nem volt tudatos, csak a közös célok így alakították.

Beszéltünk arról, hisz kapcsolatunk is ezzel kezdődött, jó lenne a kárpátaljai, szatmári iskolákban is megismertetni a vetélkedőt, s bekapcsolni az ottani diákokat is. A gondolat megvolt, de utazást tervezni oda, s megszervezni a hallgatóságot... Az nem egyszerű. Vallom viszont, hogy a Jóisten a jó ügy mellé odaáll; az októberre tervezett továbbképzést, amit

kárpátaljai és szatmári kollégák részére szerveztünk, februárra kellett halasztanunk. Biztosan nem véletlenül. Ekkorra már kialakult egy olyan szakmai kapcsolat, amit kihasználhattunk; s nem mi mentünk Kárpátaljára, Szatmárba, hanem a továbbképzésen résztvevők itt ismerkedhettek meg a vetélkedővel Zsuzsa és kollégája, Kónya István jóvoltából.

2018. február 22-én tizenöt kárpátaljai és szatmári könyvtáros és pedagógus ismerhette meg a szervezőket, a feladatlapok összeállítóit, s a rendelkezésre álló technika segítségével az online-verseny részleteit is.

Szükségét éreztük mindketten az együttműködés kereteinek a meghatározását is. Öt nappal korábban (február 17.) a HUNRA tanácsa elfogadta az együttműködési tervezetet, s már hivatalos keretbe is lett foglalva közös munkánk.

2018. április 4.

Kedves Ili!

Nagyon köszönöm, hogy az Olvass többet! csapatversenyén a zsűri elnöke leszel! – Zs.

Örömmel vállaltam az Olvass többet! csapatversenyén a főbíra szerepét április 13-án; ezzel lehetőségem nyílt kicsit közelebb kerülni ahhoz a munkához, amivel eddig csak plakátokon találkoztam, vagy beszéltek róla. Láthattam, hogyan élnek meg a diákok a vetélkedőt, hogyan elevenednek meg bennük a könyvek hősei. Nagy élmény volt. Nagyon sok tehetséges diákkal találkoztam, s még mennyien nem voltak ott! Felmerült bennem, hogy jó lenne, ha mások is megismernék ezeket az olvasni szerető krea-

tív diákokat. Ezért kértem a verseny szervezőit, hogy mutathassunk be közülük néhányat egyesületünk honlapján, a KÖNYVFORGATÓK c. sorozatunkban. Kiss Veronika, a nemzetközi Olvass többet! vetélkedő első helyezettjét meginterjúvolta a sorozat szerkesztője.

Alig záródott le a vetélkedő, újabb feladaton dolgoztunk, s Zsuzsa sejtelmesen, de tovább tervezett.

2018. április 17.

Megvan a tábor dátuma. Június 29-én pénteken érkezünk Túriskoándiba 13 óra körül... Vasárnap, elsején jövünk vissza dél körül. Nagyon izgalmas ötleteket soroltál, népi játékok, kézműves foglalkozás ... Illetve a könyvtárban egy író-olvasó találkozó....Mi valósulhatna meg ebből a ti támogatásokkal? Ki játszana a táborlakókkal? (14–18 évesek)

A kárpátaljai, szatmári kollégák áthozása is nagyon jó lenne. Örölnék, ha sikerülne. – Zs.

Más:

Október 13-án , illetve azon a hétvégén van programod? – Zs

Beírtam a naptáramba, hogy foglalt Zsuzsa számára. Majd pár nap múlva elé tettem még két napot és megtoldottam eggyel. Hosszú az út Kovásznaig és vissza, de biztos voltam benne, hogy mind a ráfordított idő, mind az utazással járó fáradtság megéri majd.

S eljött az olvasótábor ideje is, aminek megszervezésén közben szorgosan dolgoztunk kolléganőimmel.

2018. július 6.

Drága Ili!

Nagy élmény volt a szombati programunk a táborban, ami, nélkületek nem valósulhatott volna meg. Köszönet Marcsinak és a férjének és persze Anitának!!! Kiváló munkatársaid vannak. Hálás vagyok; a gyerekek és a vendégeink meghatározó emlékekkel tértek haza.

S vége a nyári szabadságoknak, a pihenésnek. Újra a tervezés, szervezés időszaka következik.

2018. szeptember 10.

Szeretném kérdezni, hogy az a kovásznai út áll-e még.

...amikor beszéltünk róla, nagyon távolinak tűnt. S lám, már itt is van. – I.

S már ez is csak emlék.

Csodálatosan szép időben utazhattunk az erdélyi serpentineken az egyesület titkárával, Gosztanyi Enikővel; nagyon kedves fogadtatásban volt részünk, s egy rendkívül tartalmas, színes, igazán érdemi konferencián vehettünk részt. A programot tanulmányozva egyik kollégánóm – a Zsuzsa levelében említett Anita – azt mondta: ezt így, egy az egyben ide kellene hozni, hogy hallhassák a mi könyvtárosaink, pedagógusaink is. Érződött a szív, ez elkötelezettség, az egyszerűség, s az a harmónia, ami az „anyaintézmény”, a Debreceni Ady Gimnázium munkatársai és az Ó nyomdokaikon haladó kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum és a Pro Csoma Sándor Egyesület képviselői között kialakult az évek során.

S mi más lehetne a folytatás, minthogy a Magyar Olvasástársaság a kovásznaiak által szervezett versenyt is befogadja az általa támogatott olvasásnépszerűsítő vetélkedők sorába; a hunra.hu oldalon közzéteendő logójával elismerve a minőséget, s azt az értékrendet, mellyel a HUNRA munkáját ők támogatják. Közös munkánk kereteit pedig egy együttműködési megállapodásba foglaljuk.

Zsuzsa pedig, miközben egy nagy nemzetközi projekt megvalósításán dolgozik, újabb terveket szövöget: az Olvass többet! határtalanul magyarul vetélkedő résztvevőnek Kárpát-medencei találkozóját.

Kívánok neki és munkatársainak ehhez sok erőt, kitartást, s ajánlom támogatásunkat mind a Magyar Olvasástársaság, mind pedig a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány képviselésében.

Dr. Vraukóné Lukács Ilona
*a Magyar Olvasástársaság elnöke,
a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány
kuratóriumi titkára*

Nyíregyháza, 2018. október 31.

OLVASÓVÁ OLVASÓ NEVEL

Két éve még csak álom volt a Déri Múzeum dísztermében, az *Olvass többet! határtalanul-magyarul* nemzetközi olvasást népszerűsítő versenyünk 10 éves jubileumi konferenciája után született meg a gondolat: rendezzünk az erdélyi kollégák, olvasók számára is egy nemzetközi konferenciát.

Most itt állok a kovásznai Városi Művelődési Házban, s áldottnak érzem magam újra, mert egy megvalósult álom kellős közepén lehetek, s elmondhatom, honnan is indult el a mi jó gyakorlatunk, hol tartunk most, és hová röpit „új s új vizeken” a közös hajónk.

Köszönetet kell mondanom a társakért, akikkel 12 évvel ezelőtt útjára indítottuk versenyünket. Kluka Hajnalkával és Kónya Istvánnal azóta is együtt dolgozunk, szervezzük a versenyt, s a belőle kinőtt újabb rendezvényeket, konferenciákat, programokat. A két magyartanár mellé szegődő informatikus-matematikuss kolléga által gondozott online feladatlapokkal, a könyvtári honlappal, majd közösségi oldalunkkal lehetőség nyílt arra, hogy a mi kis adys házi versenyünk kilépjen az iskola falai közül, s először a környékbeli, majd a magyarországi, később erdélyi és felvidéki diákok előtt tárja ki kapuit. Volt idő, amikor egyetemi hallgatóvá érett egykori olvasók is bekapcsolódtak versenyünkbe.

Köszönet illeti a jelen konferencia szervezőit, Molnár Juliánna és Varga Emese tanárnőket, akik nélkül ez a rendezvény nem születhetett volna meg, s a támogatóinkat is. Segítő közreműködésük nélkül nem volna jutalomkönyv, ajándékutalvány, plakát, könyvjelző, ajándék notesz, toll és tábor. A HAJDU Hajdúsági Ipari Zrt., a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára, a Magyar Olvasástárság (HUNRA), a sziráki Teleki-Degenfeld Kastélyszálló s iskolánk alapítványa, az ADYÁK ALAPÍTVÁNY mellett Kovászna város önkormányzatának külön köszönjük azt, hogy támogatóink között említhetjük.

„Aki kinyit... egy könyvet, mindenekelőtt önmagát nyitja ki.”
(Csoóri Sándor)

Első 10 évünk történetét jubileumi kiadványunk tartalmazza, melyben egykori versenyzők, partneriskoláink tanárai, támogatóink, riportereink írásai mellett már megmutathattuk az első illusztrációkat is, amelyek az Olvass többet! – Képzeld el! illusztrációs pályázatra készültek. Jövőre ünneplünk újra. A Debreceni Szakképzési Centrum *Könnyűipari* Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája indította útjára az általunk ajánlott művekhez kapcsolódó pályázatot, amelynek legszebb darabjait elhoztuk magunkkal Debrecenből, hogy a kovásznai konferencia vendégei is gyönyörködhesse a szebbnél szebb alkotásokban. Az ebéd utáni program ennek a kiállításnak a megnyitásával folytatódik majd.

2010-ben megszületett a *Beszélgetések könyvről, olvasásról* riportsorozat ötlete. Azóta 32 riport olvasható a Debreceni Ady Endre Gimnázium könyvtárának honlapján, amelyet diákok készítettek értékes gondolatokat megfogalmazó Olvasókkal: íróval, költővel, református püspökkel, igazgatóval, rendezővel, tanárral, énekesssel, gyárigazgatóval, sajtóreferenssel, könyvesboltvezetővel, újságíróval, sportolóval, bíróval, amerikai cserediákkal...

A képen látható riportalanyok fentről lefelé: Dr. Pósán László, Tréfás György, Bölskei Gusztáv, Schmittné Makray Katalin, Rózsavölgyi Gábor, Molnár János, Dallos Nagy Krisztina, Károlyi Éva, Gurbán György, Széles Tamás, Gyulai Sándor, Alföldi Róbert, Novotni István, Bodáné dr. Porkoláb Judit és Boda István, Csikos Sándor, Oscar Thomas és Ben O. Zook, Schäffer Erzsébet, Áfra János, Peternainé Juhász Zsuzsa, Varró Dániel, Dr. Herczeg Anita, Kónya István, Vavra Bence és a ByTheWay együttes, Richard Drake, Kányádi Sándor.

2011 óta szervezzük meg az Olvass többet! táborot (OT!T) a legjobb eredményt elérő olvasóknak, nem csak adysoknak! Csak bízni tudunk abban, hogy találunk megfelelő támogatást ahhoz is, hogy a jövőben az erdélyi olvasókat is vendégül láthassuk táborainkban.

Túristvándi, 2018 – vendégünk volt Áfra János költő

2014 tavaszán rendeztük meg az első felolvasást ajánlott olvasmányainkból, rendhagyó magyaróra keretében. Akkor még iskolánk pódiumtermében gyűltek össze az adys diákok. Azóta félévente találkozunk a két írásbeli forduló között a Debreceni Irodalom Házában, ahol a Déri Múzeummal való együttműködés mentén múzeumpedagógiai foglalkozásokon is részt vesznek a diákok debreceni és környékbeli iskolákból. Azt tapasztaltuk, hogy a kortársi ajánlás a leghatásosabb: a diákok részleteket olvasnak fel az éppen aktuálisan ajánlott olvasmányokból, s meg is indokolják, miért választották az adott idézetet. Legutóbb már ötven diák ült földön, ablakban, párnákon a múzeum gyönyörű, betűkből kirakott csillagos mennyezete alatt, s egymás felolvasását hallgatták.

Önmagukat nyitják ki az olvasók és a gondolataikat rajzban elmesélő alkotók. Csoóri Sándor idézete vált egyik mottónkká, hiszen ahhoz, hogy olvasóvá váljon a jövő olvasója, most kell előtte nyitogatni a könyveket. Ezt tesszük mi, válogatva a magyar és világirodalom klasszikus és szórakoztató irodalmi alkotásai között, figyelve az életkori sajátosságokra, s arra, hogy magyarórán feldolgozásra nem kerülő műveket ajánljunk, olyan szerzőktől, akikről esetleg nem is hallana a gyermek, vagy olyan szerzőktől, akiktől az adott művel biztosan nem találkozna iskolai évei alatt. Félévente 3 művet dolgozunk így fel, egyet az 5–6. évfolyamosok, s kettőt a 7–12. évfolyamosok számára. Eddig 53 művet nyitottunk ki olvasóinkkal közösen. 62 iskola kapcsolódott be a versenybe, félévente 4–500 tanulóval.

Erasmus+

Európai legendák, nemzeti irodalmi hősök

Olvasmányainkat már nemcsak magyar diákoknak ajánljuk, hanem iskolánk első nyertes Erasmus+ (KA 229) pályázatának köszönhetően a székykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium tanulói mellett két olasz és egy portugál iskola diákjai fognak magyar legendákat olvasni és feldolgozni, illusztrálni és újraírni kortárs költők, írók segítségével. Európai dimenzióba emeljük az Olvass többet!-et, s ezáltal Arany János Rege a csodaszarvasról című műve és a Szent László legenda néhány története angol nyelven is elérhetővé s ismertté válik.

S mik a terveink még? Hangozzon el az újabb álom, s váljon valóra pár éven belül! Tervezek egy Kárpát-medencei Olvass többet! határtalanul-magyarul konferenciát, ahol már a felvidéki, kárpátaljai és délvidéki kollégák és olvasók is ott lesznek, megmutatva egymásnak jó gyakorlataikat.

Hiszem, hogy mindez nem csupán a magyartanárok, könyvtáros tanárok feladata, hiszen – ahogy a Magyar Olvasástársaság egyik konferenciájának címe is kimondta – az olvasás ösztantárgyi feladat. Felelős érte minden tanár, matematika-, informatika-, angol-, történelem-, fizika- vagy éppen testneveléstanár. Már itt is jelen vannak körünkben, bizonyítva, hogy közös szívügyünk az olvasás népszerűsítése.

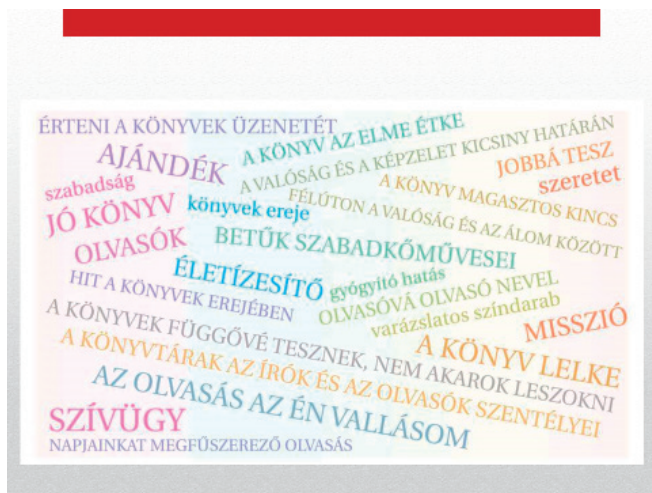

Plakátjainkat a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának munkatársa, Balázsi Dorina tervezte

Partnereink, akikkel az évek során együttműködési megállapodást is aláírtunk – aláírunk a közeljövőben – szintén szívügyüknek tekintik közös misszióinkat:

- a Debreceni Szakképzési Centrum Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája,
- a debreceni Déry Múzeum,
- a Debreceni Kazinczy Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- a debreceni Méliusz Juhász Péter Könyvtár
- a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum,
- a Magyar Olvasástársaság (HUNRA).

Két éve esszéíró pályázatot hirdettünk *Életízestől, az olvasás* címmel, az első konferenciára készülve. Csak sejtettük, mekkora kincs birtokába is kerülünk, ha elolvassuk az akkori 77 pályamunkát. Napjainkban, amikor mindenfelől azt hallani, hogy a digitális bennszülöttek világától már idegen a könyv, az olvasás, meglepőnek tűnhet a tapasztalat: Vannak olvasó fiatalok, és nem is kevesen! Számunkra ajándék minden szavuk, amelyekből egyik tanítványom szófelhőt is készített.

Készítette: Hodik Lilla (Debreceni Ady Endre Gimnázium)

A mostani kovásznai konferencia is otthont ad egy újabb esszéíró pályázat eredményhirdetésének, amelyen a díjakat, okleveleket Dr. Vraukó-né Lukács Ilona, a Magyar Olvasástársaság elnök asszonya adja át.

Sokfelől jöttünk, kedves előadók és tisztelt hallgatóság, de van, ami összeköt bennünket: az olvasás, a könyvek szeretete.

Olvasóvá olvasó nevel. Otthon a kisgyermeket szülőként, nagyszülőként, az iskolában tanárként. Rajtunk múlik, milyen olvasóvá válik a ma ifjúsága, olvasásra nevelő szülő lesz-e a mostani diák.

Széchenyi István gondolata vezessen bennünket: *„A tett tehát az első, a szó a második.”* Tegyük azért, hogy a könyvek üzenete eljusson unokáinkhoz, dédunokáikhoz is!

Ezen gondolatok jegyében adom át a szót a mai nap előadóinak, Szent Ágostont idézve:

Peternainé Juhász Zsuzsa
magyartanár, könyvtáros tanár,
az Olvass többet! vetélkedő szervezője
Ady Endre Gimnázium, Debrecen

SZÖVEGÉRTÉS ÉS OLVASÁS

EGY MATEMATIKA–INFORMATIKATANÁR SZEMÉVEL

Hogyan kerül egy matematika–informatika szakos tanár egy ilyen konferencia előadóinak táborába?

Először is azért, mert kisgyermekkoromtól szeretek olvasni, az olvasás szeretetét és büvkörét a szülői házból hoztam magammal, amikor szüleim meséket olvastak, és ha napközben valamilyen gyermekcsínyt követtem el, büntetésből elmaradt az esti meseolvasás. Másodsorban azért, mert segítségével, az online feladatlapok ötletével és informatikai megvalósításával már tíz éve kilépett az iskola falai közül a vetélkedő. Továbbá azért, mert vezetésemmel és irányításommal sok olvasóval, akik között mindenféle rendű és rangú ember megtalálható, csak példaképpen gyártulajdonos, országgyűlési képviselő, nyugalmazott magyartanár, színházigazgató, színész, énekművész, költő, könyvesbolti eladó, a köztársasági elnök felesége és még sorolhatnám, készítettek diákjaim riportokat könyvről, olvasásról. Végül, de nyilván nem utolsó sorban azért, mert nyolcadik éve veszek részt a verseny legjobbjai számára évenként megrendezett olvasótáborok programjainak összeállításában és a táborok megszervezésében, lebonyolításában. Hát mindezekért.

De vajon mi is az olvasás jelentősége?

Nyilvánvalóan nem a betűk, a szavak egymás utáni felsorolása, hanem azok jelentésének megértése és elhelyezése a tudathálónkban. Tanárként nap mint nap szembesülnöm kell azzal a sajnálatos jelenséggel, hogy a diák hiába tudja elolvasni a szöveget, nem érti meg, vagyis hiányoznak, vagy pedig csak részlegesen vannak meg azok a képességei, amelyek igazi szövegértésre hajlamosítanak. Ennek gyökere – leszámítva a valóban fejlődési rendellenességeket, amelyek szerencsére nagyon ritkák – az egészen kisgyermekkorban, a szülői házban keresendő. Beszélgetni kell a gyerekekkel, mesélni nekik, később együtt olvasni velük, illetve, ha televíziót néznek, utána vagy közben meg kell velük beszélni és értelmezni kell a látottakat.

Az olvasási folyamat részei.

- Első rész a dekódolás, amikor a betűsorokat megfejti az olvasó, párosítja a beszédhangokkal, illetve a szavakat szegmentálja.
- Második rész pedig a megértés, amikor a jelentést azonosítja korábbi ismereteivel, vagy az új ismeretek alapján új neuronkapcsolat jön létre.

A tanulók tanulási problémáinak 50–60%-a valamilyen, az anyanyelvhez, az olvasáshoz, a szövegértéshez, a szókincshez, a beszédhez kapcsolódó elakadás, zavar, fejletlenség vagy gyakorlatlanság következménye. Vagyis a gyökörek ismét a kisgyermekkorba datálódnak vissza.

Mi az olvasás haszna?

Több pontban lehet ezt összefoglalni.

- Az olvasásnak nem konkurenciája másfajta médiumok használata.
- A funkcionális analfabéták menthetetlenül másodrendű állampolgárokká válnak. Ők azok, akik – bár el tudják olvasni a szöveget – nem tudják az olvasott szöveg jelentését azonosítani, vagyis az olvasási folyamat említett második része részben vagy teljesen hiányzik számukra. Az ilyen emberek képtelenek, vagy csak feltűnő nehézségek árán képesek egy menetrendet értelmezni, egy eszköz használati utasításában foglaltakat végrehajtani és még sorolhatnánk a mindennapi életbe szinte naponta feltűnő tevékenységeket, amelyeket nem tudnak végrehajtani a megértési hiányosságaik miatt.
- Megjelent a hagyományos (analóg, folyamatos) olvasás mellett a digitális olvasás is. Megkerülhetetlen. Amikor az interneten bármilyen honlapot olvasunk, ott mindenféle ugrási lehetőséggel állunk szembe. Nem feltétlen az értő olvasás hiánya, hanem a nem kellően kialakult kritikai érzék miatt történhet meg az, hogy rákattintunk a linkre, aztán tovább kattintunk és néhány ilyen tevékenység után teljesen megfeledkezünk arról, hogy minek is akartunk utánanézni az interneten valójában. Az olvasott szöveg kritikájának teljes vagy részleges hiányából fakadnak az ilyen eltévelyedések.
- Az olvasás az információs társadalomban bármilyen pénzkereső tevékenység alapja.
- Ha olvasunk, dolgozik a fantáziánk és élesedik a gondolkodásunk. Ez természetes dolog, hiszen a leírt szöveg alapján valamilyen kép jelenik meg előttünk (a természet is csak képeket tár elénk) és ezeket a képeket értelmezni kell.

- Olvasni annyit jelent, hogy egyedül vagyunk anélkül, hogy magányosak lennénk. Ehhez nincs szükség magyarázatra, körítésre.
- Az olvasás nagymértékben hozzásegít mások megértéséhez, valamint elfogadásához is. Olvasás közben sokszínű világ tárul az olvasó elé, más történeteket, más élethelyzeteket ismer meg olyanokat, amelyekben neki része nem volt, nincs és valószínűleg nem is lesz. Ebből fakad a más jobb megértésének lehetősége.

Ezek után térjünk át a fő témánkra, a *matematikai szövegértésre*. Matematikatanárként nap mint nap tapasztalom a diákoknak az úgynevezett szöveges feladatok iránti negatív érzéseit. Nehezen értelmezik a szöveget, ebből következően a feladatok megoldása is nehezen megy.

Kétféle feladatmegoldási eljárást különböztetünk meg.

Transzlációs eljárás, amikor a diák kivonatolja az adatokat és rögvest aritmetikai műveleteket próbál végezni velük. Ennek az eljárásnak többsége kudarccal végződik, az ellenállás spirálisan növekszik, önmagát erősítő folyamattá válik a sikertelenség miatt.

Problémareprezentáció. Ekkor a diák elképzei magában a leírt szituációt, lehántja róla a fölöslegességeket és ami megmarad, az már csaknem tiszta matematika, amelyet a tanult eszközeivel meg tud oldani. Nyilvánvalóan ez a sikeresebb.

Példa arra, amikor a transzlációs eljárás totális zsákutca, míg a problémareprezentáció azonnal célba juttat.

A feladat:

Egy hajón 10 kecske és 6 csirke utazik. Hány éves a kapitány?

A diákok jó része megpróbál valami rejtett tartalmat elképzei, összefüggést keresni a három számadat között (a harmadikat a kérdés tartalmazza). Zsákutca. Akik viszont elképzei a szituációt, azonnal látják, hogy ez a feladat úgy, ahogy van, értelmetlen és megoldhatatlan.

A szövegértés alapvetően befolyásolja a matematikai (és nem csak a matematikai) feladatok megoldását. Azt figyelhetjük meg, hogy a diákok többször is visszatérnek a szöveg elolvasásához. Ennek több oka lehet, például az, hogy a szöveg hosszú, a mondatai hosszúak (ez alapvetően feladatírási hiba, könyvtárnyi irodalma van, előadásomnak ez nem témája), a matematikai fogalomtartalom ismeretlen számukra. Újraolvasási helyzetet teremt az is, hogy a valóságot kizárják, továbbá – főleg a transzlációs eljárást követők esetében – az adatokat próbálják megjegyezni.

Egy példa arra, hogy a transzlációs eljárás célhoz vezet ugyan, de jókora idővesztéssel a problémareprezentációs eljáráshoz képest.

A feladat:

Egy autó indul el Miskolcra Debrecenbe reggel 8-kor 70 km/óra sebességgel. Egy másik autó Debrecenből indul Miskolcra reggel 9-kor 80 km/óra sebességgel. Melyik autó lesz közelebb Debrecenhez, amikor találkoznak?

A translációs eljárással több percen át tartó számolgatás után kiderül, hogy találkozásukkor egyenlő távolságra vannak Debrecentől. A problémareprezentációs eljárással pedig elképzeljük a szituációt: találkoznak, vagyis egyenlő távolságra lesznek Debrecentől. Nincs szükség számolgatásra.

Értelmezési probléma miatt nehezen megoldható feladat például a következő:

Hány lapból áll az a könyv, amelynek oldalszámozása a 3. oldalon kezdődik és 21 számjegyet használnak fel a számozásra?

A megoldásban fő probléma nem a matematikai eszközrendszer hiánya, hanem a lap és oldal fogalmának keveredése, valamint az, hogy a diák nem ismeri a könyv oldalszámozásának logikáját és eljárását.

Hogyan erősíthetjük, fejleszthetjük a matematikai szövegértést, a feladatok szövegének megértését?

- Olvastassuk fel hangosan a szöveget!
- Bontsuk kisebb egységekre a szöveget!
- Emeljük ki a kulcsszavakat, kulcskifejezéseket!
- Szemléltessünk rajzzal, ábrával. A legrosszabb ábra is sokkal több információt tartalmaz, mint a legjobb szöveg. Gondoljunk arra, amit már korábban említettem: a természet is képekben tárja elénk a maga valóságát mindenfajta értelmezés és magyarázat nélkül, továbbá minden gondolkodás képekben történik.
- A feladattal kapcsolatban tesszünk fel önálló, értelmes kérdéseket!
- A diák saját szavaival fogalmaztassuk át a feladatokat!
- Változtassunk a feladat feltételein, gondoljuk tovább a problémát!
- A feltételek megadása során a diákok találják ki a feladatot!
- Egy végeredményből visszafelé indulva fogalmaztassunk meg a diákokkal feladatot (ez nem egyszerű pedagógiai-módszertani tevékenység).
- Oldassunk meg nyílt végű, több megoldással rendelkező feladatokat!
- Adjunk információhiányos vagy fölösleges információval rendelkező feladatokat!

- Adjunk értelmetlen, megoldhatatlan feladatokat (de csak keveset és kevésszer, inkább csak példálózás kedvéért)!
- Ne engedjük elolvasni a feladatok szövegét, próbáljuk meg hallás után megjegyeztetni a lényeges részeket (ezt is csak korlátozottan szabad alkalmazni)!

Végezetül egy példa a fölösleges, bár nagyon elegánsan hangzó feladatra:

Az Oxford–Cambridge evezősversenyt a Temzén rendezik meg minden évben. Először 1829-ben került rá sor. A verseny távja 6748 méter. Egy hajóban 8 evezős és 1 kormányos ül. Percenként átlagosan 35 evezőcsapást végeznek. A verseny reggel 8-kor kezdődik és 8 óra 18 perckor már véget is ér. Átlagosan hány métert tesznek meg percenként?

Tele van fölösleges adattal. Nem kell a 8 evezős, az 1 kormányos, a 35 csapás percenként. Az első két mondat is fölösleges, bár az általános műveltség emelésének igényével magyarázható.

Köszönöm a figyelmet.

*Kónya István matematika-informatika szakos tanár
az Olvass többet! vetélkedő szervezője
Ady Endre Gimnázium, Debrecen*

A SZÁMOK VILÁGÁTÓL A BETŰK BIRODALMÁIG

„Az ember a tudományra rendszerint felfedezésként, a művészetre az emberi szellem találmányaként gondol, de a matematika egy „harmadik világ”, és valamilyen rejtélyes módon mindkettő egyszerre.”

(Oliver Sacks)

Nagyon sok magasztos, a fentihez hasonló gondolatot találtam a matematikáról, de sajnos ezek nagyrészt matematikusok gondolatai. Vannak, akik felnőtt korban, ha visszagondolnak diákéveikre, a matekórák megpróbáltatásairól beszélnek, sőt egyesek hőstettnek tartják, hogy sikeresen átvészeltek egy nehéz vizsgát, amely a matematika teljesítményükön múlt. Már nagyon rég foglalkoztat ez a probléma, rengeteget elmélkedtem azon, hogy milyen módszereket alkalmazzak, konkrétan mit tegyek, hogy azoknak a diákoknak is sikerélményük legyen, akik nem éppen reál beállítottságúak, vagy történetesen nem a kedvencük a matematika. Mindenki elfogadja azt a tényt, hogy szinte bárki megtanulhat zongorázni, de igazi zongoraművésszé csak nagyon kevés ember válik. Ugyanígy minden diák, hacsak nem rendelkezik valamilyen szellemi fogyatékkal, megtanulhatja a szorzótáblát, képes komplex geometriai alakzatokat szerkeszteni, megjegyez nagyon sok trigonometriai összefüggést, és még sorolhatnám, sőt egyes típusfeladatok megoldási algoritmusát is elsajátítja, de mégsem fog egy színvonalas matematikaversenyen jó eredményt felmutatni, mert nem rendelkezik bizonyos adottságokkal, vagy esetleg nincs meg a kellő szorgalma, hogy felkészüljön a megmérettetésre.

Több mint harminc évnyi pedagógiai tapasztalattal a hátam mögött, tudom azt, hogy a gyerekek nagy része szabadidejében sokkal szívesebben foglalkozik valami mással, mint hogy matematikai készségeit fejlessze. Napjainkban az okostelefonjaik játsszák a legfontosabb szerepet az életükben, sőt egyesek meg vannak győződve róla, hogy anélkül lehetetlen létezni. A szomorú az, hogy az olvasást is szinte teljesen elhanyagolják, ami nemcsak az irodalomból nyújtott teljesítményük romlásához vezet, hanem sok más területen is érződik, például a szövegértéssel vannak egyre inkább gondok. Nagyon fenyeget az a veszély, hogy egyre több funkci-

onális analfabétát nevelünk, vagyis az egyén felismeri a betűket, sőt össze is olvassa őket, csak éppen nem érti mit olvas saját anyanyelvén. Ez nagy hátrányt jelent, hisz az ilyen gyerek képtelen logikusan tanulni bármilyen elméleti tantárgyat. Hiába tudja elolvasni a matematika feladatot, ha nem érti, mit is kér az a feladat. Nagyon sok olyan diákkal találkoztam, hogy állt a kezében a feladatlap, és nem tudta mitévő legyen, majd miután „lefordítottam” neki, vagyis elmondtam, miről is szól a feladat, nekifogott, és hibátlanul megoldotta. Ez a veszély már az elemi osztályokban fenyegeti a gyerekeket, hisz nagyon ritkán kell a tábláról lemásolni valamit, vagy önállóan kideríteni, hogy mit is kell azzal a feladattal kezdeni. Legtöbbször csak be kell karikázni a helyes választ, vagy ki kell egészíteni egy szóval a hiányos szövegrészt, vagy oda kell írni a végeredményt. Nem állítom azt, hogy ez nem jó, hiszen lényegesen megkönnyíti a pedagógus munkáját, viszont ezzel párhuzamosan önálló munkára is kellene készíteni őket. Már az ötödikeseknél nagyon sokszor előfordult, hogy egy év eleji felmérő alatt könnybe lábadt szemmel mondták, hogy egy bizonyos feladatot nem értenek.

A feladat az alábbihoz hasonló: „Írd rá a pontokra a helyes választ: 12-nek és 7-nek az összege...”. Az ezt megelőző feladat, pedig: „ $35+27 = \dots$ ”. Ezt a feladatot viszont mindenki megoldotta, senki sem kérdezett semmit. Nem kell nagy filozófia, hogy itt nem a matematikai ismeretekkel, hanem a szövegértéssel van gond. A felsőbb osztályokban is gyakran találkozom olyan diákokkal, akik (bár jó képességűek) el sem olvassák a feladat szövegét, hanem a feladatban szereplő adatokkal próbálnak valamilyen matematikai műveleteket végezni, ami akkor eszükbe jut, természetesen semmi köze nincs a feladatban megfogalmazott követelményekhez.

Gondolom, a fenti indokok maguktól beszélnek, hogy súlyos gondok vannak az értő olvasás hiányából fakadóan. Véleményem szerint nemcsak a nyelvtanárok feladata olvasásra készíteni a diákjainkat. Igen, azt írtam készíteni, nem kényszeríteni, mert a kényszerszermunka csak nagyon ritkán hatékony. Tulajdonképpen ezért írtam ezt a dolgozatot, mert szeretném megosztani minél több pedagógussal azokat a módszereket, amelyeket én mint matematika szakos tanár és szaktársaim alkalmazunk, hogy diákjainkat olvasásra készítsük. Már jó pár éve az iskolanapok alkalmával megrendezzük a matematika diákkerekasztalt. (Az elmúlt tanévben kilencedik alkalommal rendeztük meg). A tevékenység abban áll, hogy körülbelül egy hónappal a verseny időpontja előtt meghirdetjük a kerekasztal témáját, a részvételi feltételeket.

Minden évben megbeszéljük a kollégákkal a témát (figyelembe véve a diákok javaslatait is). Egy matematikával kapcsolatos téma, amely kiterjed az élet más területeire is, és általános műveltség fejlesztő szerepe is van. Például az egyik évben a cím *A piramisok és a matematika* volt, szerintem az egyik legsikerültebb matekkerekasztalunk volt. Nagyon sok színvonalas dolgozattal jelentkeztek a diákok, számos érdekes, változatos bemutatást élvezhettünk. Egy ilyen tevékenységen való részvétel a diákok részéről abban áll, hogy egyénileg vagy párban kell készíteniük egy dolgozatot a megadott témában, amit le kell adni egy megadott időpontig, hogy a zsűri tagjainak legyen idejük elolvasni, és értékelni a munkákat. A verseny napjára minden csapat készít egy Powerpoint bemutatót vagy egy plakátot, amelynek segítségével bemutatja a dolgozatot. A zsűri pontozza a tartalmat, az eredetiséget, a bemutatást. A dolgozat megírásához és a felkészüléshez a diákok a verseny kiírásakor kapnak egy könyvészeti anyagot, amelyet át kell olvassanak, és el is kell majd magyarázzanak, tehát egy mód arra, hogy értő olvasásra ösztönözzük a tanítványainkat. A diákoknak nagyon tetszik ez a tevékenység, eléggé nagy számban részt vesznek minden évben. Fontosnak tartom megemlíteni azt is, hogy azok a diákok is egyenlő eséllyel részt vehetnek, akik átlagos képességűek matematikából. A zsűri tagjai olyan pedagógusok, akik nem tanítják a résztvevőket. Szoktunk meghívni nyugalmazott tanárokat, illetve más iskolákban tanítókat is, hogy az elbírálás a lehető legigazságosabb legyen. A versenyt próbáltuk kiterjeszteni más tanintézményekre is a megyén belül, de kevés sikerrel.

A 2017-ben megrendezett matematika kerekasztal egy momentumja

A magyar- és történelemszakos tanárok számos, már hagyománnyá vált versenyt szerveznek iskolánk tanulóinak, helytörténeti vetélkedőket, nemzeti identitástudatot megerősítő, magyarságismereti megmérettetéseket. Egy jó pár alkalommal engemet is meghívtak zsűrizni ezekre a rendezvényekre. Nagyon megtetszettek a változatos próbatételek, a lelkesedés, amellyel a diákok részt vettek, látszott, hogy elolvasták a kiadott könyvészetet, komolyan felkészültek, főként azt értékeltem, hogy szívesen, minden külső kényszer nélkül, önkéntesen tették. Egy ilyen tevékenység lebonyolítása után támadt az az ötletem, hogy mi, matematika szakosok is szervezhetnénk hasonló vetélkedőket. Egy matematikaórám közben Bolyaira terelődött a szó, akkor tűnt fel nekem, hogy milyen keveset tudnak a gyerekek róla. Elhatároztam, szervezek egy versenyt, melynek az lesz a célja, hogy a magyar matematikusokat és természettudósokat jobban megismerjék a diákok. Nem az a szempont, hogy komoly matekpéldákkal „bombázzuk” őket, hanem hogy minden érdeklődő számára elérhetővé tegyük a sikert. Az első alkalomkor Bolyai János volt a téma, voltak szavalatok is, hogy azok a diákok is hozzájárulhassanak, akik jó szavalók, és a zenében tehetségeseknek is adtunk lehetőséget, hisz köztudott, hogy Bolyai gyönyörűen hegedült. Gondolom, azzal hogy két versenyszám között elhangzott egy rövid kis hegedűduett, a diákok örökre megjegyezték ezt, és a verseit hallgatva azt is memorizálták, hogy a nagy matematikus remek verseket is írt. A versenyszámok között én próbáltam egy rövid kis előadásban az ő szintjükön elmondani, hogy mi is az a „nem euklidészi geometria”, milyen gyakorlati alkalmazásai vannak, és megkértem a fizika szakos kolléganőmet, hogy beszéljen a nem euklidészi geometriák szerepéről a fizikában.

A versenyfelhívás:

BOLYAI JÁNOS emlékverseny
2015. december 15., 15 óra

Bolyai János Erdély egyik legnagyobb tudósa, aki munkásságával nagy mértékben hozzájárult a modern tudományok kialakulásához, fejlődéséhez. Sokan nagyon keveset tudnak róla, ezért mi úgy gondoltuk, hogy érdemes egy kicsit jobban „megismerkedni vele”, ezért arra gondoltunk, hogy szervezünk egy rendhagyó matematikaversenyt, amelynek elsősorban az a célja, hogy a lehető legtöbbet megtudjatok a híres matematikusról, és hogy jól szórakozzatok.

A versenyt a líceumi diákoknak szervezzük. Csapatversenyre gondoltunk, egy csapatban 4 diák lehet, akár különböző évfolyamokról is.

Benevezési feltételek:

- 1) Egy oklevelet kell terveznetek Bolyai Jánosnak.
- 2) Egy kérdést kell megfogalmaznotok, hogy még mit szeretnétek megtudni Bolyairól.
- 3) A csapat neve.

A szervezők: a matematikatanárnők.

A felkészüléshez felhasználhatjátok az alábbi könyvészeti anyagot:

Weszely Tibor: *Bolyai János matematikai munkássága*

Tabéry Géza: *Szarvasbika*

Wikipédia, a Bolyai Jánosról szóló oldal

A verseny nagyon jól sikerült, a tanulók visszajelzéseiből kolléganőimmel arra a következtetésre jutottunk, hogy egy sikeres tevékenység volt, és érdemes folytatni. Elhatároztuk, hogy ezentúl minden évben Bolyai János születésnapját ezzel a versennyel fogjuk megünnepelni. Diákjaink szavazatai alapján 2016-ban Szent-Györgyi Albert volt a téma, 2017-ben pedig Rubik Ernőre esett a választás, idén pedig Teller Ede fizikussal fogunk jobban „megismerkedni”.

Úgy gondolom, hogy ezekkel a vetélkedőkkel nemcsak az egzakt tudományokat sikerül népszerűsíteni, hanem a diákjaink többet megtudhatnak nemzetünk tudósairól, fejlesztve ez által általános műveltségüket. A vetélkedő hozzájárul egy egészséges csapatszellem kialakításához, fejleszti a kreativitásukat, hiszen minden alkalommal egy pályamunkát is kell készíteni, amely nem kevés alkotói készséget igényel. Természetesen ahhoz, hogy sikeresen szerepeljenek a versenyen, el kell olvasniuk a kiadott könyvészeti anyagot.

A matematika és tudományok tevékenységterület az a doménium, ahol eredményeinket nem tudjuk „színpadra vinni”, tehát sokan nem is tudnak bizonyos versenyeken, vetélkedőkön elért eredményeinkről és különféle iskolán kívüli tevékenységeinkről. Úgy gondoltam, a diákokkal közösen szerkesztünk egy iskolaújságot, hogy azokkal is megkedveltessük a reál tudományokat, akiknek:

- $\frac{1}{0}$ is túl kevés,
- a fényévvel az időt mérjük,
- az idegsejt felépítése agyrázkódást okoz,
- azon gondolkoznak, hogy a benzolgyűrű aranyból vagy ezüstből van-e?

A 2017-ben rendezett verseny győztes csapata

Így született meg a *Turmix* diáklap első száma 2017 tavaszán. Félévente jelentetjük meg, most már a 4. szám van előkészületben. A cikkeket nagyrészt a diákjaink írják, akik részt vettek a tevékenységen, amelyről beszámolnak. Ezáltal fejlődik az írásbeli kommunikációs készségük, hiszen egy újságcikk szerkesztése nem éppen egy Facebook-on küldött üzenettel mérhető össze. Úgy gondolom, hogy a jövőre nézve minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy a ránk bízott nemzedéket arra készítsük, hogy időnként könyvet vegyen a kezébe, és ezt élvezettel lapozza, hiszen anyanyelvünk egy olyan csodálatos eszköz, amellyel választékosan kifejezhetjük magunkat, nem lerövidített, tömondatokba foglalt, helytelen kifejezésekkel.

Bede Emese matematikatanár
Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna

KORTÁRS KÖLTÉSZET ÉS AZ OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTÉS

„A pedagógus nem lehet elkeseredett, megtorpant ember,
mert a pedagógusnak egyetlen karizmája van:
a jövőbe vetett hit optimizmusa.”

(Karácsony Sándor)

20 éves magyartanári pályafutásom alatt számomra az egyik legnagyobb kihívást az olvasás megszerettetése jelentette. Ennek érdekében szüntelenül próbálkoztam, különböző módszereket találtam ki, fortélyokat, trükköket vettem be, hogy olvasásra csábítsam tanítványaimat. Az összes közül a legkevésbé hatékonynak a „meggyőzés” bizonyult: olvasni azért kell, mert ez a módja annak, hogy valaki érthetően, szépen, választékosan, elegánsan fejezze ki gondolatait, hogy javuljon a helyesírása, fejlődjön a képzelőereje, stb. A „kötelezők” kijelölése és számonkérése sem hozta meg a várt eredményt, és az sem volt elég erős motiváló tényező, hogy az ajánlott mű érettségi tétel, tehát vizsgáznuk kell belőle.

Elkeserítő tapasztalataim ellenére nem hagytam fel a kísérletezéssel, így szereztem tudomást az *Olvass többet!* vetélkedőről a Debreceni Ady Endre Gimnáziummal való kapcsolatunknak köszönhetően. Abban reménykedtem, hogy diákjaim tucatjával fognak majd bekapcsolódni az olvasásnépszerűsítő programba, és kipróbálják ezt az „*alternatív utat a könyvek és a képzelet világa felé*”, ahogyan az egyik első kovásznai versenyző, Tökbandi Andrea-Beáta határozta meg a vetélkedő lényegét.

9 év után elmondhatom, hogy évente átlagban 3–5 tanuló vesz részt a versenyen, tehát nem mondható, hogy tömeges lenne az érdeklődés, de aki bekapcsolódott, az megszerette, és iskolai évei során végig kitartott. A kovásznai versenyzők közül a legszebb eredményt Konrát Árpád érte el, aki 2014-ben elnyerte az *Olvasó diákok briliáns mestere* címet is.

De az *Olvass többet!* vetélkedő nem csupán diákjaim részére volt hasznos elfoglaltság, hanem az én figyelmemet is ráirányította olyan magyar és világirodalmi művekre, amelyeket aztán a magyarórakon, az egész osztállyal megbeszéltünk, értelmeztünk. E tekintetben Anna Gavalda *35 kiló remény* című regényét említhetem vagy legutóbb Oscar Wilde meséit.

A vetélkedő szakszerűen elkészített feladatlapjai mintául szolgáltak számomra, így bővült az értékelési eszköztáram. Például a Móricz Zsigmond *Sárárany* című regényéhez készített feladatlapomat az *Olvass többet!* ihlette.

Örömmel nyugtáztam, hogy újabban a legkisebbeknek, az 5-6. osztályosoknak is meghirdetik a versenyt, így minden évfolyam esélyt kap új és új olvasmányélmények megélésére és természetesen a megmérettetésre is. A vetélkedő ugyanis –akár egyéni, akár csoportos– nagyon kedvelt értékelési forma a diákok körében.

Ezt a tapasztalatot vettük figyelembe akkor, amikor kollégáimmal évente megszerveztük azokat a házi vetélkedőket (*Kovácszna, szeretlek!*, *A magyar nyelv napja*, *A magyar kultúra napja*, *Talpra, magyar!*), amelyekre bizonyos műveket vagy műrészleteket jelöltünk ki olvasásra. A jó eredmény elérése érdekében alaposan át kellett tanulmányozniuk a szövegeket, ezzel is fejlesztve szövegértési, lényegkiemelési képességeiket. Ezeken a nagy népszerűségnek örvendő versenyeken átlagosan 50–60 diák vett részt, ami örvendetes tény.

Sikeresek voltak azok a tanórai tevékenységek is, amelyek során együtt olvastuk egy-egy költő verseit, és ha azok elnyerték a diákok tetszését, akkor rövid irodalmi összeállítást készítettünk belőlük. Így született meg legutóbb az a *Szabadság, szerelem* című Petőfi-versekből, valamint naplórészletekből összeállított zenés-táncos irodalmi műsor, melyet 2018 júniusában a 10. B osztállyal mutattunk be. Volt, hogy rendhagyó irodalomórákon vettek részt diákjaink, ahol költőkkel, írókkal, színművészekkel találkozhattak, akik ráirányították figyelmüket egy-egy szépirodalmi alkotásra.

De mindezen próbálkozások nem bizonyultak elegendőeknek az olvasás szélesebb körben való népszerűsítésére, mert csak bizonyos alkalmakhoz kötődő tevékenységek maradtak, nem képezve diákjaink mindennapjainak részét. Éppen ezért folyamatosan foglalkoztatott az a kérdés, hogy mi lenne az az olvasmány, amit szívesen vennének kézbe a diákok a tanórákon kívül is?

Kérdésemre választ keresve az olvasási szokásokat, ill. preferenciákat mérő kérdőívet készítettem, amit iskolánk 60, 14–18 év közötti diákja (31 fiú és 29 lány) töltött ki, és amelynek következtetéseit foglalom össze a továbbiakban. Külön értékeltem a lányok és a fiúk válaszait.

Az első kérdésre adott válaszokból kiderül, hogy a lányok többsége (20) szeret szépirodalmi műveket olvasni, szemben a fiúkkal, akik közül csak 8-an mondták ezt. A lányok válaszaiból kiderült, hogy leginkább a regényeket szeretik, míg a fiúk többsége (13) a versek mellett döntött. A fiúk nagy része (17) haszontalan, fölösleges időtöltésnek tartja a házi ol-

vasmányokat (!), míg a megkérdezett lányok hasznosnak vagy legalábbis elfogadhatónak ítélik.

Arra a kérdésre, hogy miért idegenkednek a kötelezőktől, a fiúk és a lányok egyaránt azt nyilatkozták, hogy maga a tény, hogy kötelező, idegeníti el őket az olvasástól. Elgondolkodtató volt számomra az a válasz is, hogy sokszor az riasztja el őket, hogy nincsenek felnőve az adott olvasmányhoz, vagy nem tudnak azonosulni azokkal a szereplőkkel, problémákkal, élethelyzetekkel, amelyeket a házi olvasmányok felvetnek.

Arra a kérdésre, hogy mi az, amit szívesen olvasnának, mind a lányok, mind a fiúk többsége az úgynevezett bestsellereket, vagyis sikerkönyveket nevezte meg. A felmérésből az is kiderült, hogy a versolvasás a tanulók számára szinte kizárólag a tanórákra korlátozódik, itt sincs különbség a fiúk és a lányok által adott válaszok arányát illetően.

Következtetésként azt fogalmaztam meg saját magam számára, hogy ha a gyerekeket nem akarom teljesen elidegeníteni az olvasástól, akkor ne kötelezzem őket arra, hogy olvassák el azokat a terjedelmes alkotásokat, amelyeknek a témája idegen számukra, ráadásul a nyelvezete is nehezen érthető, élvezhetetlen. Sokkal hatékonyabb módszer, ha csak bizonyos részleteket olvasunk el együtt az órán, majd értelmezzük őket, s így talán az olvasni szerető diákok kedvet kapnak a teljes szöveg elolvasásához. A másik tanulság az volt, hogy a kortárs irodalomnak nagyobb teret kell szánni az irodalomórákon, hiszen diákjaink inkább ezekben a művekben fedezik fel az őket foglalkoztató problémákat, és élük meg a „rólam van szó” élményt. Éppen ezért időszerűnek találom a romániai magyartanárok azon törekvését, hogy a középiskolai magyar irodalom tantervben, valamint az érettségire ajánlott művek között a klasszikusok mellett helyet kapjanak a kortárs szerzők alkotásai is. *„Identitásuk kialakulásához, értéktudatuk megerősítéséhez, a jelen megértéséhez úgy gondoljuk, a múltbeli értékek felmutatása is szükséges olyan művek segítségével, melyek benne vannak az irodalmi kánonban. Ezek újraolvasása, új szempontok szerint való megmutatása szükséges. Ezek mellett nagyon fontosnak tartjuk, hogy minél több kortárs művel ismerkedjenek meg a diákok.”* (Gergely Erzsébet)

A fenti gondolat szellemében legújabb próbálkozásom, hogy kortárs költők verseit ajánlom tanítványaimnak házi olvasmányként. Amikor azon gondolkodtam, hogy mely szerzők legyenek a „kiválasztottak”, segítségemre volt a *Cimbora* folyóirat, melynek rovatai: *Cimbiriadalom*, *Kézfogás az irodalommal* nagyon előkelő helyet biztosítanak a kortárs irodalmi alkotásoknak. Íme, néhány költő a *Cimbora* hasábjairól: Kovács András

Ferenc, Kemény István, Lackfi János, Ferenczes István, Fekete Vince, Tóth Krisztina, Kiss Ottó, Szilágyi Ákos, László Noémi, Kukorelly Endre, Jánk Károly, Szabó T. Anna, Garaczi László, Bonczidai Éva, Havasi Attila, Jeney Zoltán, Győrei Zsolt, Balázs Imre József, Bálint Szilárd.

Verseket ajánlani házi olvasmány gyanánt azért is célszerű, mert pedagógusként és szülőként is látjuk, tapasztaljuk, hogy egyre kevesebb időt tudnak áldozni tanulóink a szabadidős tevékenységekre, tekintettel a napi 7–8 tanórára, az iskolán kívüli tevékenységekre, és egyéb elfoglaltságaikra. Mindezeket figyelembe véve, több esélye van annak, hogy elolvassanak néhány verset, mint egy 2–300 oldalas regényt. (Természetesen, nem gondolom azt, hogy egyáltalán nem kell hosszabb terjedelmű szépirodalmi műveket ajánlani, de ezt csakis úgy, hogy az olvasás élményt nyújtson számukra, ne pedig „kínzás” legyen. Ehhez – véleményem szerint – az szükséges, hogy nagyon jól ismerjük tanítványaink érdeklődését, az őket foglalkoztató problémákat, és nyitottak legyünk arra is, hogy akár az általuk javasolt műveket is beillesszük az olvasmánylistánkba.)

S hogy miért pont a kortárs költészet? Mert: ezek a versek nem riadnak vissza a tabutémáktól (halál, szexualitás, erőszak, családi konfliktusok), mert jellemző rájuk a köznyelvi, sőt szlenges megszólalás, a játékos nyelvezet, ami vonzó a mai gyerekek számára, mert a kortárs költészet, az élő költők megismerése segíti abban, hogy rájöjjenek, az irodalom nem szöveggyűjteményekben vagy megsárgult verseskötetekben lapul, hanem élő, eleven organizmus.

A magyartanárnak akkor van esélye megszerettetni az olvasást, ha olyan szövegekkel kínálja tanítványait, amelyek igazodnak az életkoruhoz, érdeklődési körükhöz, igényeikhez, és amelyek képesek kritikai gondolkodást fejleszteni, jóízlést kialakítani. Jó az, ha a választás szabadságát megadva több művet is ajánlunk, amelyek közül ki-ki az érdeklődése szerint válogathat. Kihasználhatjuk azt is, hogy tanítványaink otthonosan mozognak a digitális eszközök világában, és pillanatok alatt képesek a világhálón információkat gyűjteni, rákeresni egy adott címre, linkre, honlapra.

Néhány internetes oldal, melyet ajánlhatunk:

<https://www.facebook.com/mindennapi.kortars.magyar.vers/>

<http://www.amasikvilag.hu/p/kortars-magyar-koltok-versei.html>

<http://drot.eu/article/kortars-magyar-koltok-droton>

<http://www.kortarsonline.hu/#>

*Molnár Juliánna magyartanár
Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna*

LEGENDÁK, OLVASÓTÁBOROK

Olvasásnépszerűsítő programok a székhelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium könyvtárában

Amikor Molnár Juliánna felkért egy előadás megtartására, azon gondolkodtam, hogy milyen tevékenységek kerüljenek a bemutatómba. Szekleltálni kellett, mert sok olvasást népszerűsítő tevékenység zajlik a mi könyvtárunkban is. Mi is megemlékezünk a **Magyar Népmese Napjáról** és az **Iskolai Könyvtárak Világhónapjáról** minden évben. Készítettünk több alkalommal **adventi mesekalendáriumot**, részt veszünk az évente megszervezett **felolvasó maratonon**, szervezünk **Könyv Hete** akciót. Az **Iskola másképp hét** keretén belül író-olvasó találkozókra, könyvbemutatókra kerül sor. Minden évben megszervezzük az **Adj király katonát! versenyt**, aminek alapja az értő olvasás.

A prezentációban feltüntettem még két tevékenységet, ami nem kimondottan tartozik a olvasásnépszerűsítő kategóriába, de nagy érdeklődés övezte. A villámcsődület a Magyar Kultúra Napján zajlott, amire nem kellett különösebben készülni, ugyanis csak szólnom kellett a néptáncot tanuló diákoknak odaadással vonták be az iskola többi diákjait, pedagógusait. Kivonultunk a központba, ahol olyan táncokat táncoltak, amibe a járőrök is bekapcsolódhattak. A népviselet napját első alkalommal szerveztem meg a múlt tanévben, bevonva a készülődésbe a diákokat is, ugyanis egy kiállítást hoztunk össze a könyvtár olvasótermében. Régi és mostani viseleteket gyűjtöttünk be, különböző kiegészítőket (fejkendő, párta, székelty csizma, gyöngysor) és régi fotókat népviseletbe öltözött emberekről.

A felsoroltakon kívül olyan tevékenységeket is szervezek a könyvtárban, amelyeket pályázati alapból sikerült megvalósítani. Ilyen az *Olvasótábor*, *Játsszunk játékot*, *színházat* és a *Legendáink, értékeink*. Elsőként az olvasótábort említem, már csak azért is, mert időrendi sorrendben ez a legelső. Ezt idén hatodik alkalommal szervezzük meg a barátnőmmel, Szávuely Emese tanító nénivel, akit a kovásznaiaiak közül néhányan megismerhettek, amikor nálunk jártak a legendás táborunk kapcsán. Mivel az olvasásszeretet otthon, illetve az alsó tagozatban dől el, szeretnénk elérni azt, hogy az olvasás örömet és ne feladatot jelentsen, a gyerekek rátaláljanak az őket érdeklő művekre és szeressék meg az olvasást.

Ezért született meg egy olvasótábor gondolata, amihez nagyobb teret adott és több lehetőséget nyújtott egy pályázati kiírás. Az akkori Balassi Intézet felhívására egy projektet adtunk be 2013-ban és ezt a pályázatot 300.000 forinttal jutalmazta. Aztán úgy rákaptunk a pályázatírára, hogy a hat alkalomból ötre pályázatot adtunk be. A megnyert összegből fogyóeszközöket, irodaszereket vásároltunk, megoldottuk a táborban részt vevő gyerekek étkeztetését és nem utolsó sorban bővítettük a gyermekkönyvtár állományát, ugyanis más forrásunk nincs erre a célra.

Mottónk: „Olvasónak nem születik az ember, az olvasóvá válás nevelési folyamat eredménye”.

A projektek lebonyolítása során minden reggelt beszédtechnikával kezdtük, aztán volt könyv- és könyvtárismereti foglalkozás, értő olvasás, amit feladatlap megoldása követett, meseillusztráció készítés, egyperces mese kitalálása a mese jellemzőinek felhasználásával, feldarabolt mese összerakása (időrendi sorrend felállítása), „könyvturkáló” az új könyvekből, népdaltanulás és sok-sok játék, mesedramatizálás. Tavaly a székelyudvarhelyi városi könyvtárat is meglátogathattuk, erre is a pályázat adott lehetőséget. Minden évben próbáljuk minél változatosabban összeállítani a programot, próbálunk valami újat, érdekeset beiktatni.

Egy pályázati kiírás készített arra a lépésre, hogy régi tervünket próbáljuk élővé tenni, ami egy színjátszó csoport beindítása volt. Ez két évvel ezelőtt kezdődött és nagy sikernek örvendett. Szintén a Balassi Intézethez pályáztunk és 300.000 forintot kaptunk a lebonyolításra. Ebből az összegből a könyvállományt gyarapítottuk, ritmushangszereket és érdekes játékokat vásároltunk, amelyeket már a tevékenységek alatt tudtunk használni és a mai napig elővesszük a különböző foglalkozásokon, a díszletekhez tudtunk alapanyagot beszerezni (amelyet közösen készítettünk a gyerekekkel) és nem utolsó sorban két alkalommal vihettük el a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor színházba. Biztosítani tudtuk nekik a szállítást és a színházjegyeket is. A tanév végén a szülőknek, pedagógusoknak bemutathattunk a *Ludas Matyit* és 3 rövid mesét (*A ravasz muzsik*, *Dióbél királyfi* és a *Három pösze lány*).

2016. július 25–29 között került sor az első *Legendáink, értékeink* című projekt megvalósítására, melyben részt vettek a a székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium 5–8 osztályos diákjai mellett a debreceni Ady Endre Gimnázium és a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum diákjai is kísérrőlkel, magyar nyelv- és irodalomszakos tanáraikkal, Peternainé Juhász Zsuzsával és Molnár Juliánnával.

Zsuzsával a 2015 nyarán szervezett Bolyai Nyári Akadémián ismerkedtünk meg Sepsiszentgyörgyön, ami egy iskolai könyvtárosoknak szervezett továbbképző volt. Itt ő volt az egyik előadó. Mivel mind a ketten „bentlakók” voltunk, lehetőségünk volt többet beszélgetni. Már akkor eldöntöttük, hogy fogunk együtt szakmázni. Ez így is történt. Mi bekapcsolódtunk az *Olvas többet!* vetélkedőbe, akkor még csak négy diákkal. Azóta ez a szám évről évre gyarapszik, és egyre több korosztály jelentkezik be ebbe a nagyon ötletes, olvasásra ösztönző programba. A tavalyi tanévben már a jutalmazásokat is sokkal bőkezűbben tudtuk megoldani, mint előtte, ugyanis a Magyar Olvasástársaság jóvoltából egy nagyobb mennyiségű könyvadományt kaptunk.

Már a 2015–2016-os tanévben jött az ötlet, hogy milyen jó lenne egy többnapos tábort szervezni, ahol mindkét iskola részt vesz. A Bethlen Gábor Alapkezelő ZRT-nek volt egy kiírása, amit Romániában működő szervezetek, alapítványok számára írtak ki és amely lehetővé tette magyarországi partnerek bevonását. Így a legendás tervünk került elő ismét, amire már pályáztunk azelőtt, akkor nem nyertünk. Újragyúrtuk, átalakítottuk a régi projektet és partnerintézményként bevettük az Ady Endre Gimnáziumot és Zsuzsa javaslatára a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceumot. A *Legendáink, értékeink* tábor két alkalommal sikerült megvalósítani. Idén sajnos elmaradt, mert nem nyert a pályázatunk. És amíg az olvasótáborainkat pályázati forrás nélkül is meg tudnánk valósítani, a legendás táborunkat már nem, hiszen sok pénz terhelne a résztvevőket (szállítás, szállás, étkeztetés), de jövőre ismét próbálkozunk.

Nagyon sokat dolgoztunk a konkrét programok összeállításában, sok ötletet adott Zsuzsa és Juli is. Mindkét évben a résztvevő csapatoknak az volt a feladata, hogy hozzanak magukkal egy helyi legendát és valamilyen formában ismertessék a tábor résztvevőivel. A két év alatt így hat legendát ismerhettünk meg.

A legendákat különböző módszerekkel dolgoztuk fel: dramatizálással, szövegértő, szóértelmező feladatokkal megoldásával egyénileg és csapatmunkával, a legendákkal kapcsolatos gondolatok megfogalmazásával vagy éppen a legenda helyszínének a felkeresésével. A tanulás, olvasás, dokumentálódás mellett mindig volt idő játékra vagy éppen kézműves foglalkozásra (agyagozás Korondon, gyöngyfűzés, nemezelés, szalmafonás Kőrispatakon).

Nagy élmény volt mindnyájunk számára a székelyudvarhelyi Legendárium stúdió, ahol megmutatták nekünk, hogyan kel életre Zete, Csetlik,

Firtos és a Székelyföldi legendárium többi szereplője és ugyancsak nagy élménynek számított a Mini Erdély Park.

Jártunk Farkaslakán Tamási Áron szülőházánál. Meglátogattuk a székelyderzsi unitárius vártemplomot, ahol megcsodálhattuk a Szent Lászlót ábrázoló freskót. Többek között azt is megtudtuk itt, hogy a falu lakói a várfal belső oldalán elraktározhatták a hambárokban, szuszékokban gabonakészletüket. A bástyákat szalonna, füstölt hús, kolbász tárolására tették alkalmassá a régi időkbe és ez a szokás mai napig is él.

Tavaly Kőröspatakon megnéztük a szalmakalap múzeumot, ahol sok hasznos tudnivalóval gazdagodtunk. Megismerhettük a kalapkészítés munkafolyamatát és megtudtuk, hogy régen ki milyen szalmakalapot hordott és hogy egy szalmakalap mit árult el viselőjéről (hány hold földje van, legény vagy házasság stb).

Projektzáróink alkalmával készült el első évben az élménytáblánk, ahova mindenki felírhatott néhány gondolatot a táborról. A második évben pedig az egymás hátára tűzött papírra írtuk fel érzéseinket az adott személyről vagy az együtt eltöltött néhány nappal kapcsolatosan.

A diákok pozitív visszajelzései, a kisfilmek, a fotók, a facebook bejegyzések, a most is tartó kapcsolatok, barátságok meggyőztek arról, hogy ezt folytatnunk kell.

Zárómondatként elmondhatom azt, hogy nagyon sok munka van egy pályázat megírásával, nem is beszélve lebonyolításáról és elszámolásáról, de megéri pályázni. És nem csak azért, mert most már szinte csak így bővíthetjük az iskolai könyvtár állományát és ezáltal olvasóval is gyarapszik a könyvtár, hanem azért is, mert lehetőséget teremthetünk nagyszerű élmények megtapasztalásához.

***Hatos Melinda** könyvtáros
Orbán Balázs Gimnázium, Székelykeresztúr*

OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTÉS AZ ELEMİ OSZTÁLYOKBAN A SZITAKÖTŐ FOLYÓIRAT ÍRÁSAI ÁLTAL

Sok szeretettel köszöntök minden jelenlevőt, örvendek, hogy ilyen szép számban összegyűltünk az *Olvass többet! határtalanul–magyarul* második konferenciája alkalmából. Remélem, mindenkinek érdekes és hasznos lesz a tevékenységünk.

Lassan tíz éve dolgozom iskolánk, a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum könyvtárában, ez idő alatt alkalmam nyílt/adódott megfigyelni, elemezni az olvasóközösség összetételét és igényeit. Sajnos, arra a következtetésre jutottam, hogy évről-évre egyre kevesebben látogatják az iskolai könyvtárat. Úgy döntöttem, megpróbálom másként becsalogatni a diákokat a könyvtárba, mint annak előtte. Mivel kevés interakcióm volt a velük (gyakorlatilag akkor találkoztam velük, ha bejöttek a könyvtárba), elhatároztam, hogy ezen változtatnom kell. Elsősorban könyvtárhasználati órákat tartottam a IV. osztályosoknak, abból a megfontolásból, hogy V. osztályban már gyakrabban kell használjanak segédkönyveket. Egy bemutatóban megbeszéltük a könyv eredetét, a nyomtatásról ejtettünk pár szót, majd a könyv részeit mutattam be. Ezt követően szótárakban, encik-

1996

Szitakötő

1996. évi
Szitakötő című
Az év legjobb
Könyve díjra
Kiválasztott

Ha megint csak a szitakötő,
Nekem van az
Nekem van az
Nekem van az
Nekem van az
Nekem van az

31

Anna Gervén

tak hozzáférni úgy az elemi osztályokból, mint a kis gimnáziumból.

Az elemi osztályokban a kivetítés elmaradt felszerelés hiányában, így meseolvasással vezettem be őket az adott témakörbe. Ragyogtak a kicsi szemek, ahogy feszülten figyeltek az olvasottakra, majd ha elmondhatták, hogy „Én ezt láttam”, vagy „Apukám mondta, hogy, ...” Megbeszéltük a mesét, mindenki elmondhatta a hozzáfűznivalóját, rávezettem őket a mondanivalóra, s ha megértették mélyen bólogatva jelezték azt. Hozzájuk is

feladatokkal, csapat-tevékenységekkel készültem, rajzolás vagy kézimunkát is készítettem elő, amit mindig olyan lelkesen fogadtak és szinte mindig jelesre oldottak meg. Itt kiemelném azt a foglalkozást –amit a legjobban szerettek –, mikor a közlekedés-

ről beszéltünk és minden csoport egy egy járművet kellett hogy összerakjon. Az alapanyagokat előkészítettem, vonatot, léghajót, repülőt és csónakot kellett összerakjanak az óra második felében.

Egy-egy ilyen lapbemutató után, azt tapasztaltam, hogy szó szerint megrohamozzák a könyvtárat, és az órán említett mesék, cikkek után kutatnak. Egymásnak meséltek a „Szitakötőről”, így gyűrűzve, az információ több diákot vonzott a könyvek birodalmába, mint annak előtte. Sok pozitív élményben volt részem, közelebb kerültem a diákokhoz, azokban az osztályokban ahol foglalkozást tartottam, és bevallom, sok érdekes és számomra is új információra tettem szert.

Szeretném megköszönni ezúton a Ligetműhely Alapítványnak a lehetőséget, hogy megismerhettük a *Szitakötő* folyóiratot, és ilyen páratlan életményben lehetett részünk általa.

Feltett szándékom, hogy az idei tanévben is folytatom az elkezdett munkát, mert az eredmény szembetűnő, főként az elemi osztályokban tapasztaltam látványos gyarapodást az olvasók számát illetően.

A rövid képsorozat a megtartott órák anyagából valamint a gyermekek tevékenységeiből összeválogatva készült.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Varga Emese könyvtáros
Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna

MIT OLVASUNK A PAD ALATT?

A NÉPSZERŰ ÉS A KLASSZIKUS IRODALOM KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI

A mai gyerekek nem olvasnak. A mai gyerekek több órát töltenek telefonjaikat nyomkodva, mint barátaikkal, családtagjaikkal beszélgetve. A mai gyerekek műveltsége nagy arányban alulmarad az előző generációkéhoz képest. Nem olvasnak klasszikus műveket, nem foglalkoztatják őket társadalmi kérdések, nem képesek állást foglalni, véleményüket adekvát módon kifejezni. Ilyen és ehhez hasonló kijelentések szinte naponta hangzanak el felnőttek részéről, s bár nem minden esetben olvasásszakértők és szociológusok azok, akik ezt állítják, hajlamosak vagyunk tényként kezelni ezeket a megjegyzéseket.

A mai gyerekek igenis olvasnak. A mai gyerekek igenis műveltek, informáltak, képesek véleményt formálni, érdeklődőek, csak nem úgy és nem abban, mint a korábbi generációk – állítja a felnőttek egy másik része.

Nos, hol van az igazság? Melyik állításnak, statisztikának higgyünk? Tény, hogy változó világunk műveltségesszménye másmilyen, mint évtizedekkel korábban. Tény, hogy az irodalmi tudás értéke nem akkora, mint hajdanán. Jómagam 20 éve tanítok magyar irodalmat középiskolásoknak, napi kapcsolatban vagyok velük, így én is tapasztalom a fent említett változásokat. Gyakran szükségét érzem annak, hogy mélyebben belelássak a diákok olvasmányélményeibe, hogy „lépést tartsak” az épp divatos, közkedvelt könyvekkel, hogy legalább megsejtsem, mi az, ami szívüket-lelküket megérinti. Elmondhatom, hogy jó néhány esetben valóban nyerek ezekből a kíváncsiságokból, hisz a gyerekek ajánlatai között szép számban fordulnak elő igazi élményt, kellemes kikapcsolódást nyújtó könyvek is. Eszembe jut egy hajdani kisdiaókom, akivel szó szerint üzletet kötöttünk: azt mondta, akkor olvassa el *A kőszívű ember fiai*-t, ha én is elolvasom a *Harry Potter* épp akkoriban megjelent egyik kötetét. Úgy érzem, kétszeresen is nyertem ebből az üzletből.

A tavalyi tanév végén iskolánk 3 osztályában (kb. 90 gyerek) töltöttem ki egy-egy kérdőívet, amely olvasási szokásaikra, kedvenc könyveikre

kérdezett rá, illetve könyvajánlókat kértem tőlük. Ennek a felmérésnek az eredményeit és a hozzá kapcsolódó észrevételeimet összegezném az alábbiakban.

Arra a kérdésre, hogy „szeretsz-e olvasni?” a diákok 80 százaléka felelt igennel, bár a „miért szeretsz olvasni?” kérdésre adott feleleteket olvasva azt éreztem, hogy a szülők, tanárok által hangoztatott sémákon kívül – mert fejleszti a szókincset, új ismereteket szerzünk, fejleszti a képzelőerőnket – a válaszadók egy része nem képes meggyőzni az olvasás „fölöttébb izgalmas, szórakoztató” voltáról. Az őszintébbnek tűnő válaszok között olyan kijelentések születtek, amelyek arra reflektáltak, hogy az olvasás kimozdít a mindennapokból, megnyugtat, elgondolkodtat, más világba kalauzol, álmokat sző bennünk. A nemleges válaszok okai között olyan gondolatok szerepeltek, hogy az olvasás unalmas, ritka az a könyv, amelyik megfogja, leköti az olvasót, jobbak a könyvnél a filmek (és persze a telefonozás, sőt még a takarítás is), megutáltatták az iskolában az olvasást, a diák nem érez késztetést, igényt arra, hogy olvasson. A „Hány könyvet olvastál az utóbbi évben?” kérdésre adott válaszok is érdekes adatokat mutatnak. Kevés, mindössze három gyerek volt az, aki csupán egyet, és ugyanígy kevés, aki húsz fölött. Átlagot számolva évi hét könyv az, amennyit diákjaink olvastak, ám ez azért nem tekinthető nagy számnak, mert a kötelező magyar, román, angol házi olvasmányok is beletartoznak. Több érdekességgel szolgáltak azok a gondolatok, amelyekben a gyerekek többmondatos válaszban számoltak be kedvenc könyveikről, olvasási szokásaikról, családjuk és baráti körük könyvekhez való viszonyairól. A beszámolók szerint nem feltétlenül határozta meg a család, a szülők és nagyszülők olvasáshoz való viszonya azt, hogy a gyerek olvasóvá vált-e vagy sem. Ez azért tűnt számomra érdekesnek, mert jó néhány olvasásszociológiai tanulmány hangsúlyozza a környezeti hatások fontosságát, például hogy ha a szülő olvas a kisgyerekeknek, az szeretni fogja a könyveket, ha a gyerek azt látja otthon, hogy jó dolog, kellemes időtöltés az olvasás, ő maga is olvasó emberré válik, stb. Diákjaim mintha megcáfolták volna ezeket a gondolatokat. Tény, hogy a válaszadók 60 százaléka azt jelezte, szülei sosem vagy ritkán olvasnak, az igennel válaszolók pedig az édesanyát, testvért jelölték meg olvasni szerető emberekként. A felmérésben részt vett diákok közül mindössze nyolc olyan volt, akiket igazi könyvfaló gyereknek tekinthetünk (20-30-60 könyvet olvastak az utóbbi évben), a legtöbbet olvasó diákom viszont azt írta, hogy családjában senki sem olvas szépirodalmat, csak újságokat.

A fentiekből két következtetést vontam le, hasonló eredményre jutva, mint a témával szakszerűbben foglalkozók:

1. A kedvenc olvasmánylista nem véletlenül tartalmaz nagyon sok gyenge színvonalú, könnyű bestsellert: a diák nagyon sokszor barátai, osztálytársai hatására vesz kézbe egy-egy könyvet, a tizenéveseket pedig könnyebben elcsábítják a sikerkönyvek, mint a klasszikusok.
2. Nagyon nem mindegy, hogy – olvasni szerető szülők hiányában – milyen javaslatokat tesz a magyartanár, a könyvtáros a gyerekeknek. Lényegében erről a dologról többen is írtak már, hadd említsem példaként Arató Lászlót, aki azt mondja, hogy a jó kortárs művek, illetve a rövidebb, de ugyanakkor érthetőbb klasszikusok azok, akikkel a magyartanár olvasóvá tudja nevelni az 5–8. osztályos diákot, hiszen – állítása szerint – ebben a korban dől el, hogy olvasni szeretővé válik-e majdan az ember vagy sem. E gondolatot a felmérésben részt vett diákjaim is megerősítették: szinte mindannyiuk kedvenc olvasmányélményei között szerepel pl. *A Pál utcai fiúk*, és többen – az olvasni nem / kevésbé szerető diákok közül – állították, hogy az olvasástól való elfordulásuk *A kőszívű ember fiai*val, a *Bölcső és bagollyal*, az *Egri csillagokkal* kezdődött, amelyek elolvasására 13–14 évesen kötelezték őket.

És most lássuk a felmérés utolsó, egyben legérdekesebb részét, azt, hogy akkor mit is olvas szívesen a mai tizenéves? Melyek a kézzől kézre járó könyvek? A válaszok, könyvajánlók megerősítették azt, hogy klasszikus, illetve „minőségi” kortárs irodalmat a diákok elenyésző része vesz kézbe. Nézzük tehát egyszer ezt. A kedvenc szerzők listája olyan neveket / címeket tartalmazott, mint: Jókai (Fekete gyémántok), Móricz (Árvácska, Légy jó mindhalálig), Jane Austen (Büszkeség és balítélet), Milan Kundera (A lét elviselhetetlen könnyűsége), Herta Müller (Szívjóság), Daniel Keyes (Virágot Algernonnak), Jane Teller (Semmi), Rudyard Kipling (A dzsungel könyve), Szabó Magda (Az őz), Karl May (Winnetou), Rowling (Harry Potter-könyvek), de Mikszáth, Dumas, Hugo, Agatha Christie, Coelho, Rejtő, Fekete István is szerepelt a felsoroltak közt. Annyi megjegyzést fűznék még ehhez a listához, hogy ezek a szerzők és címek csak egy-egy gyerek-nél fordultak elő, tehát nem a többség kedvenc szerző- és olvasmánylistája.

A bestsellerek listája jóval gazdagabb az előzőnél, és ezekre a könyvekre vonatkozóan igaz az, hogy kézzől kézre járnak, több diák listáján szerepelnek ugyanazok a szerzők, könyvek. Ilyenek lennének a Leiner

Laura-regények, Cassandra Clare *Csontvárosa*, Richard Bach *Illúziók* című könyve, Maros Edit *Hűvösvölgyi sul*i sorozata, George R. R. Martin-tól *A trónok harca*, John Green könyve, a *Csillagainkban a hiba*, illetve Jennifer Armentrout *Luxen* sorozata.

Nem állítom természetesen azt, hogy ez utóbbi könyvek között ne lenne egyetlen sem, ami színvonalasnak ne lenne mondható, tény viszont, hogy jóval könnyedebbek, szórakoztatóbbak, mint klasszikusaink egynémelyike. Van azonban egy harmadik csokornyi könyv is, amelyek – megítélésem szerint – valóban gyenge színvonalúak, viszont nagyon sok diák ezeket olvassa, ajánlja. Mert – elmondásuk szerint – ezek róluk, tizenévesekről szólnak, mert kalandosak, könnyed stílusúak, van bennük romantika, szerelem és halál, illetve a mai világunkból építkeznek a történetek. Be kell vallanom, hogy e könyvek némelyikébe beleolvastam... és félre is tettem őket. Csak címek szintjén utalnék ezekre, úgy vélem, ez elégséges lesz, hisz nagyon sok a témajelölő köztük: *Gyönyörű sorscsapás*, *Veszedelemes sorscsapás*, *A felhők fölött három méterrel*, *Minden, minden*, *Soha, de soha*, *Ha maradnék*, *El fogsz tűnni*, *Apa, randizhatok egy lovaggal?*, *Szerelmi leckék*, *Kéz a kézben*, *Toplistás szerelem*, *Mielőtt megismertelek*, *Miután elvesztettelek*, *Neonfény a Nílus felett*, *A fiúknak, akiket valaha szerettem*, *Mondtam már, hogy szeretlek?*, *Mondtam már, hogy hiányzol?* És a lista nem teljes.

Végezetül egy olyan gondolatsort idéznék, amelyet egyik olvasni szerető diákom fogalmazott meg a kötelező klasszikusok és a szabadon választott könyvek összehasonlítására vonatkozóan, és amely lényegében összegzője lehetne a többi diák véleményének is: „Hiába, hogy szeretek olvasni, általában rossz szívvvel fogok neki a házi olvasmányoknak. Ennek okait több oldalról is próbálom megközelíteni. Először is az olvasás kötelező jellegén, iskolaiságán gondolkodtam el, vagyis hogy határidőre kell elolvasni a könyvet, meg kell jegyezni a tartalmat. Számomra ez különösen nagy gondot jelent, mivel elég rossz a memóriám, és ha nem jegyzetelek olvasás közben, elfelejtem a részleteket. De a jegyzeteléssel a könyv töredezetté válik, folyton kizökkenek a történetből. A másik dolog az, hogy a klasszikusoknak általában elég nehéz a nyelvezete, régi, idegen világokat festenek le, ezt nehezebb elképzelni, megérteni. Ezzel ellentétben azért szeretem a kortárs, fiatalos könyveket, mert a mi nyelvünkön íródnak, a mi világunkat mutatják be, és olyan problémákról, helyzetekről írnak, amikkel mi is nap mint nap szembe találjuk magunkat.”

Zárszóként. Úgy érzem, e felmérés bennem több kérdést fogalmazott meg, mint választ. És a kérdések mellett megerősített abban is, hogy fo-

lyamatosan át kell gondolnunk, mit ajánlunk a gyerekeknek olvasásra, ha azt szeretnénk, hogy tartalmas élményekben legyen részük. Ezt viszont nem mindegy, hogyan csináljuk. Mert – ahogy a már említett Arató László fogalmazott: „Meg kell tanítani úszni a gyereket, de nem egy tengeri vihar hullámai között kell kezdeni az oktatást.”

Vass Ágnes magyartanár
Benedek Elek Tanítóképző, Székelyudvarhely

AZ OLVASÁS NÉPSZERŰSÍTÉSE AZ IGNÁCZ RÓZSA ERDÉLYI MAGYAR EGYESÜLET TEVÉKENYSÉGÉBEN

„Betűfaló kisdíák... voltam...”

Az Ignác Rózsa Erdélyi Magyar Egyesület (ezután IREME.) 2015-ben alakult meg több céllal, ezek közül három egyenértékű cél vonható a konferencia témakörébe:

1. A Kovásznán született és életének első kilenc évét itt töltött író-szín-műnész-nő-műfordító emlékének ébrentartása, ápolása.
2. A helyi irodalmi tehetségek felkutatása, támogatása, hozzásegítése a megnyilvánuláshoz.
3. A betű, a könyv értékelésére, az olvasás szeretetére nevelés, az olvasás népszerűsítése.

Az IREME létrejöttének előzményei:

Ignác Rózsa édesapja 1897–1918-ig lelkipásztora Kovásznának. Latin-tanár, politikus, a brassói Református szeretetház alapítója, az Iskolaszék elnöke, A székely leányok tanulási lehetőségének támogatója. Édesanyja, Makkai Kornélia tanárnő, a nagyhírű nagyenyedi Makkai Domokos professzor leánya, az író-püspök, Makkai Sándor testvére. Rózsa a család legkisebb gyermeke, a negyedik. Életének első kilenc kovásznai esztendejében (1909–1918) egész életét meghatározó élmények érték: itt kezdett szerepelni, itt ismerte meg Benedek Elek *Jó Pajtás* (a *Cimbora* elődje) című gyermekújságját, itt írta az első versét, „óvodista versembersemet”, ahogyan Ő nevezi, itt látott először grófot, s itt ismerte meg a demokrata szót, fogalmat édesapja példamutató élete során: „Apám egy volt a néppel” – emlékezik vissza.

1918-ban Fogarasra helyezték a nagytiszteletű Ignác Lászlót, akinek halála után, már leérettségizve, kényszerűséből 1928-ban Magyarországra telepedett át édesanyjával. Budapesten elvégezte a színiakadémiát. Édesapja is színésznőnek álmolta a legkisebbet, Jászai Marit jelölve meg mércéül. A Nemzeti Színház tagja volt 1933-tól 1939-ig. Egyre erőteljesebben vágyódott az írásra, végül annak kötelezte el magát, de nem szakadt el teljesen a színésztől. Sok pódiumműsort tartott. Erdélybe sokáig nem jöhetett, de amint s ahogy lehetett, örömmel látogatott haza: Kolozsvárra, Fogarasra, Kovásznára. Inkognitóban felkereste a bukovinai székeket, a moldvai csángókat és a Regátban, a román Ókirályságban megélhetést remélő székeket. Mindenütt gyűjtötte az anyagot műveihez. Lejegyeznie semmit sem szabadott, mert veszélyeztette volna célja elérését. Memóriájára kellett alapoznia. (Az hihetetlenül jó volt gyerekkorától).

Minden regényében, írásában, interjúban visszaköszön a szülőföldélmény, az izes székel nyelv-nyelvjárás. A Trianon után Romániához csatolt Erdélyből Magyarországra repatriált személy nem tudott, és nem is akart elszakadni szülőföldjétől, erdélyi gyökereitől. Közismert, népszerű, termékeny író volt. A kommunizmus beköszöntével azonban index alá kerültek az 1947-ig írt művei, vagy zúzdába. Tíz évig csak a fióknak írhatott, azt is titokban, mert ha rajtakapták volna, börtön járt volna fiókregegyei (*Ünnepi férfit, Születésnap körül, A vádlott* – nagy regényei) miatt.

1956 után csak agyoncenzúrázott, ifjúsági regényeket írhatott, mert felszólításra sem volt hajlandó 1956-ot "ellenforradalomnak" minősíteni.

Mindmáig az irodalomtörténetírás és az utókor mostohán bánik Ignác Rózsa életművének megítélésével. Miért? Mert nemzetféltő, nemzeti értékeket mentő tartalmú. Ő maga pedig egyenesgerincű, befolyásolhatatlan volt haláláig. Fia, Dr. Makkai Ádám szerint: "A magyarországi kritika túl erdélyinek, az erdélyi túl magyarországinak tartotta, a színészek túl írónak, az írók egy része túl színészeknek."

Nos, gondoltunk egy merészet és nagyot, legalább mi, kovásznaiak tegyük meg mindent a felejtés ellen, népszerűsítéséért, érezzük, lássuk magunk között Ignác Rózsa az emlékszóban, a nevét viselő kis utcán – én sétáynak nevezném inkább – végigsétálva, szobra előtt, akár a Róla elnevezett irodalmi díj elnyeréséért meghirdetett pályázat résztvevőiként.

Kötelesek vagyunk szellemiségét éltetni. Most is oly korban élünk, amilyenben az író élt, de Ő mélységes hittel hirdette Lukács evangelista szavaival: „Mert azért jött az Istennek fia, hogy megkeresse és megtartsa azt, ami elveszett”. (Született Moldovában)

Az Ignác Rózsa Erdélyi Magyar Egyesület mindössze hároméves múltat tekint vissza. Nem volt zökkenőmentes a megalakítása. Azóta pályázatot hirdet irodalomalkotó és prózamondóversenyre, hívó szó és terjedelem megjelölésével.

A prózamondóversenyre kötelezően egy Ignác Rózsa-szöveggel és egy szabadon választott magyar író szövegével lehetett benevezni. Az első alkotóverseny hívószava: ABLAK, a prózamondóé: HŰSÉG. A második pályázaton az alkotással benevezők JÁTÉK, a prózamondók IGAZSÁG hívó szóra kellett hogy figyeljenek, az idei, 2018-as versenyre meg KAPU (alkotóverseny) és SZÓ (prózamondó) jelezte a témát. Tavalyelőtt és tavaly összesen huszonhárman jelentkeztek a megmérettetésre, az idén azonban csak tizenegyen.

A szórólapon föltüntetjük, többek között, a legfontosabb műveinek címét, műfaját, Ignác Rózsa-idézeteket közlünk, kritikusok értékeléseiből részletet és fiának, az író-költő-nyelvészprofesszor édesanyját megidéző írásaiból részleteket. A verseny befejezése után kis nyomtatványt juttatunk el minden versenyzőnek, amely tartalmazza a díjazottak írásait fényképekkel együtt, ugyanúgy a prózamondók esetében is. Itt megjelöljük a műcímeket, amelyekből elhangzottak a részletek. A nem díjazottak alkotásai is bekerülnek a nyomtatványba.

A szövegtanulást kevesebben választják, mint az alkotást. Talán azért, mert olvasni kell? Pedig éppen ez a lényege versenyünknek, hogy olvasni több, a sok-sok művelődési értéket feltáró, a szép magyar beszédre nevelő–tanító műalkotást. A szókincs, a lélek gazdagításának folyamatát nem zavarja meg a tömör reklámkép-szöveg.

Lehet naivitás részemről annak hite, hogy az a néhány gyermek vagy ifjú, aki prózamondásra vállalkozik, elolvassa az egész művet, amelyből a részletet választotta, esetleg ajánlani fogja másnak is. Megtapasztaltam, hogy igenis, vannak, akik elolvassák a regényt. Most például a szeptemberi *Ignác Rózsa nyomában* című, másodízben megszervezett kiránduláson nagy örömmel szereztem tudomást arról, hogy az előtte egy héttel lezajlott versenyen minden megjelent versenyzőnek ajándékba adott Ignác Rózsa könyvet, az Ikerpályáimon című önéletrajzi regényt hárman is olvasni kezdték. Biztos vagyok benne, hogy tetszeni fog, végigolvassák, mert az őszinte, reális valóságglátás, ábrázolás, magávalragadó, lendületes stílus fogva tartja az olvasót. Remélhetőleg „betűfaló” diákok, felnőttek lesznek, maradnak, vágyakozni fognak a titkokat feltáró, gondolkodásmódot, érzelmvilágot formáló jó könyvekre. Ignác Rózsa olvasni nagyon szere-

tett betűfaló kisdíákkora óta. Igaz, teljesen más világban nőtt fel, mint a mai gyerekek, illetve szülei, esetleg nagyszülei. Tizenkétéves, amikor édesapja rajtakapja Szabó Dezső Elsodort falu című regényének olvasásán. Fejéhez verte a könyvet, nem a korához illet, de felmondatta, miről szól. Kiderült, a gyermeket főként Farkas Miklós lázasan vergődő magyarsága ragadta meg és a mű realizmusa. Ismerte a regény valamennyi szereplőjét, mert Szabó Dezső Ignác Rózsa háromszéki keresztapját, a Kovásznával szomszédos falu papját a valódi nevén írta bele a könyvbe valódi cselekedeteivel, és ezt roppant érdekesnek tartotta. A mindig fülelő Rózsa hallotta, amint apja mondotta anyjának: „A maga hebehurgya kölyök módján a realizmust egészen elfogadható módon körülhebegte... No, fene tudja, Róka gondolkodó kölyök”.

Ignác Rózsa igencsak időszerű első regényének, az *Anyanyelve magyar* címűnek a megjelenése (1937) óta is. A Trianonnal szétzilált, vesztébe taszított nemzet gondjait mintegy küldetést vállalta fel. A kommunista terrorttal szemben is felvette a küzdelmet a maga módján, a legelképesztőbb megoldási lehetőségeket kitalálva. Nem veszített eleget a nemzet, a magyar haza 1918-ban, jött a „népi demokrácia” korszaka, amelyben folytatódott a szabadrablás: „...Elveszíteni azt, amiben felnőtt, és ami véglegesnek látszott... az érzést elveszíteni a legrosszabb, a hitet; a legpokolibb elveszíteni a bizalmat önmagunkban, létünk értelmét.” (A *vádolt*, írta 1952-ben, megjelent 1999-ben!).

Hát nem időszerű a mi kisvárosunk, Kovászna nagy szülötte?! Fájdalmas, hogy napjainkban is ez a fő célja a 100 éves tákolmány „vezéreinek.”

Ignác Rózsa megismertetése, műveinek és a nagy kortársak olvasására ösztönző kirándulásaink során kinyomtattam, és mindenkinek a kezébe adtam az illető helységhez, városhoz fűződő regényrészletet. Útközben vagy hazatértünk után, gondolom elolvasták a kis részeket. Az idei tanulmányi kiránduláskor Fogarason, az édesapja sírjánál az *Ikerpályáimon*ból felolvasott egy rövid részletet az egyik jelentkező gyermek, amelyben nagy szeretettel idézte meg apját, akit mindig csodált. Babits Mihály Fogarason tanított 1908–1911 között, jóllehet nem volt tanára, de itt hallott először Róla. A házat, amelyben lakott, lebontották. A katolikus templom falára mentett Babits-émléktáblánál Benedek Ildikó óvónő olvasta fel az Eukarisztia című gyönyörű versét; Kolozsváron, a Házsongárdi temetőben Reményik Sándor síremlékénél meghallgattuk És a szívem is elhagyott engem című verset, amelyet nagy szeretettel szavalt Ignác Rózsa pódiumműsoraiban és a rádióban is. Désen, a református templom előtt

a Családi mondanokör című novellafüzérből az itt született, terebélyes Ignác családról szóló kis részlet felolvasásával tisztelegtünk a székelymagyar fiatalok oktatásáért sokat fáradozott édesapa és egyben leánya, az író emléke előtt.

Reménykedem, a sok tehetséges gyermek, ifjú lelkét megérintették a hallott szövegek, s néhányan a versenyekre jelentkezők közül kedvet kapnak ahhoz, hogy sok-sok olvasással, „a lélekteremtő, a szép és igaz... szó erejével építse a szellemet”.

*Gödriné Molnár Márta ny. magyartanárnő
az IREME elnöke, Kovászna*

A KÖNYVOLVASÓ ÚTKERESŐ NYOMÁBAN (FIKTÍV NAPLÓÍRÁS AZ OLVASÁS SZOLGÁLATÁBAN)

Bevezető gondolatok

Könyvolvasó útkereső címmel 2016-ban jelent meg egy tanulmányom¹ a Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet (BBTE) pályázati felhívására,² melyben arról írtam, milyen stratégiákkal, módszerekkel kísérletezem annak érdekében, hogy diákjaim olvasáshoz kapcsolódó attitűdjét változtassam, alakítsam, s abba a kollektív élményhálóba csalogassam, mely az együtt olvasás, értelmezés, gondolkodás során kialakul egy ilyen tanulási folyamat során. Az *Olvass többet! határtalanul – magyarul* konferencia szervezői e tanulmány ismertetésére kértek fel.³

¹ Deák Magdolna: Könyvolvasó útkereső. In: Fóris-Ferenczi Rita (szerk.): *Együtt olvasni jó*. Egyetemi Műhely Kiadó. Bolyai Társaság – Kolozsvár, 2016. 49–81.

² E pályázatot Fóris-Ferenczi Rita, docens, a Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet (BBTE) dékánhelyettese hirdette meg azzal a felhívással, hogy osszuk meg tanítási tapasztalatainkat, olvasói élményeinket, pontos tartalmi és formai előírások mentén.

³ Előadásom első részében röviden ismertettem, eddig milyen olvasásprojekteket és projektorientált órákat dolgoztam ki, második részében pedig azt vázoltam röviden, milyen új projektekkel foglalkozom. A projekttanulás és a projektorientált tanulás között néhány lényeges különbség, hogy az előbbinél a tanulók problémafelvetése adja a kiindulási pontot, s több tantárgyra kiterjesztett, addig az utóbbiban a tanár javasolja a témát, s egy tantárgy keretén belül működik. Ennek megfelelően 2012–2013-ban dolgoztam ki egy olvasásprojektet, melybe iskolám, a kézdivásárhelyi Bod Péter Tanítóképző minden tanulóját és tanárát bevontam, s melynek témája *20. századi és kortárs szerzők olvasata* volt. Az előző mintájára, tantervi keretek közé beépítve 2013–2014 között a IX. osztályok számára *Beavatótörténetek* címmel, majd 2014–2015-ben a X. osztályok számára *A dráma változatai* címmel

Jelen tanulmányban egyik, még mindig folyamatban levő olvasásprojektmet fogom részletesen bemutatni, melynek témája *Férj- és feleségválasztás a Boér Géza Teremben*,⁴ a 2-esben. A projekt ötlete egyik órán, Szabó Magda *Abigél* című regényének⁵ megbeszélése közben született meg már 2015-ben, s az akkori óvó- és tanítóképzős, IX. osztályossal, melyben 28 leány volt, meg is valósítottam: férjet kellett választaniuk az osztály falára kifüggesztett 20. századi és kortárs író-/ költőportrék közül, s naplót kellett írniuk a vele való ismerkedésről. Az idén (2018-ban) nemcsak a IX., X., ugyancsak óvó- és tanítóképzős osztályokban, hanem a filológia profilú X. osztályban is kipróbáltam ezt az ötletet, 86 diákkal (köztük 12 fiú), annyi változtatással, hogy részletesen kidolgoztam a szempontrendszert, amit követniük kellett.

Célom az volt, hogy az osztály falán levő íróportrékat ne csak idegen díszítő elemeknek tekintsék, hanem olyan emberek képeként, kiknek élet-történetét, gondolkodásmódját megismerve, műveiket olvasva, követendő vagy elutasítandó mintául szolgálhatnak életük, személyiségük formálódásában. Úgy gondolom, a magyarterem berendezése is olyan vizuális élményeket, ingereket kell beindítson bennük, melyek arra késztethetik, hogy akarjon belépni egy kulturális hálóbá. Így nem csupán egy iskolai, zárt teret fog jelenteni számukra, hanem olyan beavatási színteret, melynek különböző, titkos világok – az irodalom, a művészetek, életutak, magatartásminták, értékrendek – felé nyíló kapui vannak, s melynek kulcsait ők kell megtalálják azáltal, hogy kutatói kíváncsisággal tekintenek rájuk, olvassák műveiket.

Ezért is tartottam fontosnak ebben a projektben kiemelten az anyagyűjtésre, különböző források (az irodalmi művek elolvasásán kívül, interjúk, a választott íróról szóló beszámolók, tudósítások, levelek) felkutatására, megjelölésére irányítani a figyelmüket. Tudatosan a világhálón

szerveztem egy több hetes projektorientált tanulási folyamatot. Az utóbbi kivételével a projektek részletes leírása megtalálható a következő elektronikus címen: <http://www.editura.ubbcluj.ro/www/ro/ebook.php?id=1863>

⁴ Iskolánkban hagyomány, hogy termeinket néhai tanárokról nevezzük el, olyanokról, akik tevékenységükkel kiemelkedő, értéketemtő szerepet tölthettek be iskolánk és a magyar közösség életében. Boér Géza (1952 – 1989) költő, tanár, irodalmi kör vezetője. Az ő munkásságáról Boér Géza – Emlékezet és költészet címmel Beke Edina és Pánczél Zenkő, X. osztályos diákok egy tudományos diákkonferencián is részt vettek. Ez a kutatásuk is arra szolgált, hogy megismerjék, olvassák Boér Géza műveit, otthonossá válják az ő nevét viselő osztályban való létük, valamint az őt ábrázoló Vetrő András szobrászművész által készített plakettel való, naponkénti találkozás.

⁵ Szabó Magda *Abigél* című regényében olvashatjuk, hogy „a csendes negyedórában az egész osztály férjhez ment” [a leltárjegyzékhez]. (Szabó 1997. 30.)

való keresés útjait, forrásait is igyekeztem kijelölni számukra; ezen kívül iskolánk könyvtárában, a Nagy Béla Dokumentációs és Információs Központban is szerveztem egy villámcsődületet, ösztönözve őket arra, hogy a nyomtatott könyv, kötet lapjain, szövegein keresztül is találkozzanak kiválasztott szerzőjükkal. A közös könyvtárlátogatás szükségességét az a – számomra is döbbenetes – felismerés indokolta, hogy nagyon sokan egyáltalán nem használtak, olvastak naplójuk írása közben nyomtatott könyvet, s főleg teljes kötetet. E kényszerhelyzetből fakadó könyvvel való találkozás az egymással való ismerkedés szituációját is megteremtette. Megkértem őket, hogy az azonos férjet, feleséget választók keressék meg párjukat, csoportosuljanak, s így álljanak a kamera elé. A kép ezt a vidámságot, közösségi élménnyé alakuló játékos hangulatot is mutatja.

A tervezés, előkészítés során a projekt ötletét, a feladatok, szempontrendszer ismertetését döbbszent csend fogadta, kétkedő mosoly, valamint a játékot sejtő, s abban szívesen résztvevő, lelkesedő, ugyanakkor kritikus magatartásminták voltak megfigyelhetők a diákok körében. Egy hónapig tartó projektnek terveztem, kijelöltem a napló leadásának határidejét, mely – amint a későbbiekben kiderül – az alapos munkához kevésnek bizonyult, hosszabbításra, sőt újratervezésre volt szükség. Felajánlottam a segítségnyújtás, közös ötletelés lehetőségét részhatáridők kijelölésével, melyet nagyon kevesen vettek igénybe. Elfogadtam döntésüket. Az önállóság útvesztőinek (sokaknál azzá vált) tanulságait közösen vontuk le.

A feladatsor⁶

NAPLÓ FÉRJEMNEK (VAGY FELESÉGEMNEK)															
1. Válassz a falon levő költők/írók közül egyet!															
2. Írj legalább 1 hónapig naplót neki/róla! A naplód legyen FIKTÍV:⁷ saját gondolataid, érzéseid tükrözze, valamint véleményed az adott témával kapcsolatosan; kitalálhatsz tőle kapott leveleket, írásokat stb., DE ÉPÍTSD BELE A RÓLA SZERZETT TUDÁST, INFORMÁCIÓKAT, ADATOKAT, ÍRÁSAIBAN MEGJELENŐ IDÉZETEKET! KUTATÁSODBAN HASZNÁLD: az internetet, folyóiratokat, (szak)könyveket! Ha kortárs, írhatsz levelet is neki, jól átgondolt interjúkérdésekkel.															
3. Tüntesd fel a bejegyzés dátumát, (fiktív vagy valós) helyét!															
Követendő szempontok: – írd le <i>találkozásokat helyét</i> (képpel/rajzzal is illusztrálhatod), <i>idejét, élményét</i>; 30 p. – milyen <i>adatok, információk</i> alapján <i>döntöttél</i> arról, hogy a felesége/férje lesz; 20 p. – gyűjts <i>információkat</i> barátaitól, kortársaitól arról, mi a <i>közös bennetek/miben különböztek</i>; 20 p. – mesélj <i>családi életetekről, kapcsolatokról, beszélgetéseitekről, vitáitokról stb.</i> 30 p. – írd le egyik <i>utazásotok</i> történetét (illusztráld képpel/képkollázzsal is); 20 p. – olvass el tőle egy MŰVET (regény/novella/vers), s fogalmazz véleményt róla, tegyél fel neki kérdéseket! 30 p.															
Értékelési szempontok (összesen: 300 p.): - Megfigyelési szempontok követése, forráshasználat 150 p. - Más szempontok érvényesítése 50 p. - Eredetiség a szövegalkotásban 50 p. - A napló esztétikuma (borító, szövegelrendezés, cédulák, színharmonia) 50 p.															
<table border="1"> <tbody> <tr> <td>10-es</td><td>250–300 pont</td></tr> <tr> <td>9-es</td><td>200–249 pont</td></tr> <tr> <td>8-as</td><td>150–199 pont</td></tr> <tr> <td>7-es</td><td>100–149 pont</td></tr> <tr> <td>6-os</td><td>50–99 pont</td></tr> <tr> <td>5-ös</td><td>25–49 pont</td></tr> <tr> <td>4-es</td><td>0–24 pont</td></tr> </tbody> </table>		10-es	250–300 pont	9-es	200–249 pont	8-as	150–199 pont	7-es	100–149 pont	6-os	50–99 pont	5-ös	25–49 pont	4-es	0–24 pont
10-es	250–300 pont														
9-es	200–249 pont														
8-as	150–199 pont														
7-es	100–149 pont														
6-os	50–99 pont														
5-ös	25–49 pont														
4-es	0–24 pont														

⁶ Mindenki színes lapon kapta meg, s azon követhette a magyarázatot, melyet egy tanóra keretén belül kapott meg.

⁷ Nagybetűvel való kiemelés tőlem, hogy nyomatékosítsam, mire figyeljenek.

A feladatsor újraértelmezése a határidőre leadott naplók első olvasata után

Egy projekt megtervezése során mindig igyekszünk tudatosan előre vetíteni nemcsak azt, mit várunk el a diákoktól, s hogy mit kezd azzal a kognitív és kompetenciabeli tudással, amit általa megszerez, hanem azt is, hogy milyen gondolkodási és érzelmi folyamatok zajlanak le bennük e játékban-benne-lét által. Mindannyian szembesülünk azzal, hogy előfeltevéseink csak részben igazolódnak. A diákokban – s ez az izgalmas egy ilyen interaktív játékban, amivé egy projekt alakul – olyan rejtett képességek, érzelmek szabadulnak fel, olyan megoldások születnek, melyek akár a feladatsor újragondolására készítetik a pedagógust. Számtalanszor tapasztalom, hogy a kooperatív tanulási stratégia egyik előnye, hogy a diáktól sokat tanul a tanár, nemcsak fordítva. Az elkövetkezőkben ezt szeretném önreflektív módon bemutatni, hogy mi mindenre jöttem rá, mi mindent tanultam a diákoktól, s a munkáikban megmutatkozó kreatív, sokszínű, de olvasmányos félreértések hogyan segítenek abban, hogy jobban értsem őket, s elvárásaim hozzájuk is igazítsam.

A diákok a projekt ötletét, mint minden új, váratlan fordulatot a tanítási órák történetében, lelkesen fogadták. Az önálló időbeosztás szabadságát élvezték. A feladatsorral való többszöri szembesülésük viszont rádöbentette őket arra, hogy a játék komoly kutatási munkában való részvételt vár el tőlük. Ám ez a felismerésük nem az első megbeszélés után következett be. A végső határidőre kevés napló készült el teljes egészében. Kénytelen voltam módosítani a kijelölt időpontot, ám elsősorban nem amiatt, mert kifutottak az időből. Szükségessé vált a projekt közbeni közös megbeszélések beiktatása is.

Elolvasva írásaikat, rá kellett jönnöm arra, hogy többségük félreértette a feladatot. Teljesen figyelmen kívül hagyták azt a szóban elhangzott, s közösen megfogalmazott, egyértelműnek tűnő célt, hogy megismerkedjenek a választott költővel/íróval, vagyis olvassanak minél többet róla, s műveiből. A mindenkinek kézbe adott projektleírás 2. feladatában ugyan nagybetűvel is ki volt emelve a fenti elvárás, ám ők valószínű csak az első részére figyeltek, mert a fiktív szövegalkotás volt számukra vonzóbb, ismert, a mondat második részét, a tudáselemek beépítésének követelményét, mivel számukra ismeretlen, tőlük ilyen formában (a napló műfajába beillesztett tudásként) idegen elvárás volt, valószínűleg felszínesen olvasták el, s nem, vagy alig használtak valós információkat, adatokat, forrásokat, alig olvastak és építettek be műveikből valamit.

A konferencián elhangzott egyik előadásban szó volt arról, hogy a diákok feladat- és szövegértésének egyik akadályja lehet, ha túl hosszú, bővített vagy összetett mondatokban fogalmazunk. Rá kellett jönnöm, ez is volt az oka, hogy nem teljesítették az elvárásoknak megfelelően a feladatot. Emiatt még egy tanórát szántam a feladatsor közös felolvasására, szóbeli értelmezésére, példázva ebben az esetben a teljes fikció buktatóit (pl. azt, hogy bárkiről szólhat az ő története, semmi sem utal arra nevén kívül, hogy ő az a költő/ író). Elismertem ugyanakkor, hogy sok érdekes, kreatív írás született, melyben inkább az ő arcukat, személyiségüket, életüket láttam megvillani, ám a választott íróról szerzett tudásuk kevésnek bizonyul. Ezek után arra is gondolva, hogy a leírt szövegnek nagyobb a figyelmet összpontosító szerepe, a tanórán kívül facebook-csoportjukban (mely a Magyarórák Olümposza nevét viseli) is, pontosítottam utasításaim. Ettől kezdve egyre többet kérdeztek, kérték a segítséget, tanácsot, irányítást. Ez jelenthette az elbizonytalanodásukat, tudáshiánnyal való szembesülésüket, de ugyanakkor azt is, hogy a világháló útvesztőiben anyaggyűjtési nehézségeik vannak, s a valós adatok szövegösszefüggésbe való beépítése sem egyszerű feladat számukra.

Szövegértési megtorpanásuk számomra azzal a tanulsággal is járt, hogy nem tartották szükségesnek a feladat megoldásához, a naplóíráshoz, hogy olvassanak, valós információkat gyűjtsenek, s ezáltal ismerkedjenek meg a kiválasztott költőjükkel/írójukkal. Kreatív írásgyakorlatnak tekintették csupán a feladatot.

Megfigyeltem, hogy a kijelölt szempontok közül sem követték az összeset, nem érezték kötelező érvényűnek, objektív értékelési szempontnak. Ezt is tudatosítani kellett bennük, megjelölve pontosan a pontszámot, amennyit elérhetnek, ha írnak róla. Kiegészítő magyarázatra szorult az is, hogy hány művet kell elolvasniuk, beépíteniük, hiszen egy regény nem mérhető össze egy novellával, verssel. Egy novellás, illetve verses kötetet kértem tőlük, amit kiegészítettem végül azzal, hogy ötven idézetet kell valamilyen módon beépíteniük a naplóba. Ezt kevesen teljesítették.

E tanulásokot levonva, naplójukat visszaadtam, s új határidő kijelölésével, kiegészíthették, újra átírhatták bejegyzéseiket.

A kiválasztott költők és/vagy írók

Előző tanulmányom címére (*Könyvolvasó útkereső*) visszautalva, metaforikus jelentését fejtegetve a cím magában rejt egyrészt a könyvek olvasásának *hogyanját*, stratégiák, módszerek keresését azzal a rejtett céllal,

hogy ,többet olvasson a gyerek’, másrészt azt a problémát is felveti, hogy *mit* olvastassunk, milyen könyvet adjunk a kezébe annak érdekében, hogy képes legyen elolvasni, megérteni, s felfedezni, sőt élvezni nyelvi és esztétikai sajátosságait, értéktudatot formáló titkait. Ebben az összefüggésben a klasszikus és/vagy kortárs vita is egyre többször felbukkan az irodalomoktatásban az egész magyar területen: mit olvas szívesebben, könnyebben egy tizenéves – a klasszikus műveket vagy a kortársakat.

Ez az olvasásprojekt, mégha nyíltan nem is e kérdés megválaszolását kívánta szolgálni, ennek a felmérésére is lehetőséget nyújtott: mit választ inkább a diák, ha szabad döntési joga van a megadott keretek között. A IX. osztályban csak a korszak volt kijelölve: 20. századi vagy kortárs szerzők közül válogathattak; a X. osztályokban e követelmény azzal egészült ki, hogy az erdélyi írók közül kellett választaniuk. Választásuk eredményeit az alábbi táblázatban foglaltam össze. A szerzők neve mellett feltüntettem, hányan választották a megnevezett író.

IX. osztály (28 diák)		X. osztály (58 diák)	
KLASSZIKUS 89,28%	KORTÁRS 10,71%	KLASSZIKUS 50%	KORTÁRS 50%
<i>Petőfi Sándor</i> (3)	Orbán János Dénes (1)	<i>Petőfi Sándor</i> (1)	Balázs Imre József (2)
Ady Endre (3)	Tóth Krisztina (2)	Ady Endre (3)	Benő Attila (3)
Áprily Lajos (3)		Babits Mihály (1)	Cseh Katalin (2)
Dsida Jenő (1)		Dsida Jenő (4)	Dimény-Haszmann Árpád (4)
József Attila (2)		Hervay Gizella (2)	Fekete Vince (3)
Juhász Gyula (1)		József Attila (3)	Kovács András Ferenc (3)
Kányádi Sándor (1)		Kányádi Sándor (14)	László Noémi (1)
Kosztolányi Dezső (3)		Szilágyi Domokos (1)	Lövetei Lázár László (1)
Nagy László (2)			Muszka Sándor (1)
Szabó Lőrinc (1)			Orbán János Dénes (3)
Szabó Magda (1)			Szabó T. Anna (4)
Weöres Sándor (2)			Tóth Krisztina (2)
Wass Albert (1)			

Az erdélyi írók azért is kaptak kiemelt szerepet, mivel X. osztályban elindítottam egy olyan olvasásprojektet is, melyben az erdélyi irodalmat olvassuk három éven keresztül.⁸ Erdélyi irodalomról mint fogalomról a trianoni döntés után kezdtünk el beszélni, s több jelentés is társult hozzá, melyről nem kívánok jelen dolgozatban részletesen írni, csupán egy meghatározást kiemelni, mely szerint „»Erdélyi« [...] az, aminek köze van Erdélyhez (róla szól, itt íródott, itt is íródhatott volna stb.), és értékes”, vagyis irodalmi szempontból is értékelhető (Balázs 2015, 21.). Néhány diák, ha nem is tudatosan, eszerint döntött, amikor – az elvárások ellenére, számomra is meglepő módon – Petőfi Sándort,⁹ Ady Endrét, Babits Mihályt választották, s írásaikban a költők Erdélyhez kötődéseiről írtak.

Érdekes megfigyelni, hogy a IX.-esek közül 89,28% klasszikus szerzőt választott, 10,71% kortársat, míg a X.-esek választásában fele-fele arányban oszlik meg a klasszikus/kortárs. Felmértem, ki mi alapján hozta meg döntését: néhányan írták, hogy előzőleg olvasgattak róla (ez elvárás is volt), s a kapott információk, versek és tetszés alapján döntöttek mellette, mégis a többség a neve hangzását, valamint azt vette figyelembe, hogy számára mennyire volt ismert. Kányádi Sándorra esett a legtöbb választás a következő indokokkal: „szerettem meséit, ismertem őt, és tudtam, hogy róla majd sok információ lesz neten, így nem kell olyan rengeteget dolgozni. Persze, így is kellett.” (B. B.);¹⁰ „általános iskolában sokat beszéltünk róla, sok verset tanultunk tőle, és úgy gondoltam, vele könnyebb dolgom lesz.” (B. H.), „Nagyon kedves ember volt” (J. B.). Volt, akit az motivált, hogy nem tudott róla semmit, s meg szeretne volna ismerni (pl. Balázs Imre József költőt, T.Á.), más az olvasott verseinek a humora miatt lett a kiválasztott (pl. Muszka Sándor, K.I.). A már ismertnek tekintett, klasszikus szerző tehát a diák számára egy olyan biztonságot nyújtó fogódzó, amelyet szívesen vesz igénybe, hogy továbbhaladjon vele a kezdetben nehéznek tűnő feladat útvesztőibe. Nyilván ez azt is maga után vonja, hogy minél több

⁸ Az erdélyi irodalommal való foglalkozást hiánypótlónak érzem, tantervi keretek között kevés időt tudunk ráfordítani, s abban is csak a dr. Balázs Imre József, irodalomtörténész által megállapított tíz életszakaszból (Balázs 2015, 24.) az epikában főleg az elsővel, a transzilvanista korszakkal foglalkozunk, a későbbi szakaszok képviselői elvétve, esetleg a lírában tűnnek fel. Ugyanakkor szükségszerűnek tekintem mind irodalomtörténeti, esztétikai, mind azokon kívüli (értéktudat, nemzeti identitásérősítő) szerepe miatt.

⁹ Petőfi olyan szempontból is kakukktojásnak számított a kiválasztásban, hogy 19. századi költő. Akik őt választották, sem azt az elvárást nem vették figyelembe, hogy az osztály falán levők közül kell választani, sem azt, hogy erdélyi. Az utóbbit magyarázták, s megoldották, az előbbi csupán azzal, hogy ő tetszett nekik, s elismerték, hogy nem figyeltek a korra, melyben élt. Végül elfogadtam választásuk.

¹⁰ A tanulók neveit az egész tanulmányban csak a kezdőbetűikkel közlöm.

ilyen ismerettséget kell felajánlani neki annak érdekében, hogy eligazodjék az őt körülvevő kulturális, irodalmi labirintusban.

Kilépőkártya visszajelzései

A napló beadása után kilépőkártyát töltettem ki velük, kíváncsi voltam, hogyan vettek részt ebben a játékos (nekik az volt-e?) tanulási folyamatban, mi minden tudatosodott bennük, s arra kértem, az alábbi három mondatot folytassák minél őszintébben, hitelesen. Ezekből idézek néhányat, zárójelben csak nevük kezdőbetűjét feltüntetve.

1. *A Napló férjemnek/feleségemnek írása folyamatában azt tanultam meg, hogy „nemcsak a Wikipédia típusú oldalakon lehet minőségi információt találni, hanem a kortársak jellemzéseiben/visszaemlékezéseiben is. Eddig az ilyen típusú adatokat túl szubjektívnek tartottam, de ezentúl használni fogom.”* (B.B.B.); *„nem csak a Wikipédián vannak jó információk, sőt más oldalakon még érdekesebb dolgokat is találtam”* (F.M.); *„nem magamat kell állandóan előtérbe helyeznem, hanem másokat is, s még megtanultam, hogy hogyan kell egy személy vagyis költő után kutakodni.”* (P.B.); *„az írásainkba, megfogalmazott szövegeinkbe nem csak azt írjuk le, amit tudunk, gondolunk, hanem azt is, amit könyvekből, internetről leírunk, legtöbbször ez tudományos információ”* (K.A.Zs.); *„milyen különös érzés fantáziálni és naplót írni egy idegen emberről, aki persze nő, és hogy az emberi fantázia, képzelet milyen nagy, színes.”* (J.K.); *„nem vagyok egyedül azzal, hogy nem találom saját magam, mert a férjem [Dsida Jenő] rengeteg verset írt erről a témáról és a magányról. Majdnem az összesben magamra ismertem:)”* (K.Sz.)

2. *Arra jöttem rá, hogy „egy ilyen feladat során olyan dolgokat is megtanulhatunk valamiről vagy valakiről, amit más feladatok, módszerek segítségével nem egészen, vagy nem ilyen izgalmasan”* (L.Sz.); *„Kányádi, akit én inkább csak a gyerekek költőjének (igaz, ez is hatalmas és felelősségteljes feladat) tartottam, nagyon nagy életművet hagyott hátra. Ebből az életműből nekem az tetszett a legjobban, hogy egy szerény, egyszerű ember őszintén, nagyzolás és eltúlzott szóvirágok nélkül beszél csodaszép, mély és rejtélyes érzésekről, eszmékről, emberi életben beállott fordulatokról.”* (B.B.B.); *„milyen kreatív vagyok és dús fantáziájú, csak nem merem annyira leírni az érzéseket/gondolataimat.”* (N.H.); *„vannak olyan feladatok, amelyekben ha lustulsz is, akkor is jó lesz, amit írsz, a véleményed számít, nem a hossz.”* (B.B.B.2); *„jó verseket olvasni.”* (T.Cs.), *„vannak olyan emberek, írók, költők, akik mindennapi gondokról, bajokról, érzelmekről*

is képesek verset írni.” (K.B.I.); „néha meguntam írni, mert mindig este volt rá időm, és már fáradt voltam, de néha azért élveztem írni.” (B.A.); „nem elég, ha csak kitalálom, mert akkor unalmas lesz, kell egy kis valós is legyen benne, utána kell olvasni különböző dolgoknak.” (B.H.); „nagyon szeretem a verseket. Eddig úgy gondoltam, hogy a versek nem az én világom, de igen. Nagyon örülök, hogy ennek segítségével rájöttem.” (K.Sz.)

3. *Az volt élmény számomra, hogy „a naplóban verseket elemezhettem a saját elképzeléseim szerint. Nem esszében kellett, értékelési szempontokat követve, hanem azt írtam, ami épp a tollamra jött, betehettem a kedvenc idézeteimet.”* (B.B.B.); „valamilyen furcsa októl fogva, mindig a buszon szállt meg az ihlet... Nem tudom, mi miatt, talán mert ott ülve volt időm gondolkodni, de mindig nálam volt a napló, és többször volt már rá példa, hogy előkaptam és ott helyben írtam bele (ezért van néhány helyen csúnyán írva.)” (F.M.); „szabadon írhattam le gondolataim, érzéseim. Igaz, hogy voltak szempontok, de az is legalább könnyített kissé a feladaton.” (K.A.Zs.); „rájöttem, sokkal többre vagyok képes, mint gondoltam volna. Tudok szépen fogalmazni, érdekes dolgokat kitalálni, mesélni, bő szókinccsel rendelkezem.” (J.B.); „igenis tudok naplót írni. Én ezt nem igazán gondoltam magamról. De mondjuk, így magamtól sosem próbáltam úgy, hogy a saját életemről, élményeimről, bánataimról, boldogságaimról írok.” (K.B.); „úgy kellett egy költőről írjak, hogy közben a »férjem«. Sok érdekes dolog után kutathattam, de találhattam ki magam is olyat, amilyen férjet akarok vagy nem akarok.” (L.Sz.); „bele tudtam élni magam a szerepbe, és minden úgy történt, ahogy én azt akartam, nagyon nagy élmény volt valakinek a felesége lenni, ha csak egy pár lapba is. Mindent a képzeletem irányított, és senki sem szabott határt.” (K.A.)

A naplók elemzése

A napló műfaji, tartalmi, formai sajátosságairól a projekt elkezdése előtt keveset beszélünk. Kíváncsi voltam, milyen előzetes tudásuk, tapasztalatuk van a naplóírással kapcsolatban, s hogyan használják mindezeket a feladat megoldásához. A munkájuk értékelése után tervezem az irodalmi napló, levél, napló-, levélregény tematikus egység tanítását, s ezt a projektet annak ráhangoló részének tekintem. Ha most újrakezdeném a tervezést, talán megfordítanám a sorrendet. Mindenképp célom, hogy miután elolvasunk és megbeszélünk néhány magyar, valamint világirodalmi művet, a saját naplójukat ki kell egészíteniük néhány részlettel, alkalmazva azt a stílust, amit megfigyelték az olvasott művekben.

A diákok naplóinak elemzéséhez használok néhány kulcsfogalmat annak érdekében, hogy megfigyeléseim rendszerezem, de ezek megléte vagy hiánya ebben az olvasásprojektben most nem értékelési szempont. Itt szeretném megjegyezni, hogy jelen dolgozatban, bár érdekes lenne, nem áll módomban mind a 86 naplót részletesen elemezni. A naplókát elolvasva néhány általános észrevételt ugyan megfogalmazok, de többnyire Kányaádi Sándorról (15), valamint Szabó T. Annáról (4), Cseh Katalinról (2) írt naplókából idézek. S csupán néhány elemzési utat villantok fel a teljesség igényével ugyan, de annak lehetetlenségével, idő és terjedelem korlátaival szembesülve.

„A naplók *témája és anyaga* igen változatos lehet, gyakorlatilag bármiről szólhatnak. A mindennapi élet, a család, az alkotás kisebb-nagyobb eseményei, valamint a hozzájuk fűződő gondolatok és érzelmek mellett helyet kaphatnak a tágabb környezet, a közélet történései is.[...] *Formailag* a napló dátum szerint rendszerezett, egymást követő bejegyzésekből áll, az egyes bejegyzések terjedelmét, formáját, tartalmát azonban nem határozzák meg szabályok. [...] A naplók *kompozíciója* kapcsán főként az elkezdés és a befejezés kérdését vizsgálta a szakirodalom. Az adott eseményről, időszakról szóló naplók esetében a naplóíró többnyire címet is ad feljegyzéseinek, amelyben »meghatározza a kimetszett időt«,¹¹ s valamilyen módon le is zárja írását.”¹² A napló jellemzői közé tartozik az események, élmények, gondolatok időrendi sorrendje, személyesség,¹³ E/1 személyű beszédmód, önmegfigyelés, önelemzés, emlékezés. Megfigyelhető benne az írás öröme, mely arra utal, hogy a naplóírás egyúttal alkotó tevékenység is. A szövegek sajátosságait a mentalitás, az írástudás, az egyéni felkészültség és a műveltség is meghatározza, s ez mind az írásos kultúrában való részese-dés függvénye.

A diákok naplóinak *tematikáját* (férj- vagy feleségválasztás) a feladatsor jelölte ki, s emiatt fiktív történetükben a következő mozzanatok figyelhetők meg időrendi sorrendben, helyszín megjelölésével együtt: találkozás(ok), az arra való készülés, öltözködés, megismerkedésük, a szerelem érzésének megszületése, az első csók, esküvőjük leírása, családi életük, utazásuk, családalapításuk, boldogság. Lélekrajzok is ezek a történetek, sokmindent

¹¹ S. Sárdi 2006. 4.

¹² Bogár 2009. 13., 16.

¹³ *A magyar nyelv értelmező szótára* meghatározása szerint „Eseményekről, élményekről és esetleg a hozzájuk fűződő gondolatokról, érzésekről időrendben, többnyire naponként vezetett rendszeres, ált. nem a nyilvánosságnak szánt, személyes följegyzések (sorozata).” 1966. V, 124.

elárulnak arról, hogy a 15–16 évesek hogyan gondolkodnak a szerelem, a kapcsolat kialakulásáról, házasságon kívül/belül való együttélés kérdéséről. Természetesen csupán finom jelzések ezek, nem szabad elfelejteni azt a nyelvi megalkotottságot, külső kényszert, melyben ezek a történetek születtek. Néhány megfogalmazásában tetten érhetők a populáris irodalom, valamint sorozatfilmek közhelyei: *szikrázott a levegő köztünk, elcsattant egy csók, mélyen belenézett a szemembe, repkedtek a hasamban a pillangók, jól elvagyunk, egy szál vagy egy csokor rózsza, leánykérés: homokban szívalakban gyertyák, rózsaszirmok, térdelő férfi gyűrűvel; szívem hevesen dobogott; ha nem jelentkezik azonnal, szomorúság, kedvetlenség; ajándék a férfinak: egy pár kiscipő, ultrahang; síró boldogság.*

A határidőre beadott naplókat elolvasva, kénytelen voltam azokat visszaadni átírássra, kijavításra, rámutatván arra, hogy ne felejsék el a nevének kívül egyéníteni is választottjukat olyan információkkal, amelyek csak rá vonatkozhatnak. Ugyanakkor ráirányítottam a figyelmüket arra is, hogy szerelmi vallomásokhoz, érzéseik kifejezéséhez keressenek verseket, gondolatokat a választott szerző műveiből. Ez azt a rejtett célt is szolgálta, hogy fedezzék fel: az irodalmi szövegek tükrözhetik saját gondolataikat, érzéseiket, sőt segíthetnek az önkifejezésben. Így születtek az alábbi bejegyzések, melyekbe igyekeztek szervesen beépíteni az idézett verssorokat:¹⁴ „Otthon üzenetet kaptam Kányáditól, amelyen sokat gondolkodtam, ugyanis ez állt benne: »Kit szeressek, ha nem téged.«”¹⁵ (N. L.) A *Bántani én nem akarlak* című vers teljes szövege ugyanebben a naplóban egy másik kontextusban szintén előbukkan: az utolsó oldalon Kányádit látjuk kisfia fölé hajolva, s a képet és szöveget együtt értelmezve olyan, mintha a fiának mondaná. Kányádi *Tudod* című verséből is több részlet jelenik meg ezekben a naplókban más-más összefüggésben: „Szó nélkül átölelt és ezt súgta fülembe: »Tudod soha nem bántam meg,/ hogy megszerettelek,/ pedig felbolygatta ez a szeretet/ az egész életem«,, (N. L.). Ugyanez az idézet jelenik meg M. K. naplójában, egy reflexió kíséretében: „Akkor kezdtem gondolkodni, hogy vajon kinek írhatta...? Még az internet világa sem tudott segíteni ebben a kérdésben... Pedig valamiért nagyon érdekelt... AZT HISZEM, FÉLTÉKENY VAGYOK :((,, S ezzel a verssel kezdi B. B. Tichy

¹⁴ Van olyan napló is, melyben a vers be van ugyan illesztve/ragasztva, de nem kontextusba ágyazva.

¹⁵ Kányádi Sándor *Bántani én nem akarlak* című verséből idézett sor, amit a naplóíró nem tüntetett fel. Még nem tudtam megfejteti, miért nehéz kérdés ez számukra annak ellenére, hogy alapkövetelmény ebben a projektben a forrásjelzés.

Mária Magdolna¹⁶ szerepében a naplót, s a következő gondolatokkal folytatja: „»ha végleg elalszom,/érte akkor is felébredek«. De nem ébredt fel, magamra hagyott. Ma van 3 hónapja,¹⁷ hogy itt hagyott minket. Szomorú 3 hónap áll mögöttem. Hihetetlenül boldogok voltunk. Ő volt a legcsodálatosabb ember, akit ismertem. És én azért írom ezt a történetet, hogy bármikor a kezembe vehessem az én naplóm, és elolvashassam, hogy mennyire boldog voltam!”

Különböző szituációkat, helyszíneket találtak ki megismerkedésükhöz, melyek általában az író életéhez vagy elképzelt kulturális környezetéhez kapcsolódóak (pl. B.R. Nők Lapja nevében készít interjút vele, könyvkiadóban dolgozik; N.L. meghívja Kányádit munkahelyére, az óvodába, hogy olvasson fel a gyerekeknek, majd író-olvasó találkozóra megy; T. E. könyvtárban találkozik vele; B. B. B. 2 a Szabó Ervin könyvtárban Szabó T. Annával; T. Cs. először bevásárlóközpontban pillantja meg Cseh Katalint, majd a Művelődési Ház plakátján tűnik fel ismét, s kötetbemutatón találkoznak). Gyakori e történetekben a „véletlen találkozás” motívuma. Az egyik naplóban két találkozás történetét meséli el egy diákleány: érdekesége, hogy egyik egy valós, gyermekkori élményre épül, s nagyon hiteles lélekrajzzal villantja fel Kányádi alakját, a másik, ahogy ő is fogalmaz, a feladatnak megfelelően: „fikció,” melyben verssorokkal beszélgetnek. Terjedelmük miatt a mellékletben teszem közzé.

A feladatban nem pontosítottam, talán lehetett volna, hogy hiteles szerepeket válasszanak maguknak, belehelyezkedve az író korába, kulturális világába. A diákok többsége ezt nagyon jól megoldotta, a feladat kényszerhelyzetét feloldotta. Érdekes megfigyelni, milyen szerepeket, foglalkozásköröket választanak maguknak annak érdekében, hogy kapcsolatba lépjenek választottjaikkal (pl. B. B.: Tichy Mária Magdolna, Kányádi felesége szerepében szólal meg, M. A. A. Szilágyi Domokosként ír Hervay Gizellának; O. A. középiskolásként, szavalóversenyen; T. E.: egyetemistaként, N. L. óvónőként jelenik meg).

Formailag azt is érdemes vizsgálni, hogyan indokolják a naplóírást: egyik mentegetőzésként, önigazolásként kezdődik: „Kedves Naplóm!”¹⁸ Igen érdekes és hasznos feladatnak tekintem a megírásodat. Egyelőre elég bohókásnak tűnik a gondolat, hogy 15 éves fejjel, hozzám mentem egy öreg

¹⁶ Tichy Mária Magdolna, tanár, szerkesztő, 1958-ban lett Kányádi felesége

¹⁷ A naplóbejegyzés szept. 20-ai kezdődik, Kányádi 2018. június 20. halt meg. Valós adatot használ.

¹⁸ Elég gyakori ez a fajta megszólítás. Valószínű az ifjúsági, népszerű irodalom sablonja írásaikban.

úrhoz, másfelől viszont lelkesít a gondolat, hogy egy Kossuth-díjas költő a férjem. Mindenekelőtt tisztázni szeretném, hogy nem akarok semmilyen formában, még véletlenül sem viccet csinálni egy ilyen tiszteletreméltó és ráadásul elhunyt személyből. Igyekszem megfelelő megbecsüléssel kezelni a témát, és remélem, hogy végül egy átfogó és sokszínű képet festhetek magáról, Kányádi Sándorról, az életútjáról, a munkásságáról és az én kis életemben betöltött szerepéről.” (B. B. B.) Egy másik diák a naplóírásnak a személyességét emeli ki, ugyanakkor az önelemzés motívuma is fellelhető benne: „...Talán életem első évtizedében vezettem naplót, s ahogy »beérrett az eszem« fölöslegesnek is tartottam leírni az érzéseimet egy füzetbe... mert ugye egy napló lényegében, hétköznapi értelmezésében ennyi is: egy átlagos füzet, amit megnyitok, beleírom minden féltett érzésemet [...] Szóljon tehát ez a »napló« a SZERELEM és SOK MÁS EGYÉB kategóriába sorolható ÉRZÉSEKRŐL!” (Sz. R.) Egy harmadik a felszabadító, kreatív hatását emeli ki idézetekkel indítva, sajátos tördeléssel, az egész lapon szétszórva sorait, az írás örömét is megtapasztalva: „»A naplóírás minden írásmód közül a legkülön-/legesebb./ Mi vagyunk saját regényünk írója,/főszereplője,/olvasója/ Egy személyben«. SZABAD »Legyél szabad, és engedd, hogy szárnyaljanak a gondolataid...« Márai Sándor egyszer azt mondta: KREATÍV [...] Álmodom 1989. Kedves Naplóm/ érdekes feladatnak ígérkezik a költőnőhöz/íródnál naplórész// Szabó T. Anna költő, gyermekkorát Kolozsváron töltötte, tizenéves volt, amikor Magyarországra költöztek a családdal. Amióta az eszébe jutja, költő akart lenni, még akkor is, ha óva intették, ebből nem lehet megélni, pláne egy nőnek...” (B. B. B. 2)

Az időmegjelölés nagyon változatos a naplókban. Nem volt követelmény, bár utólag rájöttem, dokumentumérték szempontjából talán jobb lett volna, hogy a választott író élettörténetének korszakába, korába helyezkedjenek bele, s azt a kulturális közeget rajzolják meg, melyben élt. Van olyan naplóíró, aki erre gondolt ugyan, de csak a bejegyzések jelzik az időt, korrajz nincs bennük (Kányádi-napló: 1945–1958-ig T.E.; Szabó Magda-napló: 1945. október 1.–dec. 20. P. B.). Legtöbb írásműben vagy nincs időmeghatározás, vagy a közelmúlt (Kányádi-napló: 2005. szept. 5. Sz. R.) vagy többnyire a jelen időpontjait találhatjuk. Érdekes lenne arra is felhívni a figyelmük, hogy ha a saját életükbe helyezik bele, akkor igyekezzenek ütköztetni a két világ közötti eltéréseket. Ez még nagyobb tudatosságot igényelne részükről. Néhány napló a távoli jövőbe helyezi történetét, ezáltal teszi a naplóíró valóságossá, hitelessé maga számára is a férjhezmenés idejét (pl. Kányádi-napló: 2028 – 2030. N. L.). Érdekes volna vizsgálni,

mennyire tudatos az időhatárok megjelölése, hiszen megmutatja azt is, mennyi idő alatt képzelik el a találkozástól a férjhezmenésig terjedő időszakot.

A naplók *kompozícióját* figyelve is elég változatos képet kapunk. Találunk tudatosan megszerkesztett naplókat is. Gyakori a verssel indítás (pl. O. A. a napló borítójára ragasztott egy versrészletet, melynek vallomások beszédmódja előrevetítette a szerelem témáját: „Szellőm vagy, ki megsimogatsz/viharom, ki szerteszagatsz,/szellőd vagyok, ki simogat,/viharod, ki szétszaggatlak” Kányádi Sándor¹⁹). Egy másik csoport képek által foglalja keretbe naplóját (pl. N. L. borítóján kézzel rajzolt családi képet látunk, első lapján Kányádi általános iskolás korú képe, az utolsó előtti lapon pedig Kányádit, s egyik fiát ábrázoló fotót láthatunk, szimbolikusan jelezve az idő körforgását). Egy harmadik csoportban figyelhetjük meg a címadást (pl. L. É. Orbán János Dénesről írt bejegyzéseiben a helyszínekkel játszik, s *Búbocska* című írásának stílusára rájátszik: Valahol/Bevezető 1.; Amott/Bevezető 2.; A Világok határán; Pokolvár/Alvilág, Halandó világ; Alvilág; Na nehogy má’ mindenhova leírtam, Nem írok többé helyszínt, túl macerás..., Tartarosz, a Káosz Birodalmának határán; Annyira szép világban élünk...; Talán tévedtem, talán nem...). Egy másikban minden bejegyzés egy idézettel kezdődik és fejeződik is be (pl. B. B. B. naplójában Kányádi-idézetek mellett *Maria Angels Anglada*, *Goethe*, *Arany János*, *Kowalsky meg a Vega*, *Freddie*, *Horváth István*, valamint latin nyelvű gondolatok jelennek meg bizonyítva azt, hogy különböző korszakból, stílusból, nemzettől érkező szövegek egymás játékerébe lépve, sajátos olvasói világot teremthetnek. A naplóíró azon szándékát is megvalósította ezzel az idézethalmazzal, hogy végre szabadon „betehette kedvenc idézeteit.”).

Kevés az a napló, melyben nem igyekeznek szövegösszefüggésbe helyezni a verseket, idézeteket. Ez az olvasói élményszerzés egyik útja, melyen mindenki elindult. Viszont kevés az az írásmű is, annak ellenére, hogy feladatként megjelölt volt, melyben egy-egy mű világának mélyebb összefüggéseit igyekezne feltárni a naplóíró. Még kevesebb, melyben kritikai magatartással közelítene műveihez. Álljon itt egy olyan példa, mely a naiv, laikus olvasó attitűdjével, a mellőzött férfi fiktív szerepében, de elindul az irodalmat, az írók életmódját megérteni akaró útján humorral, némi önkritikával: „Kedves türelmes naplóm! A mai nap szinte rosszul lettem, mert Katalin négy órán keresztül verset írt, és semmit sem csinál-

¹⁹ Kányádi Sándor *Két nyárfa* című verséből, melyet nem közölt a naplóíró. Itt indokolt az elhagyása, hiszen így válik közvetlen vallomássá.

tam. Ez még nem is a tetőpont. Négy óra elteltével behív a szobájába, hogy hallgassam meg és mondjak tanító kritikát²⁰ az új költeményére. Amikor felolvasta, hát én éreztem, hogy elesek. Így hangzott: »Rebarbara, rebarbara,/gyönyörű, buja kerti ara./Rebarbara, rebarbara,/pirkadatok zöld anygala./Rebarbara, rebarbara,/illúziók leánykara.../Rebarbara, rebarbara,/terítve hús éj asztala./Rebarbara, rebarbara,/merre vágyaim tűzfala?/Rebarbara, rebarbara,/remény rejtekébe varrva.../Rebarbara, rebarbara,/álo-marám, szép Barbara.«²¹ – Hát ez katasztrófa! Megmondtam neki is, hogy négy órát, NÉGYET, elpazarolt egy ilyen versre. Tiszta ismétlődés, és úgy hallatszik, mintha nem jutna egyéb eszébe, csak a rebarbara. Erre ő azt mondta nekem, hogy nem értek a költészethez. Lehet, nem értek, de aztán ez több a soknál. Semmit nem lehet csinálni a házban, mert zavarom, és aztán előállít egy ilyen verssel... Kritikán aluli...” (T. Cs.)

Összegzés

E projekt egyik fontos célkitűzése az (minőségi és mennyiségi) anyagyűjtés, kutatás, folyamatos olvasás fontosságának tudatosítása volt. Véleményük, munkájuk azt igazolta, hogy sokukban fejlődött ez a készség. Élmény volt számukra különböző szerepekbe, szituációkba való belehelyezkedés, az önreflexió. Az írás, a napló fiktív játékterébe való bekerülés, s abban való elfeledkezés öröme, élménye tükröződik a legtöbb naplóban. Azt is megtapasztalhatták, hogy a vers, az irodalom a hétköznapiak részévé válhat. A kreatív írás felszabadító hatását mindenki érezte.

Olvasva kilépőkártyájukat, kutatói kíváncsisággal, elemzési utakra rábukkanva, naplóikat vizsgálva, az is megfogalmazódott bennem, hogy amit én sokszor kevésnek látok, az mögött nagy erőfeszítések lapulnak, s olyan élményszerzések, amelyek személyiségük egészét érintik valamilyen módon. S talán ez minden olvasásprojektnek a végső célja.

A diákok munkái, szövegértési, -alkotási nehézségei abban is segítettek, hogy problematizáljam, újragondoljam a feladatsort, a következtetéseim levonjam a magam számára is. Egy új projekt útjait jelölték ki számomra.

²⁰ Érdekes a „tanító kritika” kifejezés használata. Hasonlókat lehetett még találni a többi naplóban is (pl. „könyvkiadó nő”, „kolozsvári műteremben a könyvbemutató”), melyek jelzik, hogy olyan kulturális közeg nyelvhasználatát próbálják ki, mely még idegen számukra.

²¹ Cseh Katalin: Rebarbara

Kitekintés, a projekt lezárása

A naplók szempontok szerinti, részletes értékelése, kiosztása után egy-egy osztályon belül, csoportokat alakítva a mozaik-módszerrel fogják bemutatni, mi mindent tudtak meg választott szerzőjükről. Tervem, hogy mindenki tanuljon meg legalább egy verset, majd ismét csoportosulva, a tanult szöveget felhasználva, rövid műsorral, ún. szoborjátékkal²² készüljenek, melyet mindhárom osztály, majd az egész iskola megtekint.

Nem tekintem lezártnak, befejezettnek ezt a naplót. Mindenikben maradtak még üres lapok. Az igazi eredmény az lesz, ha a diákok folytatni fogják.

MELLÉKLET:

Naplórészletek (B. B. B.)

„1. nap. Kézdivásárhely, Gábor Áron bentlakás

»Barázdált orcádról/az idő aláfoly« (K. S.)²³

[...] Ma a találkozásunkról szeretnék beszélni, merthogy ilyen is volt. Kb. harmadikos lehettem, mikor az iskolával részt vettünk egy Kányádi író-olvasó találkozón. Izgatott voltam, hiszen már ismertem és szerettem a gyermekverseit, meséit, s emellett feltett szándékom volt, hogy a zsebemben gubbasztó, kiszakított füzetlap-darabra szerzek tőle egy aláírást.

Tudtam, hogy öreg, mégis megütődtem, mikor megérkezett. A bácsi tényleg öreg volt, nagyon öreg. Ezzel még nem is lett volna bajom, hiszen Benedek Elek is *Elek apóként* élt képzeletemben, nagy szakállal és görnyedt háttal. A problémám az volt, hogy a nagy költő végtelenül fáradtnak tűnt, s én nagyon sajnáltam kicsi gyerekszívem egészével, hogy ezt a kimerült embert, még mi, bosszantó gyerekek is strapáljuk.

Arra már nem emlékszem, hogy ő beszélt-e, csak arra, hogy más iskolák idősebb növendékei szavaltak műveiből, s az engem lekötött, de Sándor bácsi tekintete és fejét támasztó keze nehéz lélekről árulkodtak. A műsor végén fáradtságra és korára hivatkozva csak kinyomtatott arcképeire adott autogrammot, így reményeim kútba estek.

Nem tudom, hogy híres hazánkfia tényleg olyan meggyötört volt-e, mint amilyennek emlékeimben megmaradt, hisz az ilyesmit a felnőttek ál-

²² A szoborjáték Leiner Laura *Szent Johanna gimi* című regényéből származik, melyet egy diákom javaslatára olvastam el. A műben az irodalomkörösök kellett kiálljanak iskolanapon szoborként az udvarra, s ha az arrajáró tapsolt előttük, megelevenedtek, verset szavaltak. Ezt az ötletet már többször felhasználtam, nagy sikerrel.

²³ Kányádi Sándor: Kós Károly arcképe alá

talában tudják titkolni a gyermekek elől. Én csak annyit tudok, hogy azóta megtanultam tisztelni azokat, akik *népünk épüléséért* fáradoznak, s akkor tudtam először elhinni, hogy az is csak hús-vér ember, akinek neve egy könyv borítóján áll.

»boldog akinek térdén

egy nemzet lovagolhat.« (K. S.)”²⁴

„6. nap. Kézdivásárhely, Gábor Áron bentlakás

»Amit nem kezdhetsz el újra,

csak azt szabad megsíratni« (Horváth István.)²⁵

[...] Az első nap már leírtam valós találkozásunkat, viszont azalatt nem erre a feladatra gondoltam. Úgyhogy hajrá, most jöjjön a fikció!

Meleg, koraószi délután volt. A színes város tompán vörös-sárga volt a fáradt nap sugaraitól, amik búcsúzóul még utoljára alaposan felmelegítették a betont, vasat és emberi szívet, mielőtt csak vakító, hideg, fehér csökevények maradnának a rövid téli napokon.

A könyvtárban kevesen voltak; egy zakós úr újságot olvasott egy előtéri fotelben, a Petőfi-arcképes polc alatt néhány diák hangosan sutyurált, a fantasy-polc előtt nagyot ásított egy rövidnadrágos, borzos, fülhallgatós fiú, kövér asszonyság keresgélt az enciklopédiák közt, és volt ott még valaki... Ránéztem, és tudtam, hogy már sok ezer szavát olvastam, s éreztem, hogy ennél fogva ismerem őt mélyen és behatóan.

– Mi a véleményed a verseimről? – kérdezte. – Egyáltalán a stílusomról?

– »Mintha a Gutenberg óta könyvbe száműzött versek, poémák egyszerre mind hazaszabadultak, pódiumra, képernyőre álltak volna...«²⁶ – feleltem neki saját szavaival.

– S rólam mit tartasz?

– »boldog akinek térdén/ egy nemzet lovagolhat.«²⁷

– A tanításaim gyökeret vernek az emberek szívében?

– »vörös szegfűt virágoznak a szenteltvíztartóban s a börtön dohos odúiban.«²⁸

– Mit tanultál te tőlem?

– »Ezután majd, amikor már-már vérembe rögződnek a ki nem mondható szavak, megpróbálom nagy költőnek érezni magam.«²⁹

²⁴ Kányádi Sándor: Kodály

²⁵ Horváth István: Tornyt raktam

²⁶ Kányádi Sándor: A vers az, amit mondani kell

²⁷ Kányádi Sándor: Kodály

²⁸ Kányádi Sándor: Arghezi

²⁹ Kányádi Sándor: Időmadárijesztő

– Szerinted bevégeztem becsülettel a feladatomat? Pihenhetek végre?
– »Kívánhat-e ember többet:/derékaljnak szülőföldet/ s két cserefa tömött árnyát szemfedőnek.«³⁰

Bólintott. S én tudtam, hogy hiányozni fog nekem, s éreztem, hogy holnap újra itt lesz.

Mindennap találkoztunk az ő nevét viselő polcnál. Mikor leesett az első hó, megkérdezte, szeretem-e. »Gyermekkoroddá lennék/érted, te kedves.«³¹ – volt a válasz. Aznap megkérte a kezem. Abban a pillanatban a rövid téli nap erőtlen sugarai, melyek csak vakító, hideg, fehér csökevények voltak, mintha vörös-sárga, tüzes nyalábként sütöttek volna be egy életre elkötelezett szívem ablakán.

Ez a kettőnk külön, könyvmoly love story-ja tehát...”

FELHASZNÁLT IRODALOM:

A magyar nyelv értelmező szótára, szerk. a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete, V, Budapest, Akadémiai, 1966. 124.

BALÁZS Imre József: Erdélyi magyar irodalom-olvasatok. Egyetemi Műhely K. Bolyai Társaság. Kolozsvár, 2015. 24. <http://adatbank.transindex.ro/vendeg/htmlk/pdf13873.pdf>

BOGÁR Judit: A napló műfaj In: uő.: Egy késmárki polihisztor élete és munkái – feljegyzéseinek tükrében Ifj. Buchholtz György naplója (1709–1737) https://bt.ppk.hu/uploads/articles/7430/file/Bog%C3%A1r%20Judit_disszert%C3%A1l%C3%B3.pdf 11 – 22.

DEÁK Magdolna: Könyvolvasó útkereső. In: szerk. FÓRIS-FERENCZI Rita: Együtt olvasni jó. Egyetemi Műhely Kiadó. Bolyai Társaság – Kolozsvár, 2016. 49 – 81.

LEINER Laura: A Szent Johanna gimi. L&L K. Budapest, 2018.

SÁRDI Margit, S.: Naplók és naplóíró nők (XVII–XVIII. század), Irodalomtörténet, 2006, 618–628. http://epa.oszk.hu/02500/02518/00314/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_2006_04_618-628.pdf

SZABÓ Magda: Abigél. Móra K., Budapest, 1997.

http://www.sgyak.u-szeged.hu/bemutat/konyvtar/konyvek/szabo_magda_abigel.pdf

*Deák Magdolna magyartanár,
Bod Péter Tanítóképző, Kézdivásárhely*

³⁰ Kányádi Sándor: Tamási Áron sírjára

³¹ Kányádi Sándor: Meztőláb

PR ÉS KOMMUNIKÁCIÓ AZ ISKOLAI KÖNYVTÁRI MUNKÁBAN – AVAGY: HOGYAN „ADJUK EL” ÖNMAGUNKAT ÉS KÖNYVTÁRUNKAT ROMÁNIÁBAN?

Iskolai könyvtárosként régóta foglalkoztat az a téma, hogy hogyan lehetne az iskolai könyvtárakat és a könyvtárosok munkáját a felhasználókkal minél jobban megismertetni.

A kollegákkal való beszélgetéseim során azt tapasztaltam, hogy nagy mértékben mi, iskolai könyvtárosok hibásak vagyunk abban, hogy sokszor úgy gondoljuk, hogy ha elvégezzük a napi feladatainkat, akkor az iskola és a társadalom elismeri munkánkat. Ez azonban, sajnos, legtöbb helyen nem így van. A tanárok és diákok nem ismerik igazán a könyvtár állományát, szolgáltatásait, a tudás fejlesztésében elfoglalt helyét, az iskolai könyvtáros szerepéről nem is beszélve.

Hogy mit lehet tenni ez ellen?

Az iskolai könyvtárosnak folyamatosan képeznie kell önmagát. Nem elég az a tudásanyag, amit az egyetemen vagy az átképző kurzusokon összeszedett. A romániai helyzetre jellemző, hogy miközben a tanár kollegák kreditpontokért futkosnak, addig az iskolai könyvtáros nyugodtan „pihenhet” nyaranta. Ez talán annak az átkos „personal didactic auxiliar” (kisegítő tanügyi személyzet) besorolásnak köszönhető, amely nemcsak elválaszt a tanár kollegáktól, hanem meg is bélyegez. Sokan mondják azt, hogy ott vannak a metodikai napok, és az évenként megrendezett országos konferencia, de ez szerintem nem elég. Mindenkinél el kellene végeznie legalább egy alapfokú számítógépezőit, egy könyvtár PR vagy könyvtár menedzsment kurzust, de akár egy mentálhigiénét is el tudnék képzelni. Erre természetesen áldozni kell. Viszont ha már az ember kapcsolatokat épített ki, bekerült a természetes körforgásba, akkor megtalálhatja a neki megfelelő ingyenes kurzust is! Ez is a PR-hez tartozik!

Minden iskolai könyvtáros célja, hogy állománya gyarapodjék és könyvtára jól működjék. Kezdő iskolai könyvtárosként átvettem egy 38.000 kötetből álló könyvtárat, ahol az egyedüli elektronikai eszköz egy közönséges rezsó volt.

Ilyen helyzetben mit tehettem?

1. Felmértem, hogy mire van szükségem ahhoz, hogy továbbra is versenyképes maradjak és megfeleljek az új kihívásoknak.
2. Megvizsgáltam, hogy gyakorlatban ez mennyire kivitelezhető.
3. Tervet készítettem rövid- és hosszú távra.
4. Nekivágtam.

És akkor lépten-nyomon ebbe a fránya PR-be ütköztem, amelyet (bevallom) kezdetben teljesen ösztönösen műveltem.

Bognárné Lovász Katalin, a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének tanársegédje szerint az iskolai könyvtárak pr tevékenysége általában az alábbi célcsoportokra terjed ki¹:

1. Az iskola vezetése, gazdasági vezetés
 2. Tantestület
 3. Diákok
 4. Szülők
 5. Intézményen kívüli kapcsolatok
- a) Helyi önkormányzat (általában az igazgatón keresztül)
 - b) Helyi könyvtáros tanári munkaközösség
 - c) Könyvtárostanárok Egyesülete, Magyar Könyvtárosok Egyesülete
 - d) Pedagógiai intézetek
 - e) Helyi közkönyvtárak, más kulturális intézmények

Az én felsorolásom egyedül az 5/c alpontnál különbözik.

1. Az iskolavezetésre irányuló pr munka

„Ha az iskolavezetés felismeri és elismeri az iskolai könyvtár fontosságát az önálló ismeretszerzésre nevelésben, akkor mindenben támogatni fogja. Ez erkölcsi és természetesen anyagi támogatást is jelent, hiszen ő közvetíti a könyvtár érdekeit a fenntartó felé, amely az anyagi forrásokat biztosítja az iskolai könyvtár működéséhez”².

A szokásos formális találkozásokon túl én nagyon igénylem azt, hogy behívjam az igazgatót vagy a főkönyvelőt a könyvtáramba, amikor éppen alkalom adódik rá. Ilyenkor több türelmük van, és nekem is könnyebb elmondani nekik elképzeléseimet és gondjaimat, sok mindent simábban tudok megoldani, könnyebben partnerre találok bennük.

¹ BOGNÁRNÉ LOVÁSZ KATALIN: Maskara és tea a könyvtárban(?), avagy javaslatok könyvtáros tanároknak az iskolai könyvtárak pr munkájának hatékonyabbá tételére

² BOGNÁRNÉ LOVÁSZ KATALIN: Maskara és tea a könyvtárban(?), avagy javaslatok könyvtáros tanároknak az iskolai könyvtárak pr munkájának hatékonyabbá tételére

A titkársággal párhuzamosan én is folyamatosan figyelem a pályázatokat. Sőt, pályázatírára is vállalkozok! A tavaly egy Erasmus+ pályázatot írtam és nyertem meg közösen Már István igazgatóval.

Nem szabad elfelejteni a beszámolókat és a statisztikákat az iskolai könyvtár működéséről. Ezeket évente írjuk meg, még akkor is, ha nagyon terhes munka. Hiszen mindenki tudja, hogy a szó elszáll, az írás megmarad.

2. A tantestületre irányuló PR munka

Számomra a kollegákkal való kapcsolattartás a PR munkám legfontosabb része. Nagyon sokan hajlamosak lenézni az iskolai könyvtárost, még ha azonos vagy nagyobb végzettsége is van. Ugye ismerős az a szlogen, hogy „ti könyvtárosok egész nap csak olvastok!” Ez a sztereotípa annál is veszélyesebb, mivel a tantestületből kerülnek ki a majdani igazgatók!

Mit lehet ez ellen tenni?

Az én módszerem az, hogy rendszeresen részt veszek tantestületi gyűléseken, és – amikor mód van rá – a szemérmességemet félretéve, rendszeresen beszámolok az elvégzett munkáról, és az általam elért eredményekről.

A tanár kollegák speciális olvasóközönség. Egyrészt ők általában megveszik azokat a könyveket, melyekre szükségük van, másrészt hajlamosak a rutinra, vagyis ugyanazokat a könyveket használják egészen a nyugdíjkorhatár eléréseig. Éppen ezért, minden eszközzel tudatosítanunk kell a kollegákban, hogy az iskolai könyvtár számukra is hasznos információforrás lehet, mert az iskolai könyvtárnak a profiljából adódóan kötelessége, hogy segítse a tanárok munkáját, vagyis beszerzi azokat a anyagokat, amelyekre a munkájuk során szükségük van.

Többféle módszerem van ennek kihangsúlyozására. Én ugyan kitezszem a fontosabb közleményeimet a tanári hirdetőbe, de úgy vettem észre, hogyha még külön-külön is beszélek azon a személyekkel, akik érdekeltek a témában, akkor a pr jobban érvényesül.

Vannak speciális alkalmak, mint például a tankönyvezések az év elején és az év végén. Ilyenkor a tantestület fele „kénytelen” találkozni velem, hisz osztályfőnökök. Használjuk ki előnyünkre az ilyen alkalmakat.

A számítástechnikában, kezelői szinten, viszonylag jártas vagyok. Ha tehetem, mindig segítek a kollegáknak. Főleg az idősebb generáció igényli ezt a szolgáltatást.

Könyvtárunk aktivitását jobban megismerik a kollegák, ha bevonjuk a könyvtár által szervezett programokba. Erre a legjobb alkalom az Iskolai

Könyvtárak Világnapja. Én már a tizenhatodik alkalommal szervezem ezt az eseményt.

Lehet olyan dolgokat is szervezni, ahol mindkét fél egyenlő partner. Ilyen például a Rajz katedrával szervezet **Kedvenc házi olvasmányom** rajzverseny, az Angol katedrával és több amerikai iskolával közösen lebonyolított internetes vetélkedők, mint például a **Karácsonyi szokások** (Christmas Customs) vagy a **48-as forradalmárok az amerikai polgárháborúban** (The Revolutionaries of 1848 in the American Civil War). Igyekszem bevonni a tanító kollegákat is programjaimba vagy közös programokba. Ilyenek voltak a **Mesemaráton** vagy a **Flat Stanley** projektek.

Sőt, akkor is érvényesíteni tudjuk a könyvtár pr-t, amikor nem is a mi rendezvényünkről van szó. Például a német katedra felolvasómaratont szervezett. Én pedig felajánlottam az esemény színteréül a könyvtárat. Mondanom sem kell, hogy boldogok voltak, mert eredetileg egy közönséges osztályteremben akarták megtartani. Az egész rendezvény nagyon jól mutatott az újságírók szemében is, és én is hasznot húztam belőle azzal, hogy tudatosítottam mindenkit, hogy a könyvtár nemcsak könyvkölcsönzéssel foglalkozik.

3. A diákokra irányuló pr munka

Tanulóink általában kölcsönöznek, de szívesen böngészgetnek könyveket vagy képes magazinokat. Van, amikor házi feladatot írnak, beszélgetnek, tanulnak, esetleg tanulmányi versenyre készülnek. Sőt, be kell, hogy valljam, hogy van egy olyan olvasói réteg, amely szívesen választja lógása célpontjául a könyvtárat. Ilyenkor azzal nyugtatgatom magam, hogy inkább itt üljön az a gyerek, mint máshol. Amit azonban nem igazán szeretek az az, hogy a a vallásórákra valamilyen oknál fogva nem járó tanulók nálam vannak karanténban. De ez is egy jó dolog, mert feladatokat adtam nekik, például mesét írtak, a győztesét dramatizáltuk és bemutattuk a kisiknek a könyvtárunk bábszínházában.

Természetesen nagyban a könyvtáros kedvességén és segítőkészségén múlik az, hogy a gyerekek milyen gyakran járnak könyvtárba. A könyvtáros nagy előnye a többi pedagógussal szemben az, hogy minden tanulóval egyenlően tud foglalkozni. Kialakul egy bizalmas kapcsolat. A könyvtáros sokszor a pszichológus szerepét is átveszi. Azért szép a mi szakmánk mert nemcsak szellemileg, hanem lelkileg is segítjük ezeket a gyerekeket.

Rájöttem, hogy a gyerekek nem tudnak élni a könyvtár és az Internet nyújtotta lehetőségekkel. Mivel a könyvtáram, már nagyon hamar

szolgáltatós tanulókat kértem a IX-X-es humán osztályokból. Ezen tanulók egésznapos szolgálatot teljesítenek. Az egyszerű könyvtári feladatok elvégzése mellett a tanulók könyvtárhasználati ismereteket sajátítanak el, ugyanakkor megismerik a könyvtár állományát is. Az elmúlt évek tapasztalata azt mondatja velem, hogy ez az egyik legjobb pr tevékenység, mert ilyenkor tudatosul a diákokban az, hogy a könyvtár és a könyvtáros mennyiben tudja segíteni őket az információs műveltség/írástudás elsajátításában, és mi is a könyvtár szerepe a tanulás és ismeretszerzés folyamatában³. Megfigyeléseim szerint volt szolgáltatósaim már biztosabban mozognak bármilyen könyvtárban, és határozottan előnyben vannak az információszerzés terén más tanulókkal szemben. Természetesen a törvények most már nem teszik lehetővé a könyvtárszolgálatot, éppen ezért az egész átlényegült könyvtárhasználati órákká.

A könyvtár pr-hoz tartozik a különféle programok szervezése. Megítélésem szerint a könyvtárosnak nem szabad felvállalnia egyetlen katedra feladatát sem, hanem inkább ki kell egészítenie, színesítenie kell az iskola hagyományos programjait.

Kedvenc programjaim közé tartoznak az amerikai iskolákkal évente megrendezett közös internetes vetélkedők. Ezekre szívesen jelentkeznek a gyerekek, mert a kötelező feladaton túl, szabadon beszélgethetnek amerikai partnereikkel és nemcsak összebarátkoznak, hanem megismerik egymás kultúráját is. A szempontjukból nem egy elhanyagolható dolog az sem, hogy munkájukat jeggyel jutalmazza az angol katedra.

Olvasóim rendelkezésére áll minden hónapban egyszer az American Corner-t is. Felkerestem a városunkban élő amerikaiakat, akik szívesen vállalták, hogy egy – a tanulók által választott – téma kapcsán kötetlen beszélgetéseket folytatnak olvasóimmal. Ennek a programnak nagy hasznát vettem, mert azonkívül, hogy a berozsdásodott angoltudásomat felevenítettem, az amerikaiak rengeteg könyvet adományoztak a könyvtárunknak.

Az Iskolai Könyvtárak Világnapját is rendszeresen megtartom. Ilyenkor lehetőleg mindenkit bevonok az iskolából a programba. A rendezvény keretében mindig helye van a Mesemaratonnak. A mesemaratont lényege az, hogy a I-IV osztályosoknak mesét olvasnak a IX-XII-esek.

A rendezvény többi programja soha nem ismétlődik. Szerencsére rengeteg ötletet ad a IASL weblapja.

A Gyermekkönyvek Világnapja (ápr.2) is nagyon fontos számomra. Ek-

³ BOGNÁRNÉ LOVÁSZ KATALIN: Maskara és tea a könyvtárban(?), avagy javaslatok könyvtáros tanároknak az iskolai könyvtárak pr munkájának hatékonyabbá tételére.

kor vezetem be az elsősöket a könyvtárba. Ilyenkor előveszem a legszebb könyveimet. Közös olvasunk, süteményt majszolunk, jól érezzük magunkat. A következő napon pedig már könyvet kölcsönözhetnek.

Könyvtár pr-nak számít az is, ha minél több szépirodalmat vásárolok a gyerekek részére. Én is osztom azon kollegák nézetét, akik azt mondják az iskolai könyvtár nemcsak „munka és szakkönyvtár”.

Bognárné Lovász Katalin meg egyenesen kimondja, hogy „*az iskolai könyvtárnak is nagyon fontos feladata van az igénykeltésben.* Sajnos, sok olyan gyerek van, aki az iskolai könyvtáron kívül nem jár más könyvtárba, ha itt izgalmas szabadidős olvasmányt tudunk adni a kezébe, talán elmegy a települési könyvtárba, és keres még hasonlókat. Az őket érdeklő, érdekes könyvekkel becsalogathatjuk a diákokat az iskolai könyvtárakba, és ha már ott vannak újabb, más típusú könyveket is ajánlhatunk.”⁴ Természetesen figyelembe kell vegyük a szűkös anyagi lehetőségeket és a szükségleteket is. Én az adományozókat környékezem meg, ha szórakoztató irodalmat akarok beszerezni.

4. A szülőkre irányuló PR tevékenység

Ez az amivel a legtöbb könyvtáros nem foglalkozik, és bevallom, én is egy kicsit elhanyagolom. Pedig vannak szülők, akik nem tudják, hogy miért szükséges a gyerekeknek iskolai könyvtárba járnia, és mi a szerepe az iskolai könyvtárnak a tanulók nevelésében.

Sajnos, a könyvtár által megszervezett programokra nem lehet őket meghívni, egyrészt mert általában hétköznapi és délelőtti zajlanak, másrészt pedig maga a szülő nem engedné el szívesen a gyereket délután, mivel nagyon sok a tanulnivalója. Maradnak az internetes vetélkedők, ahol a szülő nyomon követheti a gyerek aktivitását, hiszen minden virtuális, és otthon a számítógép előtt zajlik.

A szülőkre irányuló PR tevékenységnek számít nálam a könyvkölcsönzés. Nálam nemcsak a gyerekek, hanem maguk a felnőttek is vehetnek ki könyveket, ily módon elég sok „külsősre” tettem szert. Természetesen, ha bárki felnőtt bejön a könyvtárba, mindig bemutatom a könyvtárat és aktivitásunkat.

A visszajelzések pedig nagyon jók, mivel nagyon sok szülő adományozott könyveket könyvtárunknak.

⁴ BOGNÁRNÉ LOVÁSZ KATALIN: Maskara és tea a könyvtárban(?), avagy javaslatok könyvtáros tanároknak az iskolai könyvtárak pr munkájának hatékonyabbá tételére.

5. Intézményen kívüli kapcsolatok

A helyi önkormányzattal nem csak az intézmény vezetőin keresztül van kapcsolatom, hanem az újságírókon keresztül is. Az én szlogenem: „Tégy jót és beszélj róla!”. Az újságírók ebben fontos partnerek. Ne féljünk megkeresni őket! Nekik is pont úgy szükségük van ránk, mint nekünk rájuk, hisz hírekből élnek.

Szerintem a könyvtár weblapja önmagában nem elég híradásra, mert azt csak egy szűkebb réteg olvassa. Viszont nagyon fontos, amikor nemzetközi kapcsolatokat építünk. Nagyon sok nemzetközi projekt van, és az Európai Unióba való belépéssel még több lett. Weblap nélkül nem tudjuk előnyösen bemutatni könyvtárunkat, iskolánkat. Ez pedig nagyban csökkenti esélyeinket, hogy partnerként felvegyenek egy nemzetközi projektbe.

Az is nagyon rossz fényt vet ránk, hogy nagyon sok iskolának csak egynyelvű weblapja van, angol vagy német nyelvűt nem készítettek. Ez megint csak automatikusan leszűkíti lehetőségeinket. Nekünk iskolai könyvtárosoknak, talán egyszerűbb lenne háromnyelvű könyvtárblogban gondolkodni. Nekünk ez van és sokkal egyszerűbb a kezelése.

Nagyon sokan mondják, hogy nem tudnak kapcsolatba lépni külföldi iskolai könyvtárakkal, mert hibásan írnak, vagy nem tudnak egy nemzetközi nyelvet sem. Szerintem nem ebben van a probléma gyökere elásva. Tapasztalatom szerint egy külföldi könyvtáros sem várja el azt, hogy tökéletesen írjunk. Mesélhetnék én lengyel kolleganőkről, akik nem tudnak angolul, de meg tudják értetni magukat, mert akarnak. Keményen szótáraznak és segíti őket a helyesíráellenőrző is. Egy kis segítséggel máris meg tudják találni azt a weblapot, ahol ezek a projektek találhatóak.

Kedvenc weblapom a IASL honlapja. Itt minden évben az Iskolai Könyvtárak Világnapjára nemzetközi projekteket hirdetnek meg. A múlt évben könyvjelzőcsere volt. Sorshúzással a *Stephens County Middle School/ Toccoa/ Georgia/ USA* iskolai könyvtárával létesítettem kapcsolatot. A közös projekt annyira tetszett nekik is, hogy továbbra is kapcsolatban maradtunk egymással, és télen internetes vetélkedőt szerveztünk **Karácsonyi Népszokások** címmel. Ezen kívül a két iskolai könyvtár csomagban ajándékot küldött egymásnak, amelyen keresztül a helyi jellegzetességeket mutatták be.

Itt jegyezném meg, hogy ne felejtünk el írni könyvtárbeli aktivitásunkról a IASL-nek, az IfLA-nak, az ENSIL-nek vagy egyéb nemzetközi fórumoknak. Jó néven veszik. Sőt sokszor a IASL-ben megírt iskolai aktivi-

tásom nyomán keresnek meg külföldi iskolai könyvtárak. Ez olyan, mint egy névjegykártya. Egyébként elárulok egy pr titkot: minden külföldi leveletem úgy írom alá, hogy Kiss László teacher-librarian, Mikes Kelemen High School/ St George City/ Transylvania / Romania. A Transylvania/ Romania társításra nagyon harapnak a külföldiek, főleg az amerikaiak.

Könyvtár pr szempontból nagyon jók a Flat Stanley projektek (<http://www.flatstanley.com/>), amelyek keretében a partneriskola által megrajzolt papírfigura egy teljes hetet tölt iskolánkban, városunkban, megyénkben, és bemutatjuk neki az itteni emberek mindennapjait, a helyi nevezetességeket. Ebben partnerek a tanulóink is, csak sajnós a naplót még mindig én kell megírjam.

Projektkeresés szempontjából jó, ha bejelentkezünk különféle iskolai könyvtáros-levelezőlistákra, mint például a román biblos, a magyar könyvtarostanarok_foruma, az angol IASL, IFLA vagy az LM_NET . Sokszor nem olyan témát érintenek, amely bennünket érdekel, de érdemes odafigyelni, mert évente legalább egyszer mi is találunk gyöngyszemet.

Ugyanakkor nem szabad elfelejteni a romániai helyi szervezeteket az ABR-t és a RMKE-t sem. Pr szempontból is érdemes mind a kettőben tagnak lenni ugyanazért, mint a nemzetközi kapcsolatok esetében.

Én létfontosságúnak tartom a helyi iskolai könyvtárosokkal és közkönyvtárosokkal való kapcsolattartást is, mert megismernek engem, a könyvtáramat, ugyanakkor egymásra odafigyelünk és segítjük egymást.

Összefoglalva a dolgokat, véleményem szerint szükség van a könyvtár pr-ra, mert csak ezen keresztül tudjuk megváltoztatni a társadalomnak a könyvtárról és könyvtárosról kialakult sztereotípiáját.

Ezen keresztül tudunk anyagi forrásokhoz jutni, és használjuk ki azt, hogy főleg gyerekekkel dolgozunk, mert ha bennük valóság-hű kép alakul ki a könyvtárosok munkájáról, akkor felnőtté válva talán másként fogják megítélni a könyvtár és a könyvtáros szerepét.

*Kiss László könyvtáros
Mikes Kelemen Főgimnázium, Sepsiszentgyörgy*

OLVASÓ AZ OLVASÁSRÓL

Olvasóvá olvasó nevel, hallhattuk többször is a konferencián, és teljes mértékben egyetérttek az állítással, lévén a személyes példamutatás a legjobb ösztönző erő a potenciális olvasók számára. Jelen dolgozatom fő témája is ennek ábrázolása lesz. Először gyerekkori olvasási élményeimet és az olvasáshoz, annak megszeretéséhez vezető utat mutatom be, aztán az *Olvasd többet!* vetélkedő során megélt élményeimet, végül az írás és az olvasás kapcsolatát.

Az olvasás mindig is életem fontos részét képezte. Gyermekkoromban még azelőtt volt lehetőségem belekóstolni az irodalom csodás világába, mielőtt az elemi iskola első osztályában megtanultam volna olvasni. Még óvodás voltam előkészítő csoportban, mikor a tengeren töltött vakáció közben édesanyám minden reggel felolvasott egy-egy részletet Méhes György *Szikra Ferkó* című meseregényéből, ami annyira megragadta fantáziámat, hogy elhatároztam, hogy amint megtanulok olvasni, igyekszem minél több hasonló regényt „elfogyasztani”. Egy másik nagyon korai olvasmányélményem, egyelőre persze megint csak felolvasás szinten Fekete István *Bogáncs* című állatregénye. Ez is annyira megragadott, hogy megerősítette bennem az olvasási szándékot a továbbiakban is. Legeslegeső regényemet, a *Csili Csali Csalavári Csalavárt* másodikos koromban olvastam ki, a furfangos, mindenkit becsapó róka alakja mélyen beleégett korai olvasási élményeimbe. Röviddel ezután jött Fodor Sándor *Csipikéje*, amiből pár részletet gyakran manapság is újraolvasok, ha lelki békére és gyermeki hangulatra vágyok, a fantázia olvasáshoz kapcsolódó viszonyáról később. Harmadikos koromban jött nem csak gyermekkorom, hanem egész eddigi életem egyik legátütőbb erejű olvasási élménye, mikor elolvastam a legnépszerűbb magyar regényt (még ha akkor nem is tudtam, hogy A könyv versenyen nyertes regényt tartok kezemben) Gárdonyi Gézától az *Egri csillagokat*. Harmadikos koromban engem persze kevésbé érdekeltek a történelmi körülmények, a hiteles korszellem, a fő cselekménybe finoman beleszótt romantikus szálak, a holdas gyémántgyűrű vándorlása, Jumurdzsákkal való bajlás, engem akkor egy és csakis egyetlen dolog érdekelt az egész regényből: a magyarok minél jobban verjék meg a törököket. Ebbéli elvárásaimat a

regény természetesen magasan túlteljesítette, úgy hogy miután befejeztem, még jó pár hétig XVI. századi magyar és török (!) harci kiáltásokat üvöltve vettem részt az fogócskában az iskolaudvaron, valamint Bornemissza Gergely azóta is kedvenc magyar szereplőm, mondhatni irodalmi példaképem. Nyilván azóta eléggé sokszor újraolvastam a regényt, most már egészen más nézőpontból szemlélve irodalmi értékét, főleg miután igen részletesen utánaolvastam az adott történelmi kornak, és elolvastam a mű előképének számító históriás éneket is, Tinódi Lantos Sebestyén, a végvári vitéz, költő tollából. Mindent egybevéve az *Egri csillagok* gyermekkoromtól kezdve jelentős hatást gyakorol irodalomban való csatangolásomra, s igazán örülök, hogy ennyire korán sikerült felfedeznem. Egy másik nagyon kedves, korai, olvasással kapcsolatos élményem negyedikes koromban esett meg, mikor Kovászna testvérvárosában, Csengeren részt vettem egy országos mesemondó versenyen, aminek egyik szünetében betévedtünk a helyi iskola könyvtárába, ahol beszélgetésbe elegyedtünk a könyvtárosnővel. Legutóbb olvasott könyvekről beszélgettünk a barátaimmal, s a könyvtárosnő megemlített egy irodalmi hőst, akinek nem emlékezett a nevére, de arra igen, hogy szőke indián kisfiú volt, akiről a barátai azt hitték hogy fagygyúzza a haját, mint az öregek, ezért szőke. Énnekem eszembe jutott, kiről van szó, Hosszú Toll, a saját maga által regényes formában írt önéletrajzában, a Sós sziklák völgyében című műben, ami Karl May és Cooper munkái után kedvenc indiánregényem. A könyvtárosnő annyira megörült, hogy én is olvastam ezt a regényt, s ilyen pontosan emlékszem erre a viszonylag epizódrészletre, hogy ott helyben nekem ajándékozta John Ronald Reuen Tolkien *Gyűrűk Ura* című fantasy trilógiáját. A *Gyűrűk Ura* azóta kedvenc nem-magyar regényem, nagyon-nagyon tetszik, ahogy az író képzelete szabadon csapong a hatalmas trilógiában, a jó és gonosz is abszolút, a jók persze könyörtelenül legázolják a gonoszakat, a király visszatér, a fehér a jó, a fekete a gonosz, tele van hősökkel, párbajokkal, erős középkori hangulat érezhető, az író mégis gondoskodik arról, hogy egy percig se érezzük magunkat a valós világ környezetében. Gyermekkori olvasmányélményeim leírását édesanyámmal kezdtem, illő tehát, hogy édesapámmal fejezzem be, aki több ízben keserűen mondta, hogy az ő évfolyamában az osztályából két fiú nem olvasta Az utolsó mohikánt, míg az én évfolyamomban meg körülbelül ketten olvassák. Csúnyán megfordult az arány, ezért ő is mindig arra buzdított hogy minél többet és igényesebbet olvassak. Mindent összevéve, minden alapom megvolt gyermekkoromban, hogy egy életre az olvasás szerelmesévé váljak.

Kilencedikes koromban vettem először részt az *Olvass többet!* versenyen. Magyaratanárnőm, Molnár Juliánna javasolta a részvételt, majd következő évben testvérem is csatlakozott. Az *Olvass többet!* eredetileg egy iskolán belüli versenynek indult Debrecenben, de páratlan népszerűségének köszönhetően nemsokára kinőtte magát, és elérte a mi iskolánkat, a Kőrösi Csoma Sándor Líceumot is. Természetesen sokat fejlődött és változott az évek során, de a verseny alapja akkor is ugyanaz volt, mint napjainkban. Minden félévben két-két regényt kellett elolvasni, egyet a magyar, egyet pedig a világirodalomból, és választani is lehetett. Mindez persze határidőre ment, hiszen a minden félév végén két fordulóban érkeztek a megoldandó feladatok. Az első fordulóban a választott regényekből egy-egy rövidebb, nem több mint három oldalas részlet volt feladva, és ahhoz kapcsolódó kérdésekre kellett válaszolni, ezek javarészt a szövegértési képességeket tesztelték. Ezt a feladatlapot az *Olvass többet!* verseny internetes felületén kellett kitölteni és elküldeni. A második forduló ennél sokkalta hosszabb és nehezebb volt, hiszen immáron a teljes regény szövegéből voltak feladatok, ráadásul eléggé kis részletekre is rákérdeztek – a legjellegzetesebb példa az volt, mikor Gárdonyi Géza *A láthatatlan ember* című regényét kellett olvasni, és volt egy olyan kérdés, hogy mi Emőke lovának a neve? ami egyetlenegyszer hangzik el az egész regény során – szóval tényleg tüzetesen kellett ismerni a feladott regényt. Mindenesetre a sok munkának rendszeresen jött az eredménye, gyakran különböző helyezések formájában, de az igazi eredmény és siker az volt, hogy nagyon sok olyan könyvet elolvastam, amivel az *Olvass többet!* versenyen kívül valószínűleg nem találkoztam volna. Gondolom, a szervezőknek éppen ez a céljuk, amint a verseny neve is kifejezi, jelesül hogy minél több olyan irodalmi művel ismerkedjenek meg az olvasni szeretők, amelyek különböző okok miatt kimaradnak a kötelező házi olvasmányok listájából. Nagyon-nagyon sok olyan különböző könyvvel találkoztam az *Olvass többet!* során, amelyek mára már kedvenc olvasmányaim közé tartoznak. Magyar irodalomból ilyen Lázár Ervintől *A fehér tigris*, Déry Tibortól *Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról*, Móra Ferencről *Az aranykoporsó*, de legesleginkább Kós Károlytól *Az országépítő* című regény, amely nagyon megfogott és páratlan olvasási élményt nyújtott. Világirodalomból ilyen Agatha Christie: *Gyilkosság meghirdetve*, Ernest Hemingway: *Az öreg halász és a tenger*, de mindenek fölött Eleanor Porter regénye *Az élet játéka* címmel, amiről magam is túlzás nélkül állíthatom, hogy egy olyan könyv, aminek minden háztartásban ott lenne a helye. Előfordult olyan is, hogy általam

már előzőleg olvasott könyv is került be az olvasmányok közé, ilyen magyar irodalom köréből Tamási Árontól *Ábel Amerikában*, Gárdonyi Gézától *A láthatatlan ember*, illetve világirodalomból Jules Vernétől a *Kétévi vakáció*, Robert Louis Stevensontól *A kincses sziget*, és ezen regényeket az *Olvass többet!* kapcsán még részletesebben átolvastam és jobban megszerettem. A szervezők nagyon ügyesen figyeltek arra, hogy a különböző ízlésű olvasók is mind-mind találhassanak egy számukra kedves könyvet a felajánlott két-két magyar, illetve külföldi műből. Mindent összefoglalva számomra az *Olvass többet!* verseny nem csupán egy volt a sok iskolai verseny közül, amelyekben középiskolás koromban részt vettem, hanem egy olyan, amely olvasási élményeken, tehát hasznos szórakozáson túl szellemi fejlődésemhez is nagyban hozzájárult. Nem is csoda hát, hogy egészen középiskola tizenegyedik osztályáig a verseny hűségese résztvevője voltam, akkor is csak azért kellett abbahagynom, mert következő tanévben szabadidőm jelentősen lecsökkent a közelgő érettségi miatt, és így a szépirodalom helyett hovatovább iskolai olvasmányok jelentek meg kezemben. Természetesen érettségi után minden visszatért a rendes kerékvágásba, még ha az *Olvass többet!* versenyen, egyetemista révén, többé nem vehettem részt. Egész három éves részvételemet 2014-ben a szervezők *Az Olvasás briliáns nagymestere* címmel honorálták, de e kedves gesztus mellett is, a legnagyobb ajándék számomra a verseny kapcsán megismert és elolvasott számtalan értékes regény volt. Köszönöm!

Az olvasás mellett egészen 11 éves korom óta rendszeresen írok is. Műfaji besorolással egészen a közelmúltig nem nagyon foglalkoztam, mostanában viszont már tudatosan regényeket írok. Az írás számomra nem csak alkotás, hanem általában szórakozás is, kimozdulás a valós világból az irodalom univerzumába, ahol minden lehetséges. Ha akarok, akkor lehetek székely vitéz a kora-újkori Erdélyben és Magyar Királyságban, ha nem, akkor lehetek második világháborús határvadász az Úz völgyében vagy szkíta lovasíjász az ókori sztyeppéken, ha pedig meguntam a jó öreg Óvilágot, akkor konföderációs lovassági kapitányként kergethetem a jenkiket az Újvilágban vagy vadnyugati vadőrként védhetem az erdőket a négylábú és kétlábú fenevadaktól, és abban az esetben, ha még ez sem elég, akkor a semmiből teremthetek új világot, hatalmas birodalmakkal, rejtelmes erdőkkel, végtelen tengerekkel, égbe nyúló hegyekkel, örökzöld fenyvesekkel, hatalmas pusztákkal. Az írás művelését nagyban elősegíti az olvasás rendszeressége, hiszen a képzelőerőt növeli a minél több feldolgozott regény, hiszen miközben olvasunk, elménk akaratlanul is képet

alkot arról, amit olvasunk. A képzelőerő mellett a kreativitást is javítja az olvasás, hiszen egyre több és több szereplő helyébe tudjuk beleélni magunkat, és tanulunk abból, hogy oldottak meg egy problémát. Mindezt hangsúlyosan kihasználok írásaim során, mindegyikbe beleépítetek egy kicsit legutóbbi olvasmányélményeimből. Legutóbbi hosszabb, még be nem fejezett munkám egy, a XVI. században játszódó, történelmi kalandregény, és igyekszem minél több, az adott történelmi korban játszódó regényt, illetve kortárs forrást (ebből az időből már elég sok magyar nyelvű forrás van) olvasni, hogy berögződjenek az akkoriban használatos szavak, kifejezések, szófordulatok.

Nagyon remélem, hogy az olvasás további irodalmi pályafutásom során is legalább annyira kiemelkedő szerepet fog játszani, mint eddig, és hogy ez így legyen, ahhoz az olvasáshoz kapcsolódó eredeti szeretetem mellett jelentős szerepet játszott az Olvass többet! verseny, ami nagyon sok mindent adott nekem. Minden középiskolásnak nagyon jó szívvel ajánlom e versenyen való részvételt és végül, de nem utolsósorban, minden fiatalnak tudom javasolni: olvass többet!

Konnát Árpád

Kovácszna

DIÁKOK OLVASÁSI SZOKÁSAI A KOVÁSZNAI VÁROSI KÖNYVTÁR STATISZTIKÁI ALAPJÁN

Kovásznán a könyvtár, mint városi könyvtár 1952. október 1-je óta működik, de létezésére már az 1880-as években találunk utalásokat a korabeli folyóiratokban pl. a Nemerében vagy a Székely Közlönyben. Olvasótáborra sokrétű, a város polgárai, a közeli falvak lakói és a városba látogató üdülni, pihenni vágyó „fürdővendégek” teszik ki. A diákság is jelentős szerepet kap.

„A gyerek, aki olvas, olyan felnőtt lesz, aki gondolkodik.” Ebből a gondolatból kiindulva vélem, hogy a mi feladatunk az olvasásra nevelés mellett teret, helyet, „könyvet” biztosítani, felkínálni az olvasás lehetőségének minél szélesebb skáláját. Megadni a választás esélyét és szabadságát. Itt említeném meg a „kötelező” és „ajánlott” olvasmányok közötti névleges különbséget. Nem szeretjük a kötelező szót! Nincs varázsa! De ha a könyvtáros és a pedagógus együtt dolgozva alakít ki egy „ajánlott” könyvlistát a nyári vakációra, működik! Bebizonyított tény!

A nyári vakációban sok kisiskolás olvasónk jött a tanító néni által ajánlott olvasmányok listájával, szívesen vitték a könyveket, így javítva a könyvtár statisztikai adatait is.

Év	Összes	Diák	Egyetemista	14-év alatt	14-25 év között
2012	713 (921)	58	17	46	31
2013	595 (789)	60	9	12	61
2014	592 (801)	62	13	41	65
2015	565 (749)	60	15	51	37
2016	673 (897)	57	10	13	55
2017	581 (793)	47	13	18	42

Az utolsó hat év statisztikai adatait vázoltam fel, és meglepetésemre, nagy különbségek nem mutathatók ki. Tudott tény, hogy az olvasás, és vele együtt a könyvtárak népszerűsége csökkenő tendenciát mutat általá-

nosan, és nemcsak a diákság körében, hanem főleg az aktív, dolgozó 30-50-es korosztályban is.

De míg 2012-ben 75 diák és egyetemista olvasónk volt, addig 2017-ben és köztes években is 60–75 között mozgott ez a szám. Tehát ez a csökkenés szerintem nem olyan veszélyes. Az össz olvasó számunk is ennek megfelelően alakult. 2012-ben 921 olvasóról beszélünk, 2017-ben pedig 793 könyvtárhasználónk volt. Csak mint érdekességet említenék meg egy 1993-as adatot, miszerint 1993-ban 1767 olvasója volt a könyvtárnak és az akkori könyvtáros aggódva, jelentős csökkenésről beszél. Ezt a számot mi már nem fogjuk soha utolérni. De örvendünk a 60–75 közötti gyermek olvasói létszámnak.

Ez a szám nem tükrözi a könyvtár látogatottságát, mert minden alkalmat megragadva, készülünk könyvkiállításokkal, mesevetítésekkel, amelyekre csoportosan várjuk a gyerekeket. A tanító nénik, pedagógusok segítségével osztályokat fogadunk, inkább kisiskolásokat, népmese napjára, gyereknapra, vagy valamilyen tematikus kiállításra, de dolgozatok készítése előtt végzős szakiskolás diákokat is a vezető tanáraik kíséretével. Ilyen alkalmakkor a dolgozatok témájánk megfelelően válogatjuk össze a szakirodalmat, ezzel is könnyítve a diákok munkáját.

Ezek a csoportok potenciális olvasókat rejtenek magukban, hoznak be a könyvtárba.

Az ilyen látogatásokat fontosnak tartom, mert így a gyerekek közelebb kerülnek az intézményhez, következőkor már ismerősként, „jártasként” jönnek be hozzánk. Kezükbe adjuk a könyveket, forgathatják, nézegetik, mesélünk róluk, így ismerkedve meg egymással. Átlépve a könyvtár „küszöböt”, csoportosan, a tanító nénik óvó tekintete alatt, óriási akadályt küzdünk le, úgy a gyerekek, mint mi is. Következő találkozáskor már barátokként beszélgetünk.

És hogy mit olvasnak diákjaink?

Szívesen mindent, ami nem kötelező: Kinney, Jeff *Egy ropi naplója*, Leiner Laura *Szent Johanna gimi* 8 kötete, Leiner Laura *Bexi* sorozat 6 kötete, Brezina, Thomas *Hét Tappancs gazdája* sorozat, *Mi micsoda* sorozat, Rowling, J.K. *Harry Potter*

Ide csatolnám a mostani ajánlott könyvek listáját, amiből szintén szívesen szemelgettek a gyerekek a vakációban:

Ajánlott olvasmányok előkészítő és I. osztályos kisiskolásoknak

1. Babucs Éva:	Gondri gazdát keres
2. Bosnyák Viktória:	Mantusok, Bátország, Tomi!
3. Csukás István:	A nagy Ho-Ho-Horgász
4. Csukás István:	Süsüke újabb kalandjai
5. Gelencsér Mariann:	Az úrlény
6. Hohol Andrea:	Juhhé, szemüveges lettem!
7. K.László Szilvia:	Marci és a galibák
8. Kepes Ágnes:	Sün Peti és barátai
9. Kozári Dorka:	Marcsi szeretetre vágyik
10. May Szilvia:	A Fásli utcai állatkórház
11. Marék Veronika:	A kockásfülű nyúl
12. Vitkolczy Ildikó:	Palkó, Zsófi és a szörnyű szerda
13. Bourgeois, Paulette:	Franklin sorozat
14. Havukainen, Aino:	Tatu és Patu sorozat
15. Monchaux, Marie-Claude:	Nekem két születésnapom van
16. Moser, Erwin:	Fantasztikus jóéjt mesék
17.	50 mókás mese
18.	Pif újabb kalandjai
19. Smith, Alex T.:	Claude a városban
20.	Kis tudósok szókingstára Évszakok

Ajánlott olvasmányok kisiskolásoknak II–IV. osztályig:

1. Bagossy László:	A sötétben látó tündér
2. Bátky András:	Bazsó és Botka; Mirka
3. Berg Judit Rumini:	Cipelő cicák a városban; Két kis dinó
4. Both Gabi:	A hintarabló
5. Czigány Zoltán:	Csoda és Kósza a Föld körül
6. Darvas László:	Trapitti
7. Dóka Péter:	A kék hajú lány
8. Domonyi Rita:	Tündérbodár
9. Gelencsér Marianna:	Az úrlény
10. Kiss Bitay Éva:	Állatparádé; Titokmorzsák a természetből
11. Marék Veronika:	Kockásfülű nyúl
12. Sarkady Mária:	A cica, aki szerette a Holdat
13. Szávai Géza:	Burgum Bélus mesterdetektív
14. Vida Gábor:	Noé, az indián meg a dinók
15. Andersen:	A hókirálynő

16. Brezina, Thomas:	Állatmesék, A hétpecsétetes titkok naplója
17. Creech, Sarah:	Anya nélkül soha
18. Futova, Gab:	Jobb anyukát akarok
19. Moser, Ervin:	Az egércirkusz,
20. Sekora, O.:	Hangya Peti
21. Smith, A.:	Claude a városban
22.	Zengin, Zengő-bongó meseutca
23.	Mesketék
24.	A kalóz nagypapa
25. Kinney, Jeff:	Egy ropi naplója
26. Russell:	Zizi naplója, Jéghercegnő
27. Friedrich, Joachim:	Cirkusz Baroni és a papagáj átka
28. Stilton Tea:	A sivatag hercegnője
29.	Havukainen, Aino ,Tiovonon, Sami Tatu
és Patu fura masinái
30. Salten, Felix:	Bambi

Nem szívesen mindent, ami kötelező: Jókai Mór *Az arany ember*, Kárpáthy Zoltán, *Egy magyar nábob*, Móra Ferenc *Kincskereső kisködmön*, Fodor Sándor *Csipike*, Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk*, Fekete István *Vuk*, Tüskevár, Madách Imre *Az ember tragédiája* és még sorolhatnám a tantervek alapján.

Egy ide találó esetet szeretnék megosztani, ami a napokban történt itt nálunk a könyvtárban. Bejött egy olvasni szerető diák, visszahozta Kertész Imre *Sorstalanság* című regényét és kérte Jókai Kárpáthy Zoltánját és Nabokov *Lolitáját*. Hoztam neki a könyveket, ránéz Jókaira és megdöbbenve mondja: „Ez ilyen hosszú, két kötet?” „Igen, de hát a *Lolita* sem rövidebb és nem is könnyebb olvasmány!”. Erre a válasz egyszerű, őszinte és spontán: „Igen, de nem kötelező!”

Ezzel a történettel szeretném felhívni a kedves kollégák figyelmét, hogy hagyjuk a könyvtárba járó gyerekeinket szabadon keresgélni, kutatni, válogatni, felfedezni, mert minden könyv, amit kezükbe vesznek, előbb-utóbb elvezeti őket a színvonalas, nívós irodalomhoz. A mi dolgunk lehetőséget biztosítani, utakat mutatni, esélyt adni meghagyva a választás szabadságát.

Gondolataimat egy Hamvas Béla idézettel zárom, ami engem nagyon megérintett, és ami a könyvtáros létnek meghatározója, mottója is lehetne:

„A könyvtáros pedig az az ember, akinek a könyv olyan táplálék, szenvedély, sors, szerelem, gyönyör, mámor, kaland és végzett, mint a tengerésznek a tenger, a parasztnak a föld, a kertésznek a növény. A tudós a

könyvet csak anyagnak veszi, megnézi, olvassa, idézi és félreteszi, a költőnek csak mű: teremti és elfelejti; a tanítónak csak eszköz; merít belőle és továbbadja: a közönséges embernek csak iparcikk: olvassa és élvezi. Senki nem nyúl úgy a könyvhöz, mint a könyvtáros, oly csendes és lassan, ahogy az ember csak az örök dolgokhoz nyúl: tengerhez, asszonyhoz, földhöz.”

*Bede Ágnes könyvtáros
Városi Könyvtár, Kovászna*

FELOVASÓ SZÍNHÁZ

Felolvasó színház? Felolvasás? Színház? Vagy nyilvános olvasópróba? – merül fel önkéntelenül a kérdés az emberben. Mitől nevezhetnénk színháznak, hisz nincsenek jelmezek, nincs díszletezés. Bárhol, a színházi közegét teljesen mellőzve, akár éttermekben, bárókban, közösségi tereken is megtarthatnánk. Mégis mi lehet a célja ezeknek a felolvasásoknak? Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a felolvasó színház célja főként a kortárs szerzők műveivel való találkozás megszervezése az újdonságokra nyitott közönség számára. Ezeket az alkalmakat kötetlen beszélgetések követhetik arra bátorítva az ifjakat, a kezdőket, hogy saját műveikkel álljanak elő.

Van olyan, aki úgy tekint e műfajra, mint egy olvasópróbára, egy darab színrevitelének átmeneti állapotára, de vannak, akik külön műfajnak tekintik. Bárhogyan is vélekednénk, a lényeg az, hogy a színészek szövegkönyvvel a kezükben ülnek, állnak vagy mozognak, és felolvassák a szövegkönyvből a rájuk eső részt. Igyekezetük a hangsúlyokra, kiejtésekre, illetve a karakterek megtalálására összpontosul. Több próba után következhet a szöveg tolmácsolása.

Olvasás közben sok minden kiderül a darab szerkezetéről, karaktereiről, hangulatáról.

A nyelvi humor, a poénok de a sarkalatos megfogalmazások hatásvilága is garanciája egy jó felolvasásnak.

Németh Ákos, József Attila-díjas magyar drámaíró, műfordító, rendező szerint: „*a felolvasás önálló műfaj, amelynek komoly közönsége, sőt kritikai utóélete is van, célja nem a színpadi bemutató elősegítése, hanem saját jogaon élő színpadi esemény. A műfaj pedig – tetszik, nem tetszik – a rádiójátékkal rokon, ám vele szemben nagy erénye, hogy a néző élő alakokat láthat a színpadon.*”

A fenti gondolatot kiegészíteném azzal, hogy milyen fontos szerepe van a szó természetes hangzásának, ami egy másik jellemzője a felolvasó-színháznak. A 90-es évek végén, amikor a *Felnőttek néha furcsák* című svéd gyermekversekből álló darabot mutattuk be felnőtt amatőr színjátszókkal egy nézőnk, mint később bevallotta, egy hétig nem kapcsolta be a TV-t, rádiót, annyira hatott rá az élő szó, a játék, valósággal menekült az elektromikus behatásoktól.

Továbbíve a gondolatmenetet, figyelembe kell vennünk, hogy a felolvasás során, mivel nincs formai kivitelezése az elhangzottaknak, a hallgatóság, a közönség rákényszerül elképzelni a jeleneteket, az eseménysort, és innen származik az a többletérték, amiért érdemes ezt a műfajt éltetni. A „kép-zelet”, magában egy tipikusan emberi magatartás, képet alkotni a teremtés fogalmával rokon, hisz ez mozgásba hozza az intellektust mint kreatív aktust. Tehát azt is mondhatjuk, hogy a *felolvasó közeg* alkotásra hangolja a hallgatóságot. Mindenképpen termékeny cselekvésre ösztönzi a *felvevő közeg*et.

Amikor a Lázár Ervin: *A szabatoni lovas* című szentimentális történet felolvasására vállalkoztunk, nem a nyelvi humor és poénvilág volt meghatározó tényező, sokkal inkább a történet titokzatos hangulata, az ember és ló kapcsolatának ősi

mivolta keltette fel diákjaink érdeklődését. Már első sorában: „Az arcán mindig éjszaka volt. Csillagtalan, holdtalan.”, hátborzongató, szinte félelmetes hangulat keríti hatalmába a hallgatót. Meggyőződésem, hogy ezt a történetet nem olvassák nagy gyakorisággal, egyfelől azért, mert a történet műfaja nem tartozik a kedvelt olvasmányok közé, másfelől a kevésbé ismert Lázár Ervin-művek közé sorolható. A hangulati elemeket természetes anyagokkal valósítottuk meg, ami reményeink szerint valóságosabbá tette az élményt.

*Molnár János informatikatanár
a Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad vezetője
Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna*

AZ ESSZÉÍRÓ PÁLYÁZAT DÍJAZOTT MUNKÁI

*„A lélek hőmérője: a könyv. Mondd meg, mit olvasol, s megmondom:
mi vagy, megmondom: mi az akaratod, célod, vágyad, álmod.”*
(Juhász Gyula)

I. díj

Buna Blanka-Boróka, X. osztály

Bod Péter Tanítóképző, Kézdivásárhely

Azt mondják, az az egészséges, ha az ember sokrétűen, változatosan étkezik. Pont így az ember lelke is csak akkor fejlődik megfelelően, ha minőségi és sokféle szellemi táplálékot kap rendszeresen. Én a magam részéről össze-vissza nassolok minden kezembe kerülő könyvet. Robinson lakatlan szigetéről Verne két évig vakációzó (milyen jó is lenne!) ifjainak hajóján mentem Umberto Eco kolostorába, ahol csuhában követtem a halált dögvészes párjút inkvizíció és darócba csomagolt, aranyozott ereklyetartók vesperásra hívó harangozását hallgatva, hogy Kafkával hernyóként ébredve ebből a reneszánsz előtti rémálomból reggeli imádság helyett ez a kiáltás szakadjon fel torkomból: Adjátok vissza a hegyeimet! Reggeli torna helyett seprűnyelen lovagolok egy villámsebhelyes mögött, szerelmem egy vámpír, legjobb barátom egy LaPush-i vérfarkas, s ha elegem van Bulgakov Moszkvájának pokolkéntől és bolsevik propagandától tömény áéréből, kirándulok egy jó levegőjű erdei havasra, ahol egy erdőpásztorfiú meleg kecsketejjel vár, s miközben az örök változatlan havasról szemlélem a völgyek szerető és áruló és féltő népeit, Isten rabjának áhítatával suttogom: Szegény gazdagok!

Nem tudom, hogy apja kőszívű volt-e, de azt biztosra veszem, hogy Jókai maga aranyember volt. Remekül bizonyítja ezt Szegény gazdagok című alkotása, melyről most részletesebben is szeretnék írni. Ez a regény számomra egyszerre volt hazám szeretett bércei közt játszódó tündérmeze földalatti bűnbarlanggal, nábobokkal, herkulesi hősökkel, mélyreható, mégis közérthető társadalomtanulmány évezredes, elgondolkodtató problematikákkal, s Shakespeare-féle szerelmes-öngyilkos dráma. S ez a sokféle katyvasz az írófejedelem megfoghatatlanul remek stílusában összeáll egy komplex, elgondolkodtató, de nagyon is egyszerű, érthető műalkotás-

sá. A teljesség bármiféle igénye nélkül csupán annyit mondanék el erről a stílusról, hogy könnyed humorral átszőtt, nevelő, ismeretterjesztő, kalandos, az olvasó elől eltűnnek a bölcs betűk, s helyette karszékében ülő öregúr jelenik meg, fehér szakálla mögül zengő basszus hallszik.

„Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon, /Messziről lobogva tenger pusztaságon/ Szilárd ifjú képe úgy lobog fel nékem”... Arany szép sorait felidézve bizton állíthatom, hogy Vámhidy Szilárd mint az Önzetlenség és Becsületesség, Hátszegi báró mint a soha betelni nem tudó, így végül önmagába belefulladó Becsvágy, és Kálmán mint a Talpraesettség és a Szabadságvágy mindig felloboognak az ember életében. Másfél évszázada majdnem, hogy ezek a sorsdarabkák fekete tintából meg lettek festve emberi portréban, s még ma is hátunk mögött állnak, s csábítanak különböző életutakra. Néhány út az Olümposzra vezet, mások Dante Poklába.

De rajtuk kívül is vannak itt még érdekes karakterek. „Gyarlóság, aszszony a neved” – sóhajtjuk együtt a velencei kalmár megalkotójával, mikor Henriette kisasszony Lénárd báróhoz megy nőül a szegény ügyvédbojtár helyett, akivel a halál már majdnem összeadta egy ízben. Az eszményien gyönyörű, és a kezdetekben banálisan naiv úrhölgynek ez az egyetlen nagy ballépése a könyv folyamán, mégis örök magányra kárhoztatik miatta. Az író ennyire kegyetlen? Csak az élet valóságába kíván visszarántani? Vagy Lapussa kisasszony csak igazságtalanul szenvedő, húsvéti bárány marad? Ez csak kiragadott példa ama kérdéskörök sokaságából, melyek lekötik az értve olvasót ebben a regényben.

Közben egy másik regényt is előhív emlékezetem. Kós Károly Varju-nemzetség című művét, melyben román és magyar karakterek egyaránt felvonulnak, ám nem tesz különbséget köztük, s így magától értetődően ellentétekről szó sincs. A vén Illia mindvégig a hű szolga, aki családjával együtt örökösen a Varjuk megsegítésén fáradozik, akik nagyon hálásak neki mindezért, s már-már családtagnak tekintik. „A nagy mesemondó” regényében, a Szegény gazdagokban, már szó esik külön a két népcsoportról, s nekem épp az tetszett benne, hogy egyformán szól mindkét nép tehetségeiről és hátrányairól. Például a románok kiválóan jó pásztoremberrek, de az ácsmesterségben már a magyarok a jobbak. A román nők gyönyörűek, akár Bálványosvár tünderei, viszont nagyon babonásak.

„Emlékezetből él az ember, s múltból él az emlékezet”, viszont a a két nemzet közös múltja mellett a jövő felé is kell tekintenünk, hogy minden nép gyermekei együtt egy olyan világot építhessünk, amilyent az egymást tisztelő népek érdemelnek. Európában elsőként Erdélyben hirdettek

vallásszabadságot, ez is mutatja, hogy hazánk mennyire sokszínű, s mi ennek függvényében kell világszemléletünket betájoljuk. A mű ezen nagyon szép üzenete mellett még olyan mondanivalókat fogalmazhatunk meg, mint a szeretetet és megbecsülést nem pénzért adják, az ajtókat néhol azért aranyozzák, hogy a viták zaja ki ne szűrődjön, és hogy gazdag ember fiából lesz a legjobb szegénylegény, hisz ő megcsömörlik a gyémántokkal kirakott sártól.

Senki sem tehet róla, ha egy kongói földműves család 8. gyerekeként jön világra, ahogy arról sem, ha egész életében egy percet sem tölthet el testőrei és a lesifotósok kísérete nélkül. Egy embertársunkat sem ítéltük meg ez alapján, viszont ha egy walesi bárd bátorságával nekivágunk az életnek, Nemecsek hősiességével álljuk, mikor a Fűvészkertben bedobnak a fagyos tóba, szívünket nem törik meg a Kemény Zsófi-féle szerelmi háromszögek (Én még sosem... regényében a gyötrő szerelem mellett érzelmi piramisjátékkal, manipulációval és a tinédzserlét legmélyebb problémaival kell szembenéznünk), akkor végül Meyer Vandájával együtt elmondhatjuk, hogy beilleszkedtünk, és boldogságot leltünk egy világban, melyre idegenként születtünk.

Ezen a nem is gödrös, inkább kráteres úton segítenek bennünket a könyvek. Minden könyvben el van rejtve egy üzenet, egy író-embertársunk üzenete, aki megmutatja nekünk, hogy neki hogyan sikerült végigdöcögni a kihívásokon. S mindez felöltöztetve rengeteg izgalmas kalandba és irodalmi szépségbe. Hát nem szuper? S ahogy a könyvekben ennyi kódolt boldogság vár, úgy az életben még több. A Nobel-díjas Kertész Imre szavait idézve: „s utamon, máris tudom, ott leselkedik rám, mint valami kikerülhetetlen csapda, a boldogság. Hisz még ott, a kémények mellett is volt a kínok szünetében valami, ami a boldogsághoz hasonlított.

I. díj

Makó Adrienn, 11. osztály

Benedek Elek Pedagógiai Líceum, Székelyudvarhely

A buszjegy

„Még ma is pontosan emlékszem az első találkozásunkra. Egy rozoga, régi, dohos könyvtár kellős közepén találkoztunk először, és már akkor, nem tudom, hogy miért vagy honnan, de tudtam, hogy ez a találkozás egy hosszú, szoros barátság kezdete...”

Sokszor elgondolkodom azon, hogy oké, szeretek olvasni, de valójában mit is jelent ez a szeretet? Mit is jelentenek a könyvek számomra? Egyáltalán ki mondhatja magáról azt, hogy ő szeret olvasni? Próbáltam ezekre a kérdésekre valami a megszokottól eltérő, közhelytől mentes, mondhatni világmegváltó választ keresni, de sajnos nem találtam. Valószínűleg egyrészt azért, mert nincs elég tudásom hozzá, másrészt talán nem is kell olyan nagy reformgondolattal előállni. Úgy gondolom, hogy a könyvek szeretete mindenki számára mást és mást jelent, olyannyira szubjektív, hogy lehetetlen lenne egy meghatározás jellegű mondatba belefoglalni.

Akkor hát jöjjön az én válaszom ezekre az igencsak furcsa kérdésekre.

Általános iskolában olvastam először regényt, ami, ha az emlékeim nem csalnak, Fodor Sándor egyik klasszikusa, a Csipike volt. A történetre már csak foslányokban emlékszem, de amit a könyv olvasása közben éreztem, még a mai napig erősen él bennem. Oda meg vissza voltam a könyvtől, egyszerűen lenyűgöző volt számomra az, hogy a szavak hogyan alakulnak át mondatokká, majd a mondatokból egy egész történet lesz. Rajongtam érte, nem csupán a könyvért, hanem minden betűért, minden szóért, ami benne található. Ezután csak úgy faltam a könyveket, legszívesebben mindig csak olvastam volna, és ez a szeretet mindmáig, ugyanilyen intenzitással él bennem.

Számomra a könyvek, az olvasás a menedéket jelentik. Minden könyv egy új világot ad nekem, ahová elszabadulhatok egy röpké időre, ahol nem kell a valósággal foglalkoznom, ahol bárki lehetek, és erről nem kell beszámolnom senkinek, ez csak az enyém. Amikor olvasok, teljes lényemmel átélem a főhős történetét, érzéseit, olyan érzés, mintha két életem lenne. Sokat hallottam azt a gondolatot, miszerint az olvasás halhatatlanná tesz, hiszen az olvasó minden könyvvel megélhet egy új életet, a korától függetlenül újrakezdheti, és egy teljesen új világba varázsolhatja magát, csupán azzal, hogy kinyit egy könyvet. Szerzőtől, műfajtól függetlenül, számomra minden könyv egy élmény, ahhoz tudnám leginkább hasonlítani az érzést, mint mikor vásárolsz egy buszjegyet, és nem tudod hová szól.

A legnagyobb élmény eddig Daniel Keyes *Virágot Algernonnak* című könyve adta. Ez az a könyv, amely teljesen megváltoztatott engem, az egész értékrendemet, világnézetemet. A főhős története fájdalmas, de mégis gyönyörű. Végigkövethetjük Charlie fejlődését, amelynek eleinte mindenki örül, de, ahogy egyre jobban megismerjük a történetet, azt kívánjuk, hogy a mi kis Charlienek bárcsak ugyanaz lehetne újra, mint a kezdetekkor. A *Virágot Algernonnak* az a könyv, amely véleményem szerint

kötelező olvasmány kellene hogy legyen a világ minden részén, és amely végén mindenki sír, és mindenki szeretne virágot vinni Algernonnak.

Olvasni jó. Nem csak az érvek miatt, amiket fentebb kifejtettem. Az olvasás műveltté és bölcsé tesz, formálja a személyiségünket, és, igen, tudom, hogy klisé, de az olvasás fejleszti a képzelőerőt. Az az ember, aki olvas, bármit el tud képzelni, bármit el tud hinni, és itt nem a naivitásról beszélek, hanem arról, hogy képes hinni az álmaiban, hiszem rengeteg különböző, akár még hasonló történettel találkozott már, ahol a lehetetlen megvalósult.

Gondolataimat a kedvenc idézetemmel zárnam, amely így szól: „Ahányan elolvasnak egy regényt, az annyiféle művé válik, hiszen mindenki hozzáteszi a maga emlékeit, egyéniségét, képzeletét. Az olvasók társszerzők – szerencsére a honoráriumból nem kérnek, sőt, pénzt adnak a könyvekért. Isten, jól találd ezt ki, köszönöm szépen.” – Vámos Miklós.

Ha a gondolatmenetem elolvasása után bárki kíváncsi lesz arra, hogy miért kell virágot vinni Algernonnak, már megérte.

II. díj

Orbán Klára, VIII. osztály

Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna

Kis, zilált hajú lány ül a hideg földön, és egy nagy, piros szerszámosládában turkál. Arca pirospozsgás, szemei a játék hevében csillognak. Háta mögött szépen, ügyes kezekkel elkészített baba fekszik, félig felöltöztetve, csokoládétól maszatos arccal. Nem törődik a babával, néha még a nagy kutatás közben bele–belerúg, és mintha jószántából, távolodik el tőle a baba.

Mellette a kisöccse, aki szintén zilált hajú. Legfentebb négyéves lehet. Egyik kezével egy könyvet tart egyik felén megemelve, másikkal egy sokkal kisebb, de vastagabb könyvet helyez be alája. Mire a könyvdombbal végez, nővére előránt egy kis, fém autót. Pontosabban egy piros Peugeotot, ami pár éve a kedvenc játékkuk. A lány gyorsan feltekeri az autó kerekeit, és a kis Peugeot nekihajt a dombnak, és messze repülve földet ér. Az öcsi az autó után megy, és most ő hajtja fel az autót a szöktetőre...

Ez a lány voltam pontosan nyolc éve. Nagyon jól tudtam, hogy amelyik könyv egy mosómedvét ábrázol, abban rengeteg vicces mese van, de van egy–két kiemelt betű, amiknek nem tetszett a színe. Ezért is került a földre, a játékok közé a narancssárga könyv. A *Grimm meséket* még jobban szerettem, de mit tehettem volna, ha a *Mosó Masa Mosodájához* kellett

egy támaszték is, mint a *Magyar népmesék* című könyv, amiben a kedvenc esti mesém volt. Persze a Szepes Mária *Pötytyös Pannija* sohasem feküdt a földön. Saját polca volt a drágának. Azt nézegettem naphosszat, és irigyeltem a két szép copfját. Meg minden este elmondtam anyának, hogy én is ennék barackot, aki mosolygott, és megígérte, hogy majd kapok barackot, ha megmosom.

Tudtam olvasni akkoriban is, de ezt mai szemmel csak betűzésnek nevezném. Inkább édesanyám olvasott, akinek édes hangja mindig elrepített a mesék világába, és azok meg egy kis emeléssel átdobtak az álmok mezejére.

Aztán jött az első osztály. Megtanultam olvasni – úgy igazán is. A nyári vakációban a szüleim a kezembe tették a *Téli tücsök meséit*. Nagyon megtetszett a tücsök története, és csak olvastam, olvastam. Miután befejeztem újabbat vettem a kezembe. Emlékszem ekkor voltunk a Balatonon. Akkor voltam először Magyarországon úgy, hogy emlékezzek is rá. Az út szélén levő táblákat mind el kellett olvassam, annyira érdekelt, mit rejt egy más ország. Többször volt olyan, hogy kértem anyáékat meséljenek, mert elállt a nyakam és fájt a szemem a sok olvasástól.

Majd másodikban románul tanultam meg olvasni, és bár szüleim színes kiskönyveket vettek, jobban szerettem a saját anyanyelvemen olvasni. Azt a nyelvet, amit nem akarok soha elfelejteni. Amely nyelven beszéltem először, és amelyen bizonyosan utoljára is fogok.

Lassan, lassan nehezebb könyvek olvasására tértem át. Negyedikesen már angol íróktól olvastam, csak mert már annyira megszerettem, hogy életem részévé váltak és én övéiké. Negyedik osztályban mentem be a kis könyvtárba, ami egy keskeny szoba volt, egy nagy szekrénynyi könyvvel. Most is érzem az illatát a sok kézben megfordult könyveknek. Emlékszem a könyvtáros nénire, aki azóta a legjobb tanácsadómmá vált. Ő adta először a kezembe *A két kicsi hód*-ot, ami az indiánokról szólt és azok teljesen eltérő életmódjukról. És ő adogatta nekem az apacsokról szóló könyveket, mint egy függőnek a nyugtatót.

Sok ember csak egy olvasó kislányt látott bennem. Pedig valójában apacs voltam. Indián, aki lovon vágatva menti meg az állatokat és családját. Rézbőrű voltam akkor, fekete hajjal, amit a szél dobált. Csak egy ruha volt rajtam, azon is átfújta a szél. De én akkor az voltam, és még most is szívesen az lennék. Szerettem Csillogó Napsugár lenni Agancs hátán.

Egy indián lánynak indián társ kell. Ő lett ötödikben *Winnetou*. Ő volt az első szerelmem, az első könyv, amit végig sírtam, és ami után összetö-

rögtől először a szívem. Ő volt az, akiről Napsugár álmodott, meg én is. De mindketten elvesztettük őt. Hetekkel később rábukkantam *Robinson Crusoe kalandjaira*. Nem tagadom, Winnetou után ő volt az a fiú, aki története igazán lekötött, és el kezdett érdekelni a kalandorság. Most is azt mondom, tizennégy éves fejjel, hogy nem csak könyvek voltak, amit a könyvtáros néni adott, hanem kalandok. Az én kalandjaim, amikben egytől-egyig szerepeltem. Hol a főszereplő, hol az első halott személyében. Mindig ott voltam a történet játszói. Szerettem a könyvekben a jó pártján állni és várni, ahogy kibomlik a történet, és eltűnik a gonosz. *A három testőr* harciasságát, a *két évig vakációzó* fiúk életét, *az olajkirály* ravaszságát és tehetségét irigyeltem.

Édesapám ajánlotta Agatha Christie-t hatodik osztályban. Emlékszem végig reszkettem a *Tíz kicsi néger*t, de ma sem bánom, hogy elolvastam. Megvolt az új kedvenc. A sokadik. Rengeteg könyvet olvastam a krimi regények ismert írónőjétől, és rajongtam értük. Szerettem a stílusát, a rejtélyességét és azt, hogy ilyent egy nő is tud írni.

Legjobb barátnőm ajánlotta Leiner Laura *Szent Johanna* Gimijét. Nem szívesen, de az ő kedvéért elolvastam egyet, és bár nem szerettem a kortárs írókat, a téma lekötő és kreatív volt. Így olvastam el az egész sorozatot és a *Bábelt* is, de ha ritkán olvasok egy 21. századi könyvet, mindig hasonlítom a régóta fennmaradt könyvekhez, amiknek lapjai besárgultak és illatuk van.

Az olvasás régóta kedvenc foglalkozásom, bár voltak időszakok, amikor hónapokig nem akartam olvasni, mert én sem maradhatok 1500-ban...

De most én is bekerülhetnék a „mindig legyen egy könyv nálad” csoportba, mert még az iskolába is mindig hordok egyet, amit szüneteken olvasgatok – sokszor órákon is. Életem részévé vált az olvasás, és mostanra nem tudnám elképzelni nélküle magamat, mert azok oldalai csiszolták le rólam a hibákat, és remélem, hogy még sokáig fogják. Nélkülük sohasem élhettem volna át azt, amit átéltem.

A mai világban egyre kevesebb fiatal olvas. Kár... Olyan élményeket hagynak ki, amelyek nemcsak a fejlődésben segítenek előre, de fantasztikus kalandok is egyben.

III. díj

Jene Zsófia, IX. osztály

Ady Endre Gimnázium, Debrecen

„Az olvasás titka”

(Geronimo Stilton után szabadon)

A könyv nagyon sokat elárul az olvasójáról, fogalmazta meg Juhász Gyula a pályázati felhívás elején szereplő idézetben. Sajnos azonban egyre többször kapom a „Te mit olvasol?” – kérdésre a „Semmit” – válaszként. Ennek mértjére rengeteg lehetséges válasz létezik, de azt hiszem, a két leggyakoribb érv az olvasás ellen a „nincs benne semmi érdekes”, és a „nincs rá időm”. Az előbbi hallatán rendszerint megütközöm, hiszen gondoljunk csak bele, rengetegféle könyv (és egyéb olvasmány) létezik a világon, (gyakorlatilag bármilyen területen). Ha valaki a változatos témák, műfajok és stílusok svédasztalán nem talál semmit kedvére valót, az arra enged következtetni, hogy őt nem maga az olvasás nem érdekli, hanem a világ, amely körülveszi. Mások az időre hivatkoznak, mint visszatartó erőre. A világ rohan, a fiatalok és az idősebbek egyaránt „el vannak havazva” teendőkkel. A legtöbben a reggeli rohanás közepette a rádióból, illetve a nap végén a televízióból tájékozódnak a hírekről, esetleg átfutnak néhány rövid cikket az interneten, ha akad pár szabad percük, de könnyen megeshet az is, hogy a nap végén tudatosul az emberben, semmit nem olvasott ma beérkező levelein, online üzenetváltásain kívül. Úgy vélem, ez napjaink társadalmának valódi, igen komoly problémája, ami ellen tudatosan kell fellépnünk, hiszen Dragomán György szavaival élve: „Nem lehet olyan életünk, hogy ne legyen napi fél óránk olvasni. Ha olyan az életünk, akkor nem érdemes élni. Ennyinek kell lenni.” Első olvasásra drasztikusnak, sőt, egyesek számára egyenesen túlzásnak tűnhet ez a kijelentés, ám, ha alaposan végiggondoljuk, mi az olvasás elhanyagolásának legsúlyosabb következménye, rájövünk, Dragomán szavai mennyire helytállóak. Mindannyian egyetértünk abban, hogy az olvasás épít. Nemcsak a képzelőerő és a kreativitás fejlesztésére szolgál, hanem általa gyarapodik a szókincs és nő a műveltség, képesekké válunk tájékozódni a világban és általa többé, időnként talán jobbá is válhatunk. A kérdés igazából az: mi történik velünk olvasás nélkül? Nagyon leegyszerűsítve: szép lassan elbutulunk. Azt, hogy egy-egy jól megírt történet mennyi szórakozási lehetőséget rejt magában, az ember csak akkor hiszi el, ha ő maga is megtapasztalta már.

Tisztán emlékszem arra, hogy magam sem gondoltam az olvasásra kifejezetten jó időtöltésként mindaddig, ameddig 9 éves koromban nagymám nekem nem ajándékozta azt a Geronimo Stilton könyvet, amelyhez az első igazi olvasmányélményem köthető, s úgy érzem, ezért soha nem lehetek elég hálás neki.

A gazdagon illusztrált könyv és az izgalmas cselekmény segített abban, hogy önállóan és viszonylag rövid idő alatt végigolvassam a művet. Azt a büszkeséget, amit akkor éreztem, mikor az utolsó mondat után bezártam az alkotást, soha nem felejttem el. Az idő múlásával a képek és betűk aránya fokozatosan az utóbbiaknak kedvezett az általam választott könyvekben. Az olvasás új ablakokat nyitott ki a világra, már nem az volt a célom, hogy „átrágham magam” egy-egy kötetten, mert megtapasztaltam, mennyi örömet, élményt, sőt, gyakran praktikus segítséget is nyújthat az olvasás. Mostanra, számos különböző műfajú és témájú alkotáson túljutva, elmondhatom: szinte bármit elolvasok. Időnként hangulatomtól függően, máskor kíváncsiságomból adódóan választok műveket, de nincs olyan nap, amikor ne jutna legalább fél órám az olvasásra.

KÜLÖNDÍJAK

András Zsuzsanna, IX. osztály

Bod Péter Tanítóképző, Kézdivásárhely

Az olvasás számomra rutincselekvés, természetes mozdulat, az életem része. Amikor leveszem a polcra a könyvet, kiveszem a könyvtárból, megveszem a boltból, egy új lehetőség ajtaja nyílik meg előttem. Minden egyes betűvel, szóval, mondattal közelebb kerülök ahhoz az ismeretlen világhoz, a titkához, amit én mindenképpen meg akarok fejteni, át akarok élni. Fogom a könyvet s megtörténik az, amit csak úgy emlegetünk, hogy csoda: megszűnik számomra a tér s az idő létezni, a körülöttem levő emberek, tárgyak eltűnnek, s megyek, megyek a képzelet világába, ahol magam vagyok, s csak élvezem az élet isteni könyvnektár-élményét, nem foglalkoztatnak halandói gondok.

Kivételesnek érzem magam, mint *Sara Melissa Landers Elidegenítve* trilógiában, egy varázslatos idegen lény társaságában, akinek annyira megrészegett jelenléte, hogy szerelmes leszek belé, s vele akarok maradni bármi áron, még ha egy misztikus bolygóra kell mennem érte, akkor is. *Leiner Laura* könyvébe továbbvándorolva én voltam *Bexi*, aki kereste az útját, s

végül rábukkant; itt megtanultam, bármeddig tart az utad megtalálása, mindegy, mert megéri végigjárni; én voltam a *Szent Johanna Gimiből* Reni, mert ő szenvedett a boldogságáért épp úgy, ahogy én. *Rachel Renée Russell Egy Zizi naplója* című regényébe lépve én voltam a főszereplő, minden egyes cselekedetével, mert, ilyen valószínűtlen eseményekben, mint amilyenekbe ő keveredett, én is zizin, vagyis ugyanolyan kiszámíthatatlanul viselkednék. *Czire Hanga Debóra Félutasok* című könyvében én voltam Viki, mert én is keresem önmagam, és remélem, meg is találok, akárcsak ő. Barátokkal, segítőtársakkal, s egy hihetetlenül megértő anyukával. Ezzel a könyvvel találkozni azért is volt izgalmas, mert kiderítettem, ő is 15 éves, akárcsak én.

Olvasmányaim által nem csak az emberek, hanem az állatok világára, viselkedésére is kíváncsi voltam. Különösen a ló érdekelt: félttem a ló agressziójától, hirtelen cselekedeteitől, de most, hogy megérttem agressziójuk okát, könnyebben viszonyulok hozzájuk. Ebben az átértékelődési folyamatban segített a *Holdfény, Álomfogó, Pónik a hóban*. Megtudtam hogy agressziójuk oka az én ideges viselkedésem, és hogy ha magabiztosabb vagyok, a ló is kedvesebb, barátságosabb velem.

Életem egyik legmeghatározóbb könyve mégis *Verne Gyula Kétévi vakáció* című regénye volt, mivel sokban hasonlít az életemhez. Amint a gyerekek tudatlanul elsodródtak a tengeren, úgy sodródtam én is egy köztés állapotba: amikor mindenki elvárta, hogy tudjam továbbtanulásom helyét, nem voltam képes dönteni. Megmutatta számomra, hogy helyt kell állni nehéz helyzetekben, időnkben. Leginkább a 8. osztályos problémáimmal, élethelyzeitemmel tudtam összehasonlítani. Amikor a gyerekek megérkeztek egy számukra idegen szigetre, én is idegennek éreztem régi iskolám, mert már féllábbal kint voltunk, mégis maradni akartunk.

Ahogy a könyv szereplői megbarátkoztak az új talajjal, és új házat, biztosságos otthont kerestek, éppúgy én is új iskolát kerestem magamnak. Amikor tanultak túlélni, vadászni, halászni, én is próbáltam megtanulni túlélni a 8. osztály végi vizsgákat, megérteni lényegét, és nekem is sikerült, ahogy nekik is. A nagyobbak tanították a kisebbeket, hogy képesek legyenek folytatni majd egyszer azt, amit elkezdtek, vagyis az ő esetükben az iskolát. Rövid idő alatt fel kellett nőniük, olyan feladatokat (mosni, főzni, vadászni, tanítani) kellett elvégezniük, mely nem egy gyerek, hanem felnőtt dolga. Én is próbáltam úgy tanulni, hogy tudásom alkalmas legyen a siker eléréséhez. Én is hosszútávon gondolkodtam, akárcsak ők.

Megtanulták, milyen fontos a barátság épp úgy, ahogy mi is felismer-

tük osztálytársaimmal barátságaink értékét. Nekik is fontos volt az összefogás, hogy megmaradjanak, s ne guruljanak szét, mint az üveggolyók, ha kiesnek védelmet nyújtó zacskójukból.

Egy napon gonosz, rosszindulatú emberek érkeztek a szigetre, akik meg akarták ölni a gyerekeket. Az én esetemben a gyerekek a tények, pozitív gondolataim voltak, s az újonnan érkezett emberek a kételyeim, s mint a regény végén, az én életem ezen része is boldog befejezésnek örvend.

Azt szoktuk mondani, minden kezdet nehéz, de nem igaz, egy könyv olvasásában a vége még nehezebb. Mikor elérsz az utolsó oldalra, és ott nincs tovább. Egy fullasztó érzés megtámad és lesokkolsz, nincs tovább. Pedig annyi kérdésed van, befejezetlen gondolat a fejedben, de már magadnak kell megtalálád a kérdésre a választ. Olyan, mintha az író fogta volna a kezéd, s megmutatta volna csodás világa csodás zugait és lassan elenged, hagyja, hogy találj vissza magadtól, éldd át újra a történeteket, értékeld át a dolgokat... S miközben ezt teszed, lassan észre se veszed, kilépsz a mágikus ajtón. Egy világ bezárult, de közben elmondta neked minden titkát, részletét. S szomorú vagy, mert vége, de minden vég, valaminek a kezdete. A te életedé... Az olvasóé, aki vakációra visszaérkezik a könyv világából saját életébe, hogy túlélje azt...

Bende Tímea Yvette, X. osztály

Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna

Miért jó olvasni? Az olvasás jótékony hatásairól szóló tanulmányok, könyvek és cikkek száma mostanra talán valahol a megszámlálhatatlan és a végtelen között járhat, és mindenki állítja, tudja, és mindenkor hevesen bólogatja: „bizony, olvasni nagyon fontos”; az olvasás valódi szépségét azonban csak az tudja igazán megérteni, aki felfedezte már magának a könyvek varázserejét. Őket viszont már menthetetlenül és végérvényesen rabul ejtették.

Olvasás, könyvek – e két szó enyhén szólva is kitörölhetetlen részeivé váltak a mindennapjainknak. Ha pontosabban szeretnék fogalmazni, akkor azt mondanám, hogy az olvasás szeretete ma már inkább jelent egy túlélési stratégiát, mintsem pusztá élvezetnyújtást.

Olvasói mivoltom története ugyanis majdnem olyan nagy múltra tekinthet vissza, mint én magam. Emlékszem, első világra rácsodálkozó pillanatom egynéhány éves koromban az volt, hogy megtudtam, létezik egy hely, ahol bárkinek korlátlan olvasnivalót biztosítanak – csak győzzön

anya felolvasni neked! Mert milyen végtelenül nagyszerűek is lehetnek az emberek, ha egyszer ilyen csodákat hoznak létre, mint amilyen a könyvtár, igaz? (Azt hiszem, a sors iróniája, hogy később épp a könyvek törölték ki a fejemből az emberi lény jóságáról alkotott makulátlan képemet...) Így vált számomra a könyvtár egy mesebeli kincseskamrává, királylányok, sárkányok, szőke hercegek és táltos paripák lakhelyévé, egy birodalomná, amit csak az enyémmnek hittem. A könyvek valami újat adtak, valamit, amiért azóta is újra meg újra visszatérek hozzá megkeresni a lapok között: kalandokat, új életeket és sorsokat, fantáziát és világokat, menekülést és szabadságot. Az olvasás értékekre mutatott rá, megtanított a toleranciára, empátiára és a képzelet nagyságára. Hiszen ezt teszik a könyvek. Kisebb-nagyobb mértékben, de hatással vannak ránk. Folytonosan formálnak, alakítanak, megváltoztatnak bennünk valamit – hogy jó vagy rossz irányba, rajtunk áll és a választásunkon.

Az első ilyen könyv, amely nagy hatást gyakorolt rám, az Exupéry klasszikusa, A kis herceg volt. Feszült figyelemmel hallgattam anyát, miközben legelőször felolvasta nekem. És a végén nemcsak a mécses tört el nálam. Ez volt az első történetem (talán A kis hableányt leszámítva), amely nem az általam jól ismert „minden jó, ha a vége jó”-val végződött. Szomorú voltam és dühös. Nem értettem, hogyan halhatott meg az, akinek élnie kellene, és hogyan maradhatott életben az, akinek nem. Napokig azon törtem a fejem, hogy hogyan hagyhatta ott a kis herceg a rózsáját, mikor felelős volt érte. Olyan kérdéseket kaptam a könyvtől, amelyekre akkor még nem tudtam a választ. Később pedig, amikor magam sem tudom hogy, megtanultam olvasni, A kis herceg volt az első könyv, amit elolvastam. Milliószor. Újra és újra.

Idővel persze megértettem. Megkerestem a válaszokat a kérdéseimre, és már gyönyörűnek találtam. Az olvasást is, és a könyvet is. A kis herceg megváltoztatta az olvasáshoz való hozzáállásomat, összetört bennem valami, hogy aztán valami sokkal jobbat alkosson: egy könyvmollyá változtasson. Igen, én ezért olvasok – hogy elraboljon, lenyűgözzön, elgondolkodtasson a könyv, majd a részemmé váljon és soha ne oda hozzon vissza, ahol rám talált.

Horváth Zsuzsa, X. osztály
Bod Péter Tanítóképző, Kézdivásárhely

*„Ahányan elolvasnak egy regényt, az annyiféle művé válik,
hiszen mindenki hozzáteszi a maga emlékeit, egyéniségét, képzeletét.”*
(Vámos Miklós)

Szeretek olvasni. Úgy tartom, hogy az olvasás számomra egy olyan kapcsolódást nyújt, amit semmi egyéb nem adhat. Ha szomorú vagyok, olvasok, ha boldog vagyok, olvasok, ha netán semmi különös érzés nem forog bennem, nos, akkor is olvasok. Ez számomra örömet nyújt, és ahogy megtaláltam Szergej Vasziljevics Lukjanyenko idézetét: „Minden elolvasott könyv egy újabb megélt élet,” nagyon elgondolkodtatott, és rájöttem, hogy ez mennyire igaz. Hiszen jelenleg 54. könyvemet olvasom, és bár volt részem imádott olvasmányokban, meg kevésbé kedvelt olvasmányokban is, rájöttem, hogy az 54 könyvvel megélhettem 54 életet. És mindegyik könyv egy olyan világba vitt el, amiből tanultam, és talán mondhatom azt is, hogy jobb emberré tettem, amiért hálával tartozom minden könyv írójának. Például a *Kivédhetetlen szerelem* Miranda Kenneallytól rádöbentett arra, hogy nem mindent veszünk észre, ami a szemünk előtt van. Jennifer Niven a *Veled minden hely ragyogó* című könyve megtanított arra, hogy nem minden végződik boldogan; és sok nehézségen kell keresztülmenjünk, hiszen nem mindig úgy alakulnak a dolgok, ahogy szeretnénk. Olvasmányaim során már barangoltam Berg Judit szereplőivel, Almával és barátaival Dharma Úr kastélyában, valamint részt vettem Lara Jeannel a sítáborban, és mindeközben úgy éreztem, hogy velem történnek meg az események. Jelenleg is órákat töltök el a könyvtárban, mert nem tudok dönteni, legszívesebben, minden könyvet hazavinnék.

Amelyik írónak leginkább hálás lehetek, és kifejezetten sok köszönetet mondhatok, az nem más, mint Leiner Laura, s a könyv, ami fordulat volt az életemben, az a *Szent Johanna Gimi* című műve. Bevallom, kissé félve fogtam neki, ennek a 8+1 kötetes olvasmánynak, ugyanis nem szeretek félbehagyni dolgokat. Mielőtt nekifogtam, alaposan átgondoltam, hogy elkezdjem, vagy inkább ne, mert úgyse érek a végére. Ám úgy érzem, életem egyik legjobb döntése volt, hogy besétáltam a Szent Johanna Gimi világába. Ahogy elkezdtem olvasni, csak az tűnt fel, hogy az oldalak egyre jobban fogynak és odakint a fényes napsütésből teljesen besötétedett.

Már az első kötetben annyira megtetszett, a történet leírása és az író nő közvetlen stílusa, hogy két nap alatt olvastam el! Alig vártam, hogy tovább haladhassak. Elmondhatom én is magamról, hogy minden szereplőtől tanultam valamit:

- Reni megtanított szeretni.
- Virág megtanított boldognak lenni.
- Ricsi megtanított lazábban venni a dolgokat.
- Kinga megtanított komolynak lenni.
- Dave megtanított várni.
- Gábor és Zsolti megtanított arra, hogy nem kell feltűnősködni ahhoz, hogy szeressenek.
- A rockerek megtanítottak élvezni az életet.
- Cortez megtanított kezelni a nehéz helyzeteket.

És a SzJG megtanított élni.

Leiner Laura egy olyan sorozatot hozott világra, ami több száz ember kedvence lett, nem csak tinédzser, de még felnőtt emberé is. Hiszen nem csak barátnőimmal beszélhettem meg, hanem akkori magyartanárnőmmel, és anyukámmal is. Boldogsággal töltött el az, amikor 9. osztályban észrevettem, ott van az olvasmánylistánkon is ajánlott műként, s meglepett az, hogy SzJG játékot mutatott be a mostani tanárnőm az egyik osztállyal a tízéves találkozósok fogadására. Ez a játék, ún. szoborjáték az irodalomkörösöké volt a regényben. (Nagyon kevesen tartoztak oda! A regény világában sem szeretett mindenki olvasni, nemcsak a mi osztályunkban!). Iskolanapon szoborként kellett beállniuk, s ha valaki tapsolt előttük, akkor előadtak egy verset. A tanárnő is ezt az ötletet valósította meg. Annyiszor mondták el a verseket a diákok, ahányszor tapsolt valaki. Én is szeretném egyszer kipróbálni, habár elég visszahúzódo természetű vagyok, akárcsak Reni! Hátha velem is megtörténnek a regénybeli csodák!

Minden kötete megmutatta, hogy a dolgok sokszor nem úgy történnek, ahogy mi szeretnénk, de attól még minden fordulhat jóra. És a sok nehézség, ellenére, amelyek úgy éreztetik, hogy egyedül vagyunk a világban, végződhet boldog befejezéssel. Tehát nem szabad elszomorodjunk, ha valami nem úgy sikerül, ahogy szeretnénk!© Rengeteg mindenre megtanított a Szent Johanna Gimi! Annyira megszerettem, hogy az utolsó kötetet egyszerűen nem akartam letenni, nem akartam, hogy vége legyen, mert kilépni e könyvsorozat világából, majdnem annyira rosszul esett, mint elballagni 8. osztályból, otthagyni mindent és mindenkit. Jó volt Reni család-

jában élni, és anyukája borzalmas főztjeiből enni. Azon keresztül, ahogy ő törődött szüleivel meg barátaival, elnézte, megértette hibáikat, rájöttem arra, hogy ha igazán szeretünk valakit, azért teszünk és foglalkozunk vele, hiszen fontos számunkra. A Cortezhez való viszonyulása megmutatta, hogy ilyen az, amikor tényleg szerelmes vagy valakibe, és az ő boldogsága fontosabb a miénknél is. Igen, Cortez! Nem volt könnyű sorsa. Szülei távol voltak tőle, mindenben csak nagyszüleire számíthatott, és mégis tudott normálisan viselkedni, nem mutatta ki, hogy valami bántotta vagy zavarta, a nehéz időszakokban is tudott mosolyogni.

Ezt olvasván, úgy gondolom, hogy az én hozzáállásom is változott életemhez, hiszen rájöttem, ha mindig szomorúak és kedvetlenek vagyunk, lemaradunk az élet szép dolgairól és mindig csak szomorúságunk fog előttünk lebegni. Renivel azonosulva ugyanakkor átélhettem egy olyan történetet, amelyben megkaphattam életem szerelmét, részt vehettem az osztály apró vagy olykor nem is annyira apró csínytevéseiben, s megtapasztaltam azt, hogy egy visszahúzódó leányt is szerethetnek, felfedezve, mennyi jó tulajdonság rejtőzik benne.

Tetszik Leiner Laurának ez a gondolata: *„Okos kis könyv ez, elindult a saját útjára. Én pedig most magára hagyom, elengedem, hiszen én azt hiszem, mindent megtettem, amit lehetett, mindent úgy írtam, ahogy szerettem volna, most pedig elégedett vagyok az eredménnyel, mert tudom, én a kezdetek kezdetén valami ilyesmit akartam a végére. Nem egy finálét, elcsépett ömlengést vagy túlcsavart szálakat. Úgy érzem, ez a sorozat az egyszerűségével nyerte el mindazt, amit elnyert, én pedig végig tartottam magam ahhoz az elvemhez, miszerint ez csak egy sztori egy hétköznapi lányról, A FIÚRÓL (csupa nagybetűvel), a tanulásról, a barátairól, a családjáról, az életéről meg úgy általában, a Szent Johanna Gimiről.”*

Örülök, hogy ennek a könyvnek az útja felém is vezetett. Olvasó vándorként sok utat szeretnék még bejárni, olyan könyvutakat, labirintusokat, iskolákat, melyek segítenek abban, hogy a saját utam is megtaláljam. A saját, egyéniségem, képzeletem....'☺

OLVASS TÖBBET! HATÁRTALANUL-MAGYARUL NEMZETKÖZI OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTŐ KONFERENCIA KOVÁSZNÁN

A Debreceni Ady Endre Gimnáziumból kiinduló, mára nemzetközivé vált olvasásnépszerűsítő programhoz kapcsolódó konferenciát tartottak a Pro Csoma Sándor Egyesület főszervezésében 2018. október 13-án Kovásznán, amelyen részt vett a Magyar Olvasástársaság (HUNRA) elnöke is.

12 évvel ezelőtt indult három „adys” pedagógus közreműködésével a verseny. Kluka Hajnalka és Petermainé Juhász Zsuzsa magyartanárok, valamint Kónya István matematika–informatika szakos tanár azóta is folyamatosan szervezi a versenyt és a belőle kinövő egyéb rendezvényeket. A *Beszélgetések könyvről, olvasásról* című riportsorozatban 32 írás olvasható, amelyet diákok készítettek értékes gondolatokat megfogalmazó Olvasókkal, íróval, költővel, igazgatóval, rendezővel, tanárral, énekesssel, újságíróval, amerikai cserediákkal. A legeredményesebb olvasók számára Olvass többet! – tábort rendeznek a szervezők mintegy jutalomként. Lassan 5 éve már illusztrációs pályázaton is részt vehetnek az olvasó diákok Laknerné Mihalcsik Ágnes könyvtáros tanár, magyartanár és kollégái jóvoltából, akik a DSZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolájában szerveznek kiállításokat a beérkezett pályamunkákból.

Gyerő József polgármester védnöksége alatt most első alkalommal került sor Kovásznán a konferencia megrendezésére, amely egész napos szakmai előadásokkal és a *Képzeld el!* – illusztrációs pályázat legjobb pályamunkáiból készült kiállítás-megnyitóval várta az érdeklődőket. A rendezvényen köszöntőt mondott Becsek Éva, a Kőrösi Csoma Sándor Líceum igazgatója és Molnár Juliánna magyartanár, a Pro Csoma Sándor Egyesület elnöke, a konferencia szervezője. Molnár Juliánna elmondta: a kovász-

nai konferencia ötlete akkor született meg, amikor 2016-ban Debrecenben, a Déri Múzeumban részt vett az Olvass többet! – verseny 10. születésnapjára szervezett jubileumi konferencián, és úgy gondolta, egy hasonló rendezvénynek Kovászna is otthont adhatna, hiszen tíz esztendeje, hogy ők is bekapcsolódtak a debreceniek által kezdeményezett vetélkedőbe, s szervezik azt Székelyföldön és annak határain túl is. Így idén, miután sikeresen pályáztak a kovásznai önkormányzatnál, meg is valósult a tervük. Molnár Julianna köszönetet mondott Peternainé Juhász Zsuzsának, a Debreceni Ady Endre Gimnázium magyar szakos tanárának, az *Olvass többet!* – vetélkedő főszervezőjének. Ugyanakkor köszönetét fejezte ki az előadóknek, amiért eljöttek, és a Kőrösi Csoma Sándor Líceum pedagógusainak, amiért segítettek a rendezvény szervezésében, valamint a városvezetésnek, illetve a támogatóknak. A vendégek, résztvevők többsége Kovászna megyéből érkezett, viszont voltak érdeklők Brassó és Hargita megyékből is. Az egész napos programban egymást követték a különböző, olvasáshoz, irodalomhoz, szövegértéshez kapcsolódó előadások (L. program). A konferencia apropóján egy esszéíró pályázatot is hirdettek, amire 50 pályamunka érkezett 7 iskolából (Debreceni Ady Endre Gimnázium, székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium, kézdivásárhelyi Bod Péter Tanítóképző, székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképző, sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Elméleti Líceum, szováti Sófai Illyés Lajos Általános Iskola és a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum). Megosztott első díjat kapott Buna Blanka-Boróka (Bod Péter Tanítóképző) és Makó Adrienn (Benedek Elek Tanítóképző). Második helyezést ért el Orbán Klára (Kőrösi Csoma Sándor Líceum), s harmadik helyezéért járó díjat kapott Jene Zsófia (Debreceni Ady Endre Gimnázium). Különdíjban részesült Horváth Zsuzsa (Bod Péter Tanítóképző), Bende Tímea Yvette (Kőrösi Csoma Sándor Líceum) és András Zsuzsanna (Bod Péter Tanítóképző). A díjakat Magyar Olvasástársaság (HUNRA) elnöke, Dr. Vraukóné Lukács Ilona adta át.

A Városi Művelődési Házban az érdeklődők megtekinthették a Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad előadásában Karinthy Frigyes *A teknősbéka* című írásából készült darabot, valamint Lázár Ervin *A szabatos lovass* c. írásának felolvasószínházi előadását; mindkettőt Molnár János rendezésében. A nap végén sor kerülhetett kötetlen beszélgetésre, amelyen az érdeklődők megtekinthették azokat a projektmunkákat, amelyeket már magyarórai feladatként készítettek az Olvass többet! – verseny ajánlott olvasmányából választva az „adys” diákok. Peternainé Juhász Zsuzsa a Székely Hírmondó tudósítójának elmondta: áldottnak érzi magát, amiért

olyan emberekkel van körülvéve, akinek fontos az olvasás népszerűsítése, s felvetette egy jövőbeli Kárpát-medencei Olvass többet! – konferencia megrendezésének tervét is kárpátaljai, felvidéki, délvidéki és erdélyi kollegák bevonásával. Hangsúlyozta: az olvasás osztantárgyi feladat, nem csak a magyartanár és könyvtáros tanár missziója, részt kell benne vennie szülőnek, nagyszülőnek, matematika-, informatika-, angol- vagy éppen történelemtanárnak is. Beszélt arról is, hogy az *Európai legendák – nemzeti irodalmi hősök* című Erasmus+ projekttel nemzetközi vizekre is kihajózott a 12 éves olvasásnépszerűsítő tevékenység. Hamarosan calabriai, szicíliai, portugál, székelykeresztúri és debreceni „adys” diákok fogják egymás legendáit olvasni, újraírni kortárs költők, írók közreműködésével; illusztrálnak, kézműveskednek, filmet, zenei feldolgozást, Vlogot, dramatizált előadást készítenek, s mindezt megjelentetik e-book formájában is. Arany János *Rege a csodaszarvasról* írása mentén és a Szent László legenda néhány történetét olvasva az olasz és portugál diákok megismerkedhetnek legendás magyar történetekkel, ahogy a magyarországi és erdélyi tanulók az olasz és portugál legendavilág egy-egy szép történetét fogják olvasni és feldolgozni.

Peternainé Juhász Zsuzsa

OLVASS TÖBBET! KONFERENCIA

2018. október 13-án zajlott Kovásznán az *Olvass többet! határtalanul-magyarul*, nemzetközi olvasásnépszerűsítő konferencia, amelynek főszervezői teendőit Molnár Juliánna magyartanár, a Pro Csoma Sándor Egyesület elnöke látta el. A rendezvény védnökének Gyerő József polgármester urat kérte fel. A konferencia díszvendégei voltak: Dr. Vraukóné Lukács Ilona, a Magyar Olvasástársaság (HUNRA) elnöke, Peternainé Juhász Zsuzsa, a Debreceni Ady Endre Gimnázium magyartanára, könyvtárosa, az *Olvass többet!* verseny szervező tanára, valamint Kónya István, a Debreceni Ady Endre Gimnázium matematika és informatikatanára, a verseny szervezője.

Az egész napos esemény során az érdeklődők szakmai előadásokat hallhattak az olvasásról, irodalomról, szövegértésről. Nemcsak magyartanárok osztották meg tapasztalataikat az olvasóvá nevelés sokszor nehéz,

de izgalmas kérdéseiről, hanem matematika és informatika szakos pedagógusok is rámutattak a számok és a betűk világának kapcsolódási pontjaira, a szövegértés rendkívüli fontosságára a reál tantárgyak tanításának folyamán. A könyvtárosok felvillantottak néhány érdekes olvasásnépszerűsítési programot, amellyel várják az olvasni szerető diákokat a hétköznapi és a vakációk folyamán. A mi iskolánkból Molnár Juliánna tanárnő, Bede Emese tanárnő és Varga Emese könyvtárosnő vett részt szakmai előadással a konferencián. Érdekes színfoltja volt a rendezvénynek a Konrát Árpád előadása, aki diákként több éven át sikeresen vett részt az *Olvass többet!* versenyen, és kiérdemelte *Az olvasó diákok briliáns mestere* címet. Árpád a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum egykori diákja, jelenleg az ELTE BTK régészet tanszékének hallgatója. A nap folyamán kiállításmegnyitóra is sor került: a *Képzeld el!* című, az Olvass többet! versenyhez kapcsolódó illusztrációs pályázat legjobban sikerült munkáit csodálhattuk meg. A konferenciát megelőzően egy esszéíró pályázatot is hirdettek, amire 50 pályamunka érkezett 7 iskolából (Debreceni Ady Endre Gimnázium, székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium, kézdivásárhelyi Bod Péter Tanítóképző, székelyudvarhelyi Benedek Elek Tanítóképző, sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Elméleti Líceum, szováti Sófai Illyés Lajos Általános Iskola és a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum).

Megosztott első díjat kapott Buna Blanka-Boróka (Bod Péter Tanítóképző) és Makó Adrienn (Benedek Elek Tanítóképző). Második helyezést ért el Orbán Klára (Kőrösi Csoma Sándor Líceum), őt követte Jene Zsófia (Ady Endre Gimnázium). Különdíjban részesült Horváth Zsuzsa (Bod Péter Tanítóképző), Bende Tímea Yvette (Kőrösi Csoma Sándor Líceum) és András Zsuzsanna (Bod Péter Tanítóképző). A délutáni program során a nézők megtekinthették a Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad előadásában Karinthy Frigyes *A teknősbéka* című darabját.

Incefi Tünde-Anna magyartanár
Kőrösi Csoma Sándor Líceum, Kovászna

AZ OLVASS TÖBBET! KONFERENCIA MEGÖRÖKÍTETT PILLANATAI

Noteszek és golyóstollak a DEENK és a Hajdu Hajdúsági Ipari Zrt jóvoltából

Regisztráció Balázs Orsolya és Debreczi Éva tanárnők segítségével

Kónya István, a konferencia levezető elnöke üdvözli a résztvevőket

Molnár Juliánna a szervezők nevében mond köszöntő beszédet

Gyerő József polgármester úr, a konferencia védnöke osztja meg gondolatait

Becsek Éva igazgatónő szól a jelenlévőkhöz

Dr. Vraukóné Lukács Ilona, a HUNRA elnöke tartja meg előadását

Peternainé Juhász Zsuzsa az Olvass többet! vetélkedő múltjáról, jelenéről és jövőjéről beszél

Kónya István előadásában az értő olvasás fontosságáról beszél

Bede Emese a matematikatanár nézőpontjából közelíti meg az értő olvasás témáját

Molnár Juliánna a kortárs költészet és az olvasásnépszerűsítés témakörben tart előadást

Hatos Melinda ismerteti a székykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium olvasásnépszerűsítő programjait

Varga Emese a Szitakötő folyóirat segítségével ösztönzi olvasásra az elemi osztályos diákokat

Gödriné Molnár Márta az Ignác Rózsa Erdélyi Magyar Egyesület olvasásnépszerűsítő tevékenységébe nyújt betekintést

Deák Magdolna a kézdivásárhelyi Bod Péter Tanítóképző olvasást népszerűsítő programjairól tart előadást

Peternainé Juhász Zsuzsa bemutatja a Képzeld el! illusztrációs pályázat legsikeresebb munkáit

Az esszéíró pályázatra érkezett pályamunkákat Molnár Juliánna értékeli

Dr. Vraukóné Lukács Ilona átadja a nyerteseknek járó okleveleket és a könyjutalmat

Buna Blanka-Boróka I. helyezést ért el

Orbán Klára átveszi a II. díjért járó jutalmat

Kiss László PR az olvasásért címmel tart előadást

Bede Ágnes a kovásznai diákok olvasási szokásait vázolja

Konnát Árpád olvasóvá válásának körülményeit ecseteli

Molnár János a felolvasó színház kulisszáiba nyújt betekintést

A Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad fellépéseivel színesítette a rendezvényt

Jelenetek Karinthy Frigyes A teknősbéka című színművéből

A Városi Művelődési Ház Ignác Rózsa termében a konferencia résztvevői

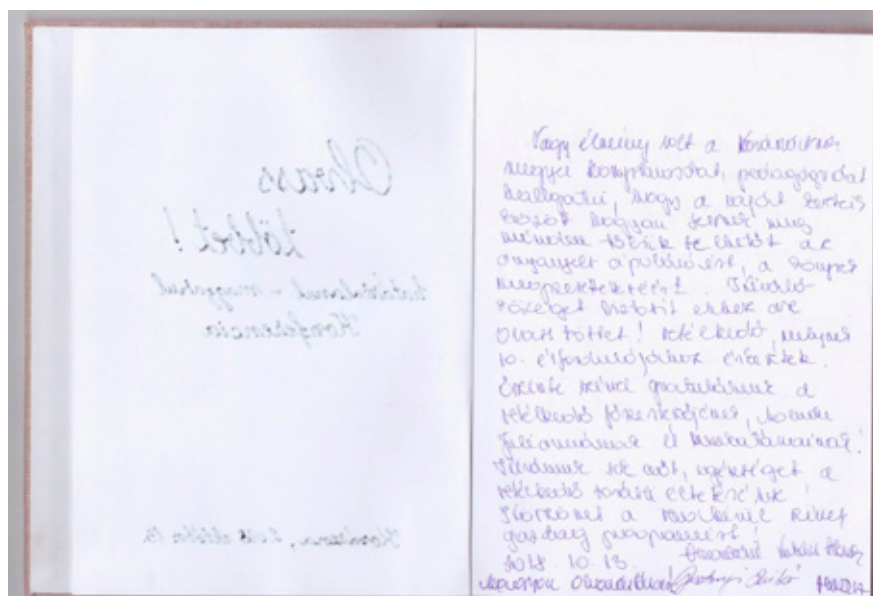
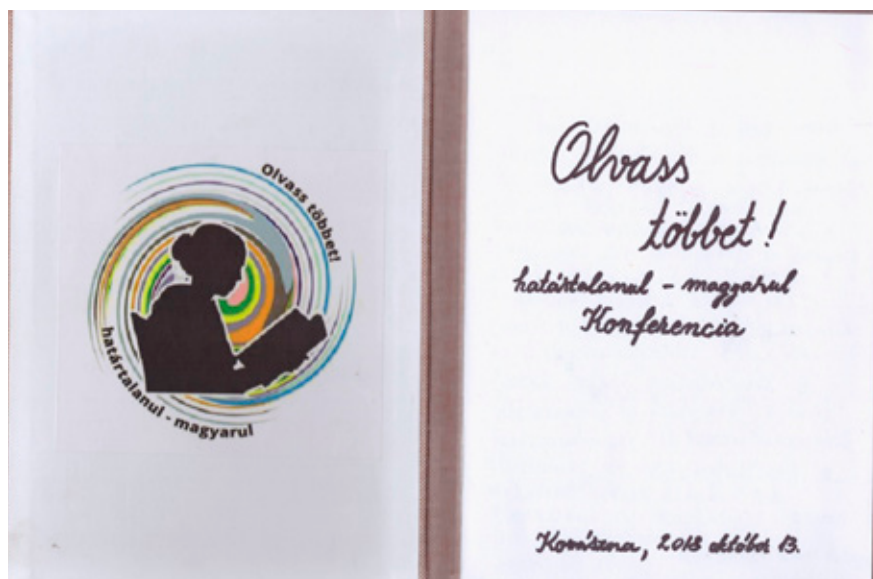

Gazda József tanár úr is megtisztelt jelenlétével

Kőmíves Noémi, magyar szakos tanfelügyelő és Incefi Tünde-Anna magyartanárnő

VENDÉGKÖNYV

"Olvas többet" → gondolatok
és VÁLASZOK!

Öröme, érdekeltetés és megismerés
számtalan napból. Az olvasás
és leggye elő hagyomány –
ezt kívánom!

Babó Etelka

Nagyon nagyon köszönöm az-
előzőnk a konferenciát,
igazán jól érezttem magam
és sok más gondolatot hall-
hattam. Remélem lesz még
lehetőségem további konfe-
renciákban is részt venni.

Könnyműtől

"Egyre inkább úgy érzem, hogy a
gondolatok."

Köszönöm a megfigyelt, elmondt
mint ez, egyáltalán gondolatok.

Továbbá jó munkát és sikeres találkozókat

kívánok a szervezőknek

Béla

Hamama. 2018. Okt. 13.

Köszönöm nagyon kedves
Béla, a megfigyelt.

Él megfigyelt, talál-
kozás konferencián, petten,
vélend, rend, feladatok,
a hosszú hallgatás is, utána
minden a feladatok is.

Tapasztalat, hogy hamar-
adok meg ebben a munkában
munka konferencián.

Köszönöm a szervezőknek

Egy elmondt mint itt lenne

Könnyműtől
Okt. 2.

Velőbar, alvami bűntet! Whet!
Squies Bona kaptatobles a feli
kugtu sluvost gubucblablos.

Körsönöm a szerszósulhogy a,
nyugalmas is borsosul ad, ellet.

Spallung

Colontó, oklak tanulmányozólól
hallhatom Körsönöm a szerszósulhogy.

3f

Körsönöm hola van borsosul.
Körsönöm az elletet, a csilagi tekni-
tutet!

Elindig volt minden pillanat
Körsönöm!

Itten haly is elletet Körsönöm, elindig
is raggant feli is borsosul a sluvost,
nyugalmas is borsosul, am
szerszósul is borsosul.

Körsönöm minden szerszósul is Körsön-
vess! So volt is borsosul. Itten borsosul

Körsönöm a szerszósul elindig is
a szerszósul, amit az ellet szerszósul
sluvost ellet!

Itten

Körsönöm, hogy ellet a csilagi tekni-
csilagi tekni.

szerszósul

Egyed lapstul volt borsosul
kelt szerszósul egy szerszósul
szerszósul!!! szerszósul szerszósul,

hogy szerszósul lehetem, szerszósul tanul-
tam mindent. Körsönöm, hogy
is lehetem is szerszósul szerszósul
szerszósul még szerszósul, szerszósul
szerszósul

szerszósul, Körsönöm

Aldekuer elletet szerszósul
szerszósul szerszósul szerszósul,
szerszósul szerszósul szerszósul!

Körsönöm, hogy szerszósul szerszósul
a szerszósul szerszósul, szerszósul
szerszósul is szerszósul
szerszósul szerszósul! Körsönöm!

Itten szerszósul

Körsönöm, szerszósul szerszósul.

Készült a T3 Kiadó nyomdájában, Sepsiszentgyörgyön.